

SCHETSEN

DOOR

SAMUEL FALKLAND

DERDE BUNDEL

Pers over Falkland's Schetsen.

'. G. VAN NOUHUIJS in **Het Vaderland.**

' en satire .... Realiteitsgevoel, scherpe opmerkingsgave, critiek-fijn sentiment, zucht naar tegenstellingen, — dat alles samen, veel meer. **Maar boven en behalve dat alles — geest.**

'e Haagsche Courant.

mate knap zijn deze Schetsen.

lsevier's Geïllustreerd Maandschrift.

nog een ander element, dat Falkland populair moet hebben doen **het overweldigende van zijn stijl.** 'ealiteit is verblindend.

Het Algemeen Handelsblad.

is alles pakkend geschreven, kort, zonder inleiding; de toestand delijk voor ons, duidelijk, scherp, en ieder stukje laat een indruk na.

De Arnhemsche Courant.

jn stukjes bij van **machtig realisme, grooten humor** en **zacht 'lijk gevoel.**

De Avondpost.

·llingen in het genre, dat nog door geen onzer auteurs wordt fen, altijd **tintelend van ongezochten humor,** altijd even frisch en meesterlijk uitgewerkt.

De Oprechte Haarlemsche Courant.

zijn brokjes natuur; het menschelijk leven in sneedjes; ıs diep melancoliek, dan weer tintelend van humor, ook chaterlach-wekkend.

De Tijdspiegel.

ijn weinig schrijvers te vinden, die hunne personen vooral door manier van spreken zoo **levendig en natuurgetrouw** weten stellen als Heijermans.

De Gids.

ijn er die het betreuren, dat de voorraad humor en fijne observatie, eze stukjes verspreid, niet aan een breeder uitgesponnen en dieper t werk is ten goede gekomen. Ons lijkt het dankbaarder en voor-r te genieten van hetgeen Falkland getoond heeft in een genre, hij in ons land door niemand wordt overtroffen.

Pers over Falkland's Schetsen.

.. G. VAN NOUHUYS in **Het Vaderland.**

.. en satire .... Realiteitsgevoel, scherpe opmerkingsgave, critiek- .. fijn sentiment, zucht naar tegenstellingen, — dat alles samen, .. veel meer. **Maar boven en behalve dat alles — geest.**

.. e Haagsche Courant.

.. mate knap zijn deze Schetsen.

.. lsevier's Geïllustreerd Maandschrift.

.. nog een ander element, dat Falkland populair moet hebben doen .. **het overweldigende van zijn stijl.** .. realiteit is verblindend.

.. Het Algemeen Handelsblad.

.. is alles pakkend geschreven, kort, zonder inleiding; de toestand .. delijk voor ons, duidelijk, scherp, en ieder stukje laat een indruk na.

De Arnhemsche Courant.

.. jn stukjes bij van **machtig realisme, grooten humor** en **zacht .. lijk gevoel.**

De Avondpost.

.. llingen in het genre, dat nog door geen onzer auteurs wordt .. fen, altijd **tintelend van ongezochten humor**, altijd even frisch en meesterlijk uitgewerkt.

De Oprechte Haarlemsche Courant.

.. zijn brokjes natuur; het menschelijk leven in sneedjes; .. is diep melancoliek, dan weer tintelend van humor, ook .. chaterlach-wekkend.

De Tijdspiegel.

.. ijn weinig schrijvers te vinden, die hunne personen vooral door .. manier van spreken zoo **levendig en natuurgetrouw** weten .. stellen als Heijermans.

De Gids.

.. ijn er die het betreuren, dat de voorraad humor en fijne observatie, .. eze stukjes verspreid, niet aan een breeder uitgesponnen en dieper .. t werk is ten goede gekomen. Ons lijkt het dankbaarder en voor- .. r te genieten van hetgeen Falkland getoond heeft in een genre, .. hij in ons land door niemand wordt overtroffen.

FALKLAND SCHETSEN

SCHETSEN

DOOR

SAMUEL FALKLAND

(HERM. HEIJERMANS Jr.)

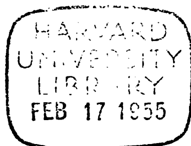
DERDE BUNDEL

TWEEDE DRUK

AMSTERDAM

H. J. W. BECHT

1905

BOEK-, COURANT- EN STEENDRUKKERIJ G. J. THIEME, NIJMEGEN.

INHOUD.

Bladz.

ARI's STERFBED.

Dan moesten ze allemaal de kamer uitgaan. Hij wou haar wat zeggen, nou-die nog tijd had. Of ze bij z'n bed wou kommen, dichtbij. Toen ze zat, onrustig, gejaagd, ze wist zelf niet waarom, lag-die met z'n blauwe oogleden dicht, in den schemer van 't bed met vale schaduwen om de jukbeenderen. Z'n mond hing open. De ademrukjes stootten an tegen 't laken, gauwer dan de rustige tikking van de klok. Z'n magere, doorzichtige hand lag op de sprei, roerloos, soms vreemd-pluizend. Ze wachtte, steunende op den rand van 't bed — wattie nou had — wattie d'r alleen zegge wou — watte.... En dan dee die z'n oogen langzaam-vermoeid open en keek d'r an, alsof-ie d'r niet meer kende. Groot waren z'n oogen met een branding van ander leven, met wijd-zwarte pupillen en 'n starre staring in de hare.

„... Wou je me wat zegge..."

Hij antwoordde niet, vertrok pijnlijk de hand, liet 't hoofd wat wegzakken en de oogleden schoven neer, afsnijdend 't oogengekijk en de lange, leeflooze staring. Door de opene mond borrelden de lauwe ademschokjes, zwakker, als een moe hijgen in de verte. Toen ze bewoog krulde z'n onderlip wat op, sneed 'n trek van beuheid, 'n

diep-zwarte snee, in den schemer, van z'n neus naar z'n snor en keek-ie d'r weer an.

„... Wat is 'r dan... Ari..."

Nog gaf-ie geen antwoord. Van haar oogen keek-ie naar z'n hand, die hij heen-en-weer bewoog, naar de witte lange nagels, naar de franje van de sprei en droger, heeter schorde de adem uit den saamgerimpelden mond, dorre sisgeluidjes, als 't schuifelen van dooie blaren over den grond.

„... Wat is 'r dan..."

Met z'n magere hand wenkte-die dat ze niet te veel moest vragen, niet zoo ànhouen en de loom-blauwe oogleden schroefden weer voor de wijd-zwarte-pupillen. De groote klok sloeg in die stilte. Pien. Pien. Pien. Pien. —, tikte weer regelmatig in een volkomen rustig evenwicht. In de andere kamer gonsden heel zacht de stemmen, triestig gemompel van vader en moeder en van Koos en van oom en tante en soms 'n dompig neuzen-gesnuit of 't neerzetten van 'n glas op 'n bordje of 't gezoem van ooms zware stem. En dan moest ze zelf ook huilen. D'r tranen riggelden heet, ophouend en weer neerglijjend op de sprei en dan 'n inge-houen snuiten van d'r neus om geen leven te maken. Hij verroerde zich niet. Met 't hoofd in den schaduwdeuk van 't kussen, het te lang gegroeide bruine haar in vlokken en pluimingen om 't uitgebeten wit van het vierkant hoofd, lag-ie angstig stil, met niets anders dan het witte, stroef-aanstootende ademgeluid. Zou-ie te moe zijn? Wat haddie dan nog?... Waarom moeste de andere weg? Even z'n voorhoofd betten met eau-de-cologne. Wat was-ie klam, akelig-klam! En weer begon ze te huilen over 't bed heenhangend met d'r warme koon tegen z'n kouwe oor en snikte in z'n kussen, naast den deuk waarin z'n hoofd geboord lag.

„... Niet huile..." zei die.

Ze bleef naast 'm zoo, maar hij wou 't niet, kregel, geprikkeld, koortsachtig. Met de zwakke, magere hand duwde-die haar weg. Dat kon z'm niet kwalijk nemen. Elk oogenblik was-die ànders door z'n ziekte, elk oogenblik ànders, aanhalig of kregel. Met d'r handen om den zakdoek in d'r schoot, zat ze naar hem te kijken, te luisteren naar 't gorgelen van z'n adem.

„Is 't kláar?" — vroeg dan zachtjes moeder door een kier van de deur.

„Nee — nee."

En de deur werd weer geluidloos dichtgehaald.

„Kun je al spreke, Ari?"

Flauwtjes bewoog 't hoofd. Hij was nog te moe, maar z'n hand schuifelde met kleine kruipbewegingen naar háár hand en z'n kouwe vingers, z'n klam-kille vingers streelden haar warme vel, glejen om de schakelingen van den dunnen engagementsring. Uitproestend in d'r verdriet, in d'r sentimentaliteits-gevoel door dat getast van de vingers, door 't beverig gestreel, door 't invoelen van 't dunne ringetje tusschen zijn vingers, verstikte ze d'r gezicht in den zakdoek, die heet was van zoete eau-de-cologne.

„... Niet huile..."

„Ogotogot..."

„... Niet huile..."

Z'n open mond, met de droge neêrhangende onderlip, gaf iets bleek-bewusteloos an z'n gezicht, terwijl-die d'r lag an te kijken en de schokken van d'r snikkende lichaam door d'r hand voelde. Toen ze opkeek slóót hij z'n oogen weer, lief-vrindelijk d'r hand drukkend. Achter de deur toeterde 't geraas van neuzengesnuit en 't even luider-opschreien van moeder.

„Trek de jaloezie wat op... 'n klein beetje."

„Zal 't je niet hinderen?"

„Nee."

Met de oogen dicht bleef-ie liggen, voelend door de oogleden 't inschijnen van meer licht.

„Zoo goed?"

„Ja."

Witter was z'n gezicht zoo, met sterker uitstaan van den neus met de steile, ruwe snorhaartjes er onder, met blauwer, rood-blauwer inliggen van de toeë oogen, met scherper inplanting van 't lange, verwarde haar. Zelfs zag ze, terwijl toch de kachel knepperde, witte dampschuitjes uit z'n mond en 't magere hoofd dat te veeren lag in den deuk van 't kussen.

„Geef me wat te drinke."

D'r arm sloeg ze om z'n hals, voorzichtig, tilde z'n hoofd wat op en hield 't glas bij z'n lippen, die mummelend zwakke teugjes slurpten.

„Zoo goed. Zoo goed."

Wéér snee de trek van vermoeidheid, diepzwart, van z'n neus naar z'n snor, ademde-die harder, stugger door de kleine inspanning.

Moeder, met rooie oogen en 'n zakdoek in d'r hand, kwam nog eens om den hoek.

„Magge we al binne..."

„Nee-nee..."

„Vermoei 'm niet te veel..."

„Nee-nee."

En de drukkende stilte, de stilte van 't ademstooten en 't langzame klokkegetik wàs er weer. De toppen van de boomen wipten voor het raamkozijn en een enkele musch vloog in de fletse, waterige lucht.

„... Dora..."

„Ja..."

„. . . Wáár is Koos? . . ."
„. . . Koos is binne . . ."
„. . . Binne?"
„. . . Ja . . . Wi-j'm hèbbe? . . ."
„. . . Nee . . ."

D'r hart bonsde in d'r op, kloekend — maar hij zei niks verder, ademde met z'n oogen dicht en z'n kouwe hand op haar wárme met den engagèmentsring er tusschen, tusschen het koud en het warm.

„. . . Wi-je nog is drinke?"

Hij gaf geen antwoord. Hij lag d'r weer an te kijken met die groote oogen, met die wijd-zwarte pupillen, die angstige afgronden waren en terugkijken dee ze wel, maar hij zàg 't niet. Hij keek haar aan en niet aan, met z'n oogen in de hare en tòch weg, ver weg, alsof-ie d'r niet zag, niet oplette. Z'n gedachten waren òver haar hoofd heen. Toen d'r andere hand iets uitzakte, schrikte-die op, alsof-ie gedroomd had.

„. . . Wáár is Koos? . . ."

God! Dattie dat tweemaal vroeg.

„Ko-oos is binne . . ."

„. . . Waar? . . ."

„. . . Achter, bij vader en moeder . . . Wi-j'm tòch spreke?"

„. . . Nee. Nee . . ."

Gotogot, wat was dát 'n marteling!

„. . . Is-ie binne? . . . Kan-die ons niet hoore? . . ."

„Nee . . . Nee . . ."

„Weet-je 't zeker?"

„Zeker . . . Wat wil je dan?"

En wéer zweeg-die, haastiger ademrukkend en z'n kouwe hand wegtrekkend van de hare en z'n oogen sluitend, lusteloos alsof-ie sterven ging. En flauw kroop 'n wee-dunne lach als 'n pijnlijke

spottrek om z'n mond en bleef 'r even tot-ie weggleed achter de jukbeenderen die in schaduwkuilen lagen.

„... Wát is 'r dan Ari... Wátte wou je dan zegge?"

Hij schudde met 't moeë, waswitte hoofd dat-ie niks had, pluisde met de dunne vingers aan de spreifranje en draaide z'n gezicht naar 't behangsel, naar de plaat van Steinlen die daar hing en 'n gehos van studenten en meiden op den 14-Juli-dag voorstelde.

Zou-die niks zeggen? Ogotogot! Zou-die niks zeggen?... Wou-die niet?

„... Ari..."

„... Ari!..."

Z'n hoofd draaide naar d'r toe en z'n oogen keken vol-open in haar oogen, zoo ze nu geknield lag voor 't bed.

„... O ... Ari ... Vergééf je 't?"

Nog keek-ie haar an, zonder uitdrukking, oplettend elk bewegen van d'r lippen.

„... Je heb 't gezien niet?..."

Ja, knikte hij en dat sloeg haar in eens met zoo'n heftig folterverdriet, met zoo'n verstikkende opkropping van tranen en snikken, dat ze niks meer zeggen kon en met 't voorhoofd op de kouwe ijzerlijn van 't bed schrijnde, terwijl de rug hikkend schudde.

„... Nou jij d'r 't éérst over spreekt is 't goed ... Ik hèb 't gezien van jou en ... Koos..."

„'t Was gestoei Ari... anders niks..."

„... Ja, 't was gestoei... Hadde jullie 't vróéger al... is gedaan?..."

„Nee... Ari... Nooit!..."

„Kijk me is an... Ik geloof je wel..."

„O... Ari! Ari!... vergeef 't me..."

„... D'r valt niks te vergeve ... 'k Heb niks te vergeve ... Ik was al zoo làng ziek, niet! ..."

„O! ... O!"

„... Maar 't was niet ... mooi ... van jullie ... Me eige broer, niewaar ... Nee ... Dat was niet mooi ... Je mot an vader zegge da'k 'm niet achter me ... achter me lijk ... wil hebbe ... hoor je ... Ik wil 'm niet achter me ... lijk hebbe ... Hoor je?"

„Ogotogot! Ari!"

„Of nee ... zeg 't maar niet ... Als je dood ben ... weet je toch van niks ... Laat 'm maar meegaan ... Laát 'm maar meegaan ... as-die wil ... Hoor je? ... Hoor je? ... Je mot niks an vader zegge ... Anders vraagt-ie maar ... Anders denkt-ie weer heel andere dinge ... Hoor je? ..."

„O! ... Ari ... 'k Hé-zoo'n spijt ..."

... „Maar je mot mijn engagementsring blijve drage ... en nooit aflegge, hoor je ... nooit aflegge ... en jullie motte samen *niet* trouwe ... Jij en Koos ... Hoor je? ..."

„Ja-a."

... „Jullie motte *niet* trouwe ... Da-wil 'k niet ... Je mot mijn engagementsring blijve drage, altijd, altijd. Doe je 'n eed da-je nooit met Koos zal trouwe? Doe je?"

„Daar denk 'k toch niet an: wié denkt 'r an?"

„Ik ... ikke ... Dattie je gezoend heeft vergeet 'k niet ... niet als 'k in me kist leg ... maar jullie motte *niet* trouwe ... *niet* trouwe ... Doe je 'n eed? ... Doe je? ..."

„Bij wàt je wil!"

„Zweer dan bij ... zweer dan bij ... Nee, doe maar geen eed ... zeg 't maar énkel zoo ... an je stem zal 'k wel hoore ... of je 't meent."

„Nooit zal 'k met Koos trouwe. Nooit!"

„Geef me nou 'n zoen."

Ze bukte over 'm heen, zoende 'm op z'n drogen mond en toen bleef-ie weer liggen met z'n oogen dicht, stug ademhalend, pluizend met z'n hand op de sprei en niks meer zeggend, tot moeder binnen kwam en 'm z'n druppeltjes ingaf.

DE BEGRAFENIS VAN ARI.

Moeder en Dora zaten in de achterkamer op de grijsharige sofa, die schuins in 'n hoek stond. Bet, de getrouwde zuster, zat 'r naast op 'n salonstoel met gouden leuning. Moeder keek met dik-rooie oogen naar de voorkamer, waar oome Jan, oome Gerrit, oome Hein en de twee zoons van oome Jan en de zoon van oome Gerrit, die student was en de drie kleine zoontjes van oome Hein bij elkaar stonden. De man van Bet was zooveel als ceremoniemeester; die liep geaffaireerd van de voorkamer naar de achterkamer, plukkend an z'n hooge boord dat 'm schrijnde.

De lichten waren opgestoken. Aan weerszij van de neergelaten gordijnen was een schaduw van gelerig licht. Achter was de eigenlijke stilte. Vader met de handen gevouwen in z'n nieuwe glacés leunde bij moeder, boog beleefd bij elk nieuw beklag. Dora snikte achter d'r zakdoek en Bet suste d'r. — Kom nou Door. — Wat valt d'r nou an te verandere. — Je mot van àlles afscheid neme. — Maar dan snoot ze zelf d'r neus, met vinnig trekken van de neusschelpen, als ze weer 'n krans zag binnen brenge. Op elkaar leeën ze in den grooten armstoel.

Die heele groote met de witte rozen was van de familie Welders — zulleke lieve mense; — die andere met vergeet-me-nietjes was van de meisjes van oome Hein — zoo attent, zoo erreg attent; — die groote met laurierbladen was van 't personeel — op de linten stond met groote zwarte, zachtjes uitgeloopen letters: Aan onzen beminden patroon; die groote tak met rozen was van de heeren van 't kantoor, — maar van wie was die nieuwe? Effen zachies an d'r man vragen.

Die stond net 't kaartje te lezen: „Van wie is die, Jacob?" — Jacob geaffaireerd, plukkend an 't te hooge boord zei kort dat 't van de Van Zanten's was. — Waarom ze zoo'n beroerd boord voor 'm had uitgelegd? — Neemaar of zij z'n boorden droeg! — Ga nou weer op je plaats, asjeblief! — Bet kwam weer te zitten op den salonstoel met de gouden leuning, klopte Dora op den schouder en zei weer — „Kom nou, kom nou!"

't Begon tegen elven te loopen. Op de trappen was 'n druk heen-en-weer geloop. Koos bemoeide zich boven met de begrafenis. Hij en Jacob hadden 't werk onder elkaar verdeeld. Koos zou boven op alles letten — je kon toch die vreemde menschen niet alleen laten scharrelen — Jacob zou beneden voor den boel zorgen. Oome Jan, oome Gerrit en oome Hein, keurig in 't zwart met witte dassen, fluisterden in de voorkamer. De kleinste zoon van oome Hein trok 't gordijn 'n eindje op, om naar de rijtuigen en de menschen voor de deur te kijken.

Dan stilletjes oome Hein op 'm toe en 'n ruk — Die ape van jongens! — en Jacob, druk, met z'n boord an een kant opgewipt weèr met 'n krans en bij 't gaslicht an 't kijken van wie 't kaartje was, dat an 't lint gespeld was. Als Dora opkeek, zag

ze al die familie met d'r witte dassen en de kransen op den armstoel en moeder in d'r rouwjapon met effen beslag en Bet in d'r rouwjapon met breede armpoffen van zwarte tulle.

Maar dan hinderde d'r 't gaslicht en ging ze weer soezen achter d'r zakdoek met 'n wegzijn van d'r geheugen.... Ze zag Ari nog wel in z'n kist met 't lange haar en den scherp ingebeitelden neus en de snorhaartjes allemaal steil en stug op 't waswitte vel. Ze zag 'm nog wel met de wasse oogleden en de bruine randen van oogharen, mes de handen gevouwen op den buik, maar 'r wat iets gesprongen in d'r hoofd, d'r was 'n schakel weg.

Ze voelde alléen maar de warmte van de kamers, de drukkende zoete warmte achter de gordijnen, de vervelende lichting van 't gas in d'r moeë oogen en de wee-bedorven prikkelingen van de bloemen in de warmte van de kamers. Wàt 't was, wist ze niet. Ze was op. Ze zou blij zijn als ze naar bed kon gaan, niet om te slapen — slapen zou ze tóch niet — om te rusten. Ze was sufmoe van de kalmeerende middelen. Telkens hadden ze d'r druppeltjes gegeven. Zóó zat ze nog 't best, met de oogen achter den zakdoek, zwaar in d'r hoofd, loom-zwaar en met 't matte visioen van 't waswitte vel, den scherp opbeitelenden neus en de snorhaartjes als priemen.

De snorhaartjes ware zoo steil.... Je prikte je d'r an.... Had-ie d'r vroeger niet cosmétique an gedaan?.... Witte cosmétique?.... Ja witte.... Blonde.... 't Rook naar.... Naar wat-te rook 't?.... Hoe hiette die odeur ook weer?.... Nou net zoolang prakizeere tot je 't weet.... Ylang-ylang.... o ja.... ylang-ylang.... daar hield-ie van.... Dan stonde de haartjes niet zoo steil.... nou kon je ze wel telle.... Waarom ware ze niet

eerst geknipt.... gelijkweg.... Net spelde nou, zoo lang en zoo hard.... als je d'r op zoende bogen ze in en sprongen weer op.... net 'n borstel.... en die kuiltjes van wit vel d'r tussche.... en z'n ongeschore kin.... rooie stoppels.... en dan 't hemd met 't witte knoopie.... 't witte knoopie precies in de gleuf van 't knoopsgat.... en op de borst de vuurrooie letters **A. D**.... Ari. Derksen... Ari... Derksen... Ari Derksen... O, d'r hoofd, d'r hoofd dat 'n holzware klomp steen leek met niks d'r in — niks d'r in.

Jacob stond nu bij de middendraperie van de suite, al de heeren ontvangend die mee zouen gaan. Hij nam 't eerst de condoléances aan, liep mee tot an vader, ging weer terug naar de draperie. De voorkamer, méer in 't donker dan de achterkamer, was vol geworden.

Met d'r hooge hoeden wisten ze geen raad. De tafel stond al vol. Op de punten van de bonheur-du-jour hingen hoeden. Die 't laatst kwamen, hielden d'r hoeden voor d'r buik, voorzichtig om niet te botsen. Voor de sofa bogen ze, boog de bezoeker, die mee zou rijjen, boog de vader, boog de moeder. En dan was 't telkens — „Mevrouw en meneer van hàrte gecondoleerd, van hàrte" — of 'n zwijgend buigen met gemummel van lippen en 'n haastig retireeren — of: „en maggik de juffrouw ook condeleere? Treùrig. Treurig." Meneer Welders, van den grootsten krans was 't dierbaarst.

Die vloog met een gewenkbrauwd gezicht in éens naar den vader.

„Sterkte, oùwe vrind, sterkte.... God zal je kracht geve.... sterkte, sterkte."

Met z'n gehandschoende hand schudde-die dikwijls en krachtig — en dan tot mevrouw:

„M'n vrouw zal u van middag komen opzoeke. We deele 'r vreeselijk in .... Berusting, mevrouw .... Tegen den dood kan niemand zich verzette" — en dan tot Dora:

„Van harte gecondoleerd àrreme meid — God, God wat 'n verlies .... Zoo'n jonge bruigom" — En dan haalde-die 'n schoonen zakdoek uit z'n zak, sloeg 'm uit en toeterde. Met Bet bleef-ie praten terwijl er anderen kwamen. Vóór was 't 'n opstopping. Oome Juul was wat later gekomen en had z'n witte das vergeten. — Zoo iets nonchalants kon alleen hem gebeuren. Of neef Karel effen weg wou loopen? — 'n Huis of tien verder had je 'n winkel. — Wat 't kostte? Karel had geen geld. — Hier dan 'n gulden en gauw.

De bel luidde telkens. 't Was 'n heel-groote begrafenis. Nou pa niet op 'm lette keek 't jongste zoontje van oome Hein weer door 'n kier van de gordijn. Wim van oome Jan en hij stonden met d'r vinger te tellen, maar konden de rij niet afzien. „Trek 'm 'n endje hooger op," zei Wim: „dan zal 'k door 't spionnetje kijken." Maar klets, klets, kregen ze elk 'n tik van den student. Nog een krans. Nou die was wel op 't laatste oogenblikkie. Gesticuleerend, verhit, nam Jacob 'm an en Bet naar 'm toe om nog is te vragen: van wie?

Karel kwam terug met 't dasje voor oome Juul, die op 'n stoel ging zitten en de das probeerde. Of Karel 'm is van achteren wou anhalen? Niet te stijf. Of-die zoo recht zat? Wat-ie gekost had? Vijf en dertig cent. Nou da's niet duur. En dan kwam meneer Van Klaveren, lid van den gemeenteraad, die in z'n equipage mee zou rijden, en die begon an vader te informeeren wat Ari gescheeld had en schudde 't hoofd en sprak Dora an, die met rood-branderige oogen naar 'm opkeek en 'n zenuw-

trekking om d'r mond had en dan ging-die, wijs en ernstig uitleggen, dat 't toch beter was zoo, niewaar, al was 't hard, dan 'n altijd ziekelijken man. Dat wat God dee, goed was en dan kwam-die net als de anderen bij Bet terecht, die meneer Welders en meneer Van Klaveren voorstelde met de titulatuur er bij... meneer Welders van de Kamer van Koophandel.... meneer Van Klaveren, lid van den gemeenteraad en dan 'n....
„O, meneer Welders.... heel aangenaam... Wat 'n droevige geschiedenis...."

Vóór werd 't verstikkend warm. Oom Hein wou 't raam op 'n kier openzetten, maar oome Gerrit vond 't minder passend. Heet-opgedrongen tusschen de stoelen en de tafel keken ze naar de achterkamer, waar moeder en Dora op de grijsharige sofa zaten, bleek in hare zwarte japonnen. Jacob was druk an 't redeneeren met een droevigen lach op z'n dik gezicht met Welders en Van Klaveren. Vader stond altijd nog wat gebogen, correct en stil naast moeder. 't Zwart van de japonnen, die luguber-mondain tegen 't verguldsel van de salonmeubeltjes afstaken.

In de gang kwam gestommel. De heeren in de voorkamer keken naar de deuropening, maar Koos, die nou voor 't eerst binnenkwam, dee haastig de deur dicht en 't gestommel, en 't plompen van harde voeten op 't zachte goed van den looper in de gang werd zachter. Vóor was 't in eens stil geworden. Zwart tegen elkander en in de halve schemering, met de allemaal helder-witte dassen, keken ze naar de sterker verlichte achterkamer, waar nog niks gemerkt werd.

Maar toen riep Koos zachies: Jacob. Ze fluisterden samen wat en Jacob, geaffaireerd druk, ging vóor moeder en Dora staan en praatte met ze,

terwijl Koos voorzichtig twee kransen opnam en naar de voorkamer droeg. Zoo voorzichtig deed Koos 't niet of moeder lette 'r op en in eens wegzakkend in snikken tegen Dora, met de armen om d'r hals, huilde ze hardop — „O God, daar gaan de kranse... Ze brenge 'm wèg! Ze brenge 'm wèg!"

Vader boog zich voorover en snoot z'n neus. Oome Hein, die 't meest vooran stond, kreeg rooie oogen en Bet, afbrekend d'r gesprek met Van Klaveren, begon mee te snikken.

„Kalm nou wat moeder."

„Toe nou moedertje."

„... O God de kranse!... de kranse!"

Door bleef toekijken zonder huilen. Star, idioterig, zonder begrip van de dingen, zag ze Koos met den grooten krans van de Welders voor z'n borst en den student die ze overnam. In d'r voorhoofd was 't zoo dof, zoo leeg, dat ze moeite had om de oogen open te houen.

En een voor een gingen de kransen de deur uit, tot de leunstoel z'n leege armen gaperig strekte.

An de voordeur stond 'n heer met 'n hoogen hoed — iemand van de begrafenisvereeniging — en las van 'n papier op....

„Meneer Derksen.... Meneer Koos Derksen.... Meneer Jacob Plas.... Meneer Hendrik Derksen....

Correct en stil ging vader door de voorkamer de gang in. Koos, Jacob en oom Hein volgden. Even was er stilte. Van benee gonsde gepraat op. Moeder lag stil te snikken tegen Dora, die in 't gaslicht zat te kijken en voor niets aandacht had.

„Tweede rijtuig.... Meneer Jan Derksen.... Meneer Gerrit Derksen.... Meneer Welders...."

Langzaam kwam de voorkamer leeg, leeg met stoelen die schuin stonden en 'n tafelkleed dat

scheef hing. Achter op de sofa zaten moeder en Dora.

Bet liet moeder Hoffman ruiken. 't Was dompig stil, benauwd stil. Maar de meiden begonnen in de voorkamer te ruimen, trokken de binnengordijnen iets open en zetten op de tafel porseleinen schalen met broodjes met zalm en ossetong en 'n groote droge taart.

Bet keek 'r bij toe en vroeg of de bouillon klaar stond om in te schenken.

REISVERHAAL.

Mijn vriend Pips, Luitenant Pips, geeft mij de primeur van het navolgend belangwekkend reisverhaal:

„Mijn zwager" — hier is Pips aan het woord — „bracht mij naar de stoompont aan den Amstel. Het was een koude dag, de zon scheen aan den hemel. De tram reed. Voor het voormalig Nieuwer-Amstelsch Raadhuis stond een pruimend agent. Ik wilde een bezoek brengen bij mijn schoonmama, die aan de Weesperzijde woont, dicht bij de Grensstraat. De klok sloeg vier. Of ze sloeg weet ik niet zeker. Zij stond op vier. In de verte draaide een orgel. Mijn zwager rookte een pijp. Ik een sigaret. Plotseling stond de tram stil. Ik dacht aan een botsing. Maar we waren bij het tramhuisje. Voorzichtig stapte ik uit. Mijn zwager stapte uit. De andere passagiers stapten uit. Het paard keek mij aan. Maar in ernstige gedachten ging ik naast mijn zwager, die bleek zag. Het was zooals gezegd vier uur en de zon scheen aan den hemel. Bij de aanlegplaats wandelden we heen en weer. „Heb je genoeg sigaren bij je voor de reis?" — vroeg mijn zwager. „Ja", zei ik. Op dit oogenblik kwamen de kruiers met mijn bagage,

drie groote koffers van Perry, een valies, een reisdeken en een hoedendoos. Ik was blijde dat zij bijtijds gekomen waren en gaf hun een extra fooi. Wachten bij een boot als je 'n reis gaat ondernemen is iets onbehaaglijks. Je wordt zenuwachtig, zelfs als je stalen zenuwen hebt zooals ik. „En heb je lectuur?" — vroeg zwager. Ja voor lectuur had ik gezorgd: van Ohnet: *De eer gered*, van Van Deyssel *Verzamelde opstellen*, van Coenen *Een zwakke*, van Ibsen *Borkman* en de laatste aflevering van *Elsevier*, maar zwager gaf mij ten overvloede een halven jaargang van het *Nieuws*. Eindelijk kwam de boot in het gezicht. Aan den horizon verscheen een rookwolk. De ijsschotsen begonnen te kruien. Het was geweldig schoon [1]), overweldigend schoon. Terwijl stopte zwager nog in de zijzakken van mijn jas eenige broodjes met vleesch, zes hardgekookte eieren, een zak met kletskoppen en twee halve flesschen bier. Lieve menschen! Attente menschen, m'n zwager en m'n zuster! „Zal je ons dadelijk bij aankomst telegrafeeren, Pips, of je goed ben overgekomen en niet zeeziek ben geweest?" Dat beloofde ik. De boot kwam nader en nader, soms hoog opgenomen op de ruggen der golven, soms verzinkend in grauwe dalen [1]). „Noodweer" zei een politie-agent, die vroeger loods geweest was en nu aan zijn baard stond te trekken. „Ik ben bevaren," zei ik: „ik heb driemaal de reis om de Noord gemaakt en viermaal, zegge viermaal ben ik in Indië geweest". „Dat verandert," zei de agent. „Niet waar?" zei mijn zwager.

De stoompont lag gereed om te vertrekken. „Kabels los!" — kommandeerde de kapitein. Met

---

[1]) Voor natuurbeschrijvingen, zie Couperus.

een snelheid van 18 mijl in het uur, gelijk onze nieuwe pantserschepen, stak de stoompont af, maar in de verte, bij de Ceintuurbaan, floot iemand. „Achteruit", kommandeerde de kapitein, die zich met moeite staande hield op het hevig slingerend vaartuig. Mijn zwager drukte mij nog eens de hand. De passagier van de Ceintuurbaan kwam aan boord en wederom werden de kabels losgesmeten. Zwager wuifde met zijn zakdoek. In de verte geleek hij een popje uit een kinderspeeldoos [1]) en de steiger zelf was aan de kust niet meer te zien. Ik had mijn reisdeken om mijn schouders geslagen. Maar het bleek mij alras, dat dit ondoenlijk was, want een hevige wind stak op, die met zulk een vervaarlijk geweld in de deken blies, dat het vaartuig uit zijn koers (wij lagen toen 30° N.B., 47° W.L. — later heb ik dit in het Journaal geverifieerd) afdreef en tegen een ouwen heerenhoed die tusschen de ijsschollen schokte aandreunde. Met een bezorgd gelaat verzocht de kapitein mij onmiddellijk bak-reisdeken te halen, waaraan ik met groote moeite, geholpen door de bemanning voldeed. Het stoomschip deinde heftig. Bij tijden stond de voorsteven in een hoek van 90° op het watervlak en moesten wij gezamenlijk naar boven klauteren om het evenwicht te herstellen. Bij een dezer evoluties sloeg een man overboord. Onmiddellijk liet de kapitein de boot — die toen een vaart had van 25 mijl in het uur (wij hadden wind mee) — stoppen en werd een reddingboot uitgezet. Vergeefs. Wij staken hem een boei, een parapluie en een spaan toe. De kou was zoo hevig, dat alles onmiddellijk aan de ijsmassa vastvroor. Gelukkig had ik in een mijner koffers een fleschje met Haarlemmerolie.

[1]) Voor natuurbeschrijvingen, zie Couperus.

Dit uitgeworpen op de golven deed de branding bedaren en na een uur zwalken mochten wij er in slagen den drenkeling aan boord te halen. Wij pasten op hem toe de voorschriften der Noord- en Zuid-Hollandsche drenkeling-Maatschappij, wat niet baatte, waarop ik, deerlijk ontroerd, bij wijze van mis, begon voor te dragen de nieuwe Proeve van volkslied van Willem Kloos:

„O, Nederland van onze vaderen,
„Dat onzer kindren land ook zij,
„Wij zweren, bij dit bloed in de aderen,
„Getrouwheid aan uw heerschappij"....

Met een kreet van opgewektheid viel de bijgekomen drenkeling mij in de armen. „Luitenant Clockener Brousson?" vroeg hij — „Nee," zei ik: „Pips". „Aangenaam. Aangenaam," zei hij en pinkte een traan weg, juist terwijl het oranjezonnetje door de wolken fleurde.

„Alle hens op het dek!" schreeuwde plotseling de stuurman. De orkaan was verschrikkelijk geworden. De mast zwiepte tot over het water en ééns — voorwaar, ik bezweer u, dat al deze lotgevallen heviglijk ondervonden zijn — éénѕ, toen het wimpeltje onder water dook, zwiepte zij (de mast) omhoog met een reuzenschelvisch (wijfje), die in den wimpel gebeten had en aldus gevangen was. Onmiddellijk gaf de kapitein bevel het ondier te dooden. Wat geschiedde. De kok vulde haar op met balletjes, stoofde haar met beschuit, boter en citroen, waarop wij in de kajuit voortreffelijk dineerden. Als herinnering heb ik een graat bewaard die één meter vijf lang is.

Een donderend gekraak deed ons naar het dek stuiven. Het was begonnen te sneeuwen. „Er is een lek in de kuil," rapporteerde een bootsmaat. Het

water wies snel. In de kuil stond 43 cM. water, dat onmiddellijk bevroor en waarop de dames konden schaatsenrijden bij muziek van Gebr. van Lier. „Alle donders," vloekte de kapitein: „pompen! pompen!" Alle passagiers werden genoodzaakt mede te helpen om het schip drijvend te houden. De stoompomp werkte met volle kracht. Reeds helde de boot naar een zij over en stond de kapitein met een revolver in de hand gereed om de orde te bewaren, toen een doode kat door de zuiging in het gat geraakte en den watertoevoer tegenhield. Ik veegde mij het angstzweet van het gelaat en verdiepte mij in Ibsens's *Borkman* uit het Noorsch door Jan Hendrik Rössing vertaald, toen de kapitein met een doodsbleek gezicht aan de passagiers vertelde, dat de kolenvoorraad uitgeput was en ons verzocht, het hout, dat we konden missen, af te staan. Alle koffers werden stuk gehakt, alle sigarenkistjes en etui's, maar na verloop van een dag lag de boot stil en doofden de vuren. Twee weken lagen we drijvend op 40° N.B. 11° W.L. De mondvoorraad was uitgeput. Water was er niet meer. Gelukkig herinnerde ik mij de broodjes met vleesch, de hardgekookte eieren, de zak met kletskoppen en de twee fleschjes bier van mijn zwager. De kapitein stelde ons op rantsoen. Nooit zal ik den dag vergeten toen de laatste kletskop verdeeld werd. „Laten wij gaan visschen," stelde ik voor. Maar er was niets anders dan haring en na verloop van tijd hadden wij ons daaraan zoo tegengegeten, dat wij prefereerden een dag te vasten. Gelukkig kwam een dag later een jol met lichte turf voorbij. De kapitein loste een noodschot en kocht nieuwen voorraad. Ook leende hij wat brood en pruimtabak. Met een snelheid van 14 mijlen in het uur (we hadden wind tegen — H. M. oorlogsfregat *Atjeh* haalt er 10) vervolgden

wij nu onzen koers naar de Weesperzij, tot wij bekneld raakten tusschen ijsbergen en schollen. „Wat nu?" dacht de kapitein. Tot overmaat van smart verscheen een stoombootje van de havenpolitie, die den kapitein bekeurde wegens verboden aanlegplaats. Zes dagen lang liet de kapitein stoom los in het water om het te verwarmen. Het water werd over een afstand van een halve Engelsche mijl blank en alsnu stoomden wij met zulk een woeste snelheid op de ijsschollen toe, dat de splinters op verre afstanden neerkwakten en een passagier zich zóó verslikte, dat hij gedurende de verdere dagen dezer noodlottige reis bleef hoesten en bij aankomst aan de Weesperzij voor een paar maanden naar het zuiden van Frankrijk moest.

Ondertusschen had ik den halven jaargang van het *Nieuws* gelezen en op een morgen toen ik opstond, zag ik in de verte een straal omhoog spuiten. „Kapitein", zei ik, „ik vermeen een walvisch te zien". Lang tuurde de kapitein door zijn verrekijker: „Ik vermeen," zeide hij ernstig, „dat het de fontein op het Frederiksplein is, maar er kan ook ergens brand zijn." — „Hoeveel vadem water hebben wij?" — informeerde de stuurman. — „Acht, stuurman." — „Mijn God!" schrikte de stuurman en peilde zelf nogmaals. Er kwam een algemeene opschudding. Wij zaten op een zandbank. „Indien ik even naar Maassluis telefoneerde?" — vroeg de kapitein. Maar ik kwam tusschenbeiden. Op mijn advies sprong de geheele bemanning en alle passagiers op het kommando „Een-twee-drie" tegelijk in de hoogte. Elk had onder zijn armen zooveel bagage en ballast genomen als zijn krachten het permitteerde. Gedurende den tijd dat wij opsprongen, schoot het schip een vadem in de hoogte en hoorden wij de kiel over het zand schuren. Wij waren gered.

Aan den horizon lichtte thans het roode licht van den steigerlantaarn en wij vermeenden ergens een venter te hooren: „Zoek ze maar uit! Zoek ze maar uit! Twaalef voor 'n dubbeltje!" De kust van de Weesperzij lag in de verte voor ons. Een eenzaam urinoir stond somber in de sneeuw. Het begon te regenen. Een ploeg arbeiders van de sneeuwreiniging hield een vergadering. Maar een zware mist stak op en hulde het water in een dicht floers [1]). De kapitein liet het anker zakken, aangezien hij niet durfde binnenvallen. Plotseling werden wij aangevaren door een Engelsche stoomboot, die op slag zonk. De kapitein zocht twee dagen lang met electrisch zoeklicht en wij slaagden er in de geheele bemanning te redden. Alleen de scheepshond was verdwenen. Later vonden wij ook dièn aan de Weesperzijde terug.

Gelukkig konden wij den volgenden dag binnenstoomen.

Mijn schoonmoeder en mijn vrouw wuifden mij uit de verte toe. Tranen van weemoed en vadervreugd ontsproten mijn oogen. Mijn vrouw was moeder geworden.

„Mon Dieu", zei schoonmama, mij omhelzend: „wat heeft de reis je goedgedaan. En wat ben je bruingebrand."

---

[1]) Voor zeebeschrijvingen, zie Aimard.

OPEN BRIEF AAN EEN VANDAAL.

Mij is een deernis geschied, Paërl van *Victoria*, Hippos-Paërl, Revue-Paërl, schenner van klassieke plekken, sloopertje. Van Eeden heeft gezegd: „Schoonheid is Rechts uiterlijk gewaad". Uw gewaad is een paardedeken, uw hoofdtooi een schabrak, uw ziel een paardenhoef. Waarom hebt gij u vermeten te zijn de tand des tijds, het Roode spook van de Nes, de belleman van dit slaperig eeuweinde? Heeft de sport u zóo verbruut, dat gij in avondlijke bewondering zit voor paardenvleesch, uw kapitalen vastzet in ouwe cavalerierossen, uw nachten verleeft in stalreuk bij mest, gebitten en haverkliekjes? Ei, ge hadt een reputatie op te houden, de schoonheid eener traditie te eerbiedigen.

Wee hem, die niet wacht 't van zelve groeien van pracht uit Recht, naar schijn voor 't wezen joeg, die, starend in valsch-flonkerende zwemen afwendde uit zijn donkren koers den boeg. (Lees de jongste *Nieuwe Gids*, Paërl, Hippos-Paërl, slooper).

O, droevig is de schimmende herinnering aan verre tijden. Waarden niet eertijds nonnen ter plaatse, waar heden in sloppen en straatjes buil van maatschappelijke rotting opensplijt. Gij zult

mij zeggen, Hippos-Paërl, dat meermalen deez' droevige verzuchting mijn pen ontinkte, dat ik nog kort geleden in briefke aan Vening Meinesz klagelijk sprak van goedkoope bedden, maar mijn vriend — laat mij u even mensch-broederlijk terechtwijzen —: voor zekere deelen van Kabotijn Amsterdam heb ik een zwak en zeer dikwijls is mij een eerlijk Kabotijn genietelijker dan een verstijfseld, in vormen genageld goed burger, zooals uw trappende hit — tràpt ze nog? Ja, hè? Hopelijk ja, hè? — mij aangenamer individu lijkt dan de andere tamme grappenmakers, die nooit den moed hebben zandruiters te maken, schenen stuk te slaan of in het buffet te rollebollen. Hebt ge er al eens over gedacht een oud infanterie-paard, een afgekeurden knol van genie of schutterij bij de contrôlekas en de champagne te zetten? Een goed Amsterdamsch trampaard zou er geen kuren uithalen.

Hippos-Paërl, litanieën ruischten eens op uw grond, triestiglijk klagend in de Hollandsche nevelen, litanieën, die aan Mevrouw Mulder, bijgenaamd Piet Stijfsel, vreemd waren toen zij op de Vic-fondamenten een *café-concert* bouwde. Piet Stijfsel bleef een waardige vrouw, die zang en muziek gaf tegen betaling, die wereldsch was maar niet tot de degeneratie verviel van huidige sjaggersocieteiten, tot paplepeling van geldspillende zwakjes en fuivende jongskes. Piet Stijfsel was een matrone en gezien bij de Indische club, die hier geen last had van modderspattende rijtuigen. Piet Stijfsel was een goede moeder èn een kunstenares. Bij haar vierde Wittkower-Gerson, die toen mager was — kunt gij u dàt nog voorstellen? — kunnen Amsterdammers zich Gerson voorstellen, ontdaan van zijn gekleurde wèlgedaanheid? — zijn beste triomfen

als komiek met het lied van *Die schöne Galathee.* Wel lang geleden is dat. Langer dan de Beursplannen. Wie wéét nog van de goede tijden van Gerson, toen hij Piet Stijfsel opvolgde, toen Stanley en Koningen of Koningen en Stanley luchtige vroolijkheid bij hem zochten, toen de vrouwen nog niet op champagne gedresseerd waren als honden op een stok die te water gaat, toen Hugo Lorenz gedachtenlezer was en Michel . . . Solser. . .

Hier, bij 't neerschrijven van den Solsernaam geschiedt mij de deernis. Hippos-Paërl wat heb gij met onze Vic gedaan, met de Vic die herinneringen van ons aller jeugd heeft, met de Vic, brandpunt van oude gedachten, met de Vic, oude kloosterplek, met de Vic van Piet Stijfsel, met de Vic van Wittkower, met de Vic waar staatslieden, professoren, meesters in de rechten, doctoren in philosophie, kunstenaars, arbeiders en kooplieden samenhoopten, met de Vic die Flipje gekend heeft, Flipje op het tooneel, Flipje, opklimmend tegen het achterdoek, Flipje guitaar spelend, Flipje wegsluipend, Flipje gekaatst en weerkaatst en nog eens gekaatst in de spiegels, Flipje met zijn „patriotje", Flipje met zijn dun lijtje en atavistischen kop.

Hippos-Hamlet, hoe durft gij te zitten in uw paardenspel en streepjes te zetten, turf te maken? Eén lach van Flipjes-Geest moet u doen vermarmeren op uw stoel, vermarmeren bij uw paarden, vermarmeren bij de faeces, die een eens klassieken bodem verontreinigen. O, gij, Philippus, dat de schaam op uw kaken aanzwelle tot den gloed van Bengaalsch vuur, dat de paarden u smadelijk toehinniken, dat het menschgehobbel u een geslaag van donderwolken zij, dat in elken spiegel het smalle gezicht van den echten Flip u toegrijnze met een spottende verachting, zoo diep, dat ge van al de trap-

pen uwer zielsdiepte op de roode tegels van uw berouw te pletter — wat zeg ik? — te plètpletter plonst!

Neen, er is geen vereering meer voor den ouden tijd. Al wat menschelijk-tragisch, menschelijk-komisch was, een lijfje als een verwondering, een mond als een grijns van noodlot en eeuwigen lach, armen als geknakte stroobiezen, beenen als 'n verkreukelde leege pantalon, grollen en grimassen als bespotting uit een vérre wijze wereld, smarten als krakelingen, hartstochten als kreupele juffers-hondjes, vreugden als confetti-stuivingen, tranen tippend op nagelspitsen, lach kringelend in wierookdampen, spot schietend als zevenklappers en àltijd dat lijfje als een verwòndering, de armen als stroobiezen, de beenen dolend in broekspijpwijdte — àl dat op het kleine tooneeltje tusschen de spiegels, de dunne, lange Flip-vingers ondersteboven met den palm aan den buitenkant, den rug op de plaats van den buik, den buik op de plaats van den rug, de armen: beenen, de beenen: armen, alles gek, mal, waanzinnig, dol, oogen die uit de kassen verhuisden naar 't achterhoofd, van 't achterhoofd naar de voeten, van de voeten op de kurk van een champagneflesch, van de kurk van een champagneflesch in de hevige ziel van een burgerjuffrouw, oogen die smachtend waren, òversmachtend ... „O Ulalia de soep wordt vet" ... en naïef, verwonderd, kinderlijk èn glanzend van spot èn als van 'n doode schelvisch èn als van 'n loerende kat èn als van 'n schoolmeester die de Hollandsche gravenhuizen inpompt èn als van 'n ziek jongeling èn als van 'n teederlijk minnaar èn als van verdwaalde krentjes in een bleek bakkersbrood.

Hippos-Paërl, waarom hebt ge de Vic vermoord, de Vic vàn huis met oude herinneringen ver-

mummeld tot trog, waarin paarden deeg-aarde trappen, tot kermistent voor Zondagsruiters, tot schokkende liefhebberij voor vrouwen, die 'n ladder noodig hebben om paardenbotjes te bestijgen, tot levenden mallemolen, tot arena van hobbelpaarden, tot dróóm uwer gedachten die hippen van uw aanteekeningen, streepie, streepie, streepie, tùrf, naar het buffet en de deur?

Nu is er in uw heele Hippodrome maar één die Solser gedenkt, die eerbied heeft voor Solser, die mijmert over Piet Stijfsel, Wittkower Gerson en wrevel heeft bij uw vandalisme. Doe die éène hit niet weg. Hoù die trappende, nijdige, niet bereden hit in eere, de hit die Jan-en-alleman tegen de schenen trapt, de protesteerende hit.

En zoo zij u ooit tegen deze wereldvlakte slaat, beschouwt het als een waarschuwing, vouwt uw handen in ootmoed, trekt tachtig dagen over het asfalt uwer ziel, boete doend voor eene daad van schennis en beeldenstormerij.

Gelooft mij — of liever gelooft mij niet

S. FALKLAND.

„ONTDEKKING".

Van de gasten was de juffrouw van beneden 't langst gebleven. Ze was vlak bij huis, niet waar? En zoo'n gezellig nababbeltje na de drukte van den avond.

„Erg prettig avondje geweest, juffrouw."

„Ja zoo recht gezellig."

„Ben u moe?"

„Gut heelemaal niet. 'k Voel me zoo frisch alsof 'k pas me bed uit kom."

„Toch al bij drieën, hè? Wat is die tijd omgevlogen, omgevlòge letterlijk."

„Jaja. Jaja."

Daglicht schemerde door de neergelaten gordijnen. Het was midzomer.

Juffrouw Groesbeek, de jarige, van tweehoog, schonk twee kopjes koffie, knabbelde van 'n beschuitje met pruimengelei. Juffrouw Buis, van één-hoog, had — nou de menschen weg waren d'r corset losgehaakt, snoepte de gelei met gebaartjes van welbehagen, slobberde van de koffiedikzware koffie.

„Morge maak ik me voorkamer schoon," zei de jarige juffrouw Groesbeek: „die mot is 'n goeie beurt hebbe."

„Zal ik Coba 'n paar uurtjes opzende om u te helpe?" vroeg juffrouw Buis.

„O, welnee. Dank u, hoor. Nee, dat kan 'k zelf wel af. 'k Zou niet wete wa'k de meid most late doen. Ik ben te klein behuisd voor 'n meid."

„Te klein. — Te klein. — En ik dan? We hebbe precies dezelfde kamers, precies. Niks geen onderscheid. Alleen 'n trap hooger, niewaar?"

„Jawel, zeker. Wie 't breed heeft laat 't breed hange... 'n Meid kost je zóóveel van huur, eet meer dan je zelf en dan de belasting? Nee laat ik 't maar houe zooals 'k 't heb..."

Dit leek nu wel niet, maar wàs toch weer het ouwe zoetmondige gekibbel, de ouwe hatelijkheid van de juffrouw van één hoog om die van twéé hoog de oogen uit te steken. Juffrouw Groesbeek van twéé hoog was een kapiteinsweduwe met een mager pensioentje. Juffrouw Buis van éénhoog een ongetrouwde dame van goede familie. Ze konden goed met elkaar overweg. Alleen had de dame van één hoog bij tijden een onaangenaam-hautaine manier om aan die van twéé hoog den afstand te laten voelen tusschen de eerste verdieping mèt meid en de tweede zònder meid.

Drie maanden geleden was de intimiteit begonnen, had juffrouw Buis — alleen de slagersjongen zei mevrouw — juffrouw Groesbeek op 'n eenvoudig theetje met veel gebakjes, suikertjes en chocoladelekkerheidjes geïnviteerd. Juffrouw Groesbeek „reciproceerde" nu ze jarig was. Overigens ging er geen dag voorbij of er kwam 'n babbelgelegenheid, 'n uitleenen van een ragebol, 'n zenden van 'n stukje „bijzonder lekkere" koek, 'n om beurten schoonhouden van de trap. Juffrouw Groesbeek voelde zich de mindere. In de voorkamer van één hoog stonden luxe-meubeltjes die één hoog van d'r papa, wijlen officier in Indië, geërfd had. De overgordijnen en 't buffet en de stoelen hadden dàar 'n distinctie,

waartegen de weduwe van 'n infanteriekapitein niet op kon.

Maar 't hàtelijke van de zaak was dat één-hoog in kregelige buien aristocratische geniepigheidjes aan twéé-hoog zei, om toch vooral het verschil in stand op fatsoenlijk niveau te houden. Falkland is deze explicatie aan zijne vele vrienden verschuldigd, om hen den ondergrond der nog komende gesprekken en situaties beter en naar regelen der kunst te doen zien.

„Ik zou 't niet zonder meid kunne stelle," hield juffrouw Buis vol; „u mot rekene dat er heel wat onderhoud is an me meubelen."

„Ja, da's waar."

„.... En dan... 'k ben 't eenmaal zoo gewoon. Alles wordt 'n gewoonte niewaar? Wat wordt nou geen gewoonte? Noem me is iets op dat geen gewoonte wordt?....."

„Ja dat is zoo..."

„... Ik moet 's morgens op me bed 'n kop waterchocola hebbe. Gek, hè.... als 'k me waterchocola niet heb is me dag niet goed. Laatst logeerde 'k bij me zuster in de Javastraat in Den Haag en voelde 'k me de heele dag onpleizierig omda'k geen chocola op me nuchtere maag gedronke had...., Gek, hè?.... En Coba kent zoo precies me gewoonte... Goeie meid... Net meisje... Heb u de handschoene al geprobeerd die 'k meegebracht heb?..."

„Gepast nee... Wat voor nummer heb u gekocht?"

„Zeven."

„Nou da's rijkelijk. 'k Heb ze meest van zes-en-drie-kwart."

„'t Is echt *peau de Suède.*"

„Ja dat zag 'k wel... Ik dank u nog is duizendmaal. Erreg vrindelijk... Erreg lief... Wat 'n dag buite, hè?... Hoe laat staat u vandaag op?"

„Op me gewone tijd, tien uur... 'k kan er tegen... In me jeugd heb 'k heele weke gehad da'k niet voor drie uur op bed kwam. Dan 'n bal bij den kolonel... Dan weer uitgevraagd door Jonkheer Poons — die was toen ook officier... dan weer, 't stond niet stil. Nou ga 'k niet meer uit. 'k Kreeg gister nog 'n invitatie, maar op mijn leeftijd — ach nee — de aardigheid is 'r af. Om uit te gaan moet je jong meisje zijn... 't Is hier toch wel 'n lieve kamer, maar overdag lijkt-ie me wat leeg..."

„Vin u?..."

„Weet u wa'k bij me ga verandere? Vóór neem 'k effen rood behang, heelemaal effen en achter dof-groen. Da's veel rustiger."

„O ja. Dat zal wel netjes staan bij 't ameublement."

„En dan denk 'k 'r ook hàrd over om gas te late anlegge. Want dat petroleumlicht da's sukkele, niewaar? Niemand van me familie heeft petroleum-licht... Niet alleen 't gevaar, maar altijd die stelle schoonmake en altijd dat gescharrel als 'n lamp wat lang brandt... Kijk nou uw lamp is... Die gaat gewoon uit... En hoe lang brandt-ie heelemaal?"

„Nou, van negen uur af... Da's haast zes uur."

„Goed, maar gesteld dat 't nou winter is, niewaar, dan kan je midden in de avond je lamp gaan vulle... Nee, da's schrikkelijk onpleizierig... Ik denk over gas met nieuwe branders en dan vóór 'n koperen kroon, niet zoo'n moderne, maar een waar je wat an heb en àchter 'n gewone nette arm..."

„Ja, dat zal wel staan. Me broer, die hier van-avond was, heeft gas in z'n winkel."

„Gut, heeft-ie 'n winkel?"

„Wel zeker. 'n Laarzenmakerij met twee knechts."

„Maakt-ie dames-bottines ook?"

„En óf-die... En wàt 'n sjieke clientèle."

„Dat zal 'k onthoude... 'k Verslijt wel zooveel

niet. Maar áls 't voorkomt... De lamp jaagt me weg, hè? Effe me kopje uitdrinke,.. Gezellig avondje geweest, juffrouw. Heel genoegelijk... Heel aangenaam... Zal Coba u morge niet 'n handje helpe an die vuile boel?"

„Ach wel nee juffrouw... Dat doe 'k zelf in 'n vloek en 'n zucht."

Juffrouw Buis sloeg d'r doek om, snoot haar neus, lachte nog eens lief en ging naar één hoog. Juffrouw Groesbeek, vrindelijk, nog goeienavond-naroepend, bukte zich overmatig snel en raapte 'n briefje op dat juffrouw Buis bij 't neussnuiten verloren had. Bij de uitgaande, vonkjes-pieterende lamp kreeg haar gezicht een gloeiing van plezier. Om de mondhoeken rimpelde 't vel van ingehouden verrassing.

> ☛ Dagelijks geopend van 's morgens 8 tot 's avonds 10 ure, uitgezonderd des Zaterdags en de Israëlietische feestdagen.
>
> Voor brand- en waterschade wordt een derde der koopprijs vergoed.
>
> **No. 2051.** *Amsterdam*, 15 Febr. 1897.
>
> Gekocht van Buis.
>
> **Gouden ring** .... voor *f* 3 gulden ....
>
> met recht van wederinkoop, Mans en Vrouwenkleederen, Manufacturen, Goud en Zilver, voor den tijd van zes maanden. Schoenen, Laarzen, Koperwerk, Meubelen, Beddegoed en Naaimachines, Parapluies, Klokken, Karpetten, Boeken en Talethim [1]) voor den tijd van drie maanden tegen teruggave van den koopprijs en vergoeding van de kosten van beheer en bewaring.
>
> Kerkstraat No. 378,
>
> tusschen de Utrechtschestraat en Amstel.
>
> R. RICHTER.

[1]) Doeken die in synagogen bij godsdienstoefeningen gedragen worden.

„Hè. Hè. Achjes," zei juffrouw Groesbeek, hèr-lezend.

Maar de trap schokte onder snel-loopen van 'n paar voeten.

Met een schalksche beweging was juffrouw van twééhoog bij de koffiepot.

„Ben ù daar?"

„Heb u niks gevonde?"

„Gevonde? Heb u wat verlore?"

De groote oogen van juffrouw van één hoog zochten zenuwachtig onder de tafel, onder haar stoel. Ze zag niets. Toen liep ze het gangetje in, streek 'n lucifer aan, zoekend op de mat, op het loopertje.

„Wàt heb u dan verlore?"

„'n Papiertje... 'n papiertje... och niks... niks van beteekenis..."

„D'r legt niks."

„Nee, ik zie niks."

De groote oogen snuffelden nog eens in de kamer over 't tapijt met amandelschillen, over de stoelzittingen.

„Nee d'r legt niks."

„Dan zal 'k me vergist hebben... Dag juffrouw!"

„Dag juffrouw... Wees voorzichtig... Slaap u lekker..."

In mollig handje no. zes en driekwart plakte het lommerdbriefje van juffrouw van éénhoog. Als twééhoog nou maar wist h o e z e 'r m e e a n m o e s t.

VERWARD SCHRIJVEN AAN F. C.

Ja, Frans, dit wordt weer zoo „iets", 'n hemd dat te drogen hangt, 'n kapot flanelletje, 'n loopen in publiek met 'n boord van drie weken, 'n laars zonder hak —, dit wordt weer „iets" heelemaal naást het lieverige, naást de schetserij — je kunt 't zoo hebben, Frans, — alleen bij tijjen, begrijp je? — en dàn nog heb je 't als 'n goudvisch in 'n apothekersfleschje, als 'n muis achter behang, als 'n kanarievogel in 'n leeg stroopvat, als, als... Vul maar in. D'r zijn nog 'n boel ongebruikte beelden, zonder dat je den bijbel behoeft te bestelen.

Frans, wat denk jij van 't leven? André heeft 't je laatst óók eens gevraagd, toen hij stond te draaien in den lijzigen mallemolen en geen impressie meer kreeg van de houten paarden, van de hyena's, van de leeuwen zelfs. Je wordt zoo langzamerhand allen ridders in 'n kamer met zoetekoeklucht en praat over pruimedanten.

Ja, wat denk jij van 't leven? Je moet weten, ik... Née, god, nee: je vat toch wel dat het maar gekheid is, da'k pas 'n nieuw boord om heb, dat me laarzen vrij fatsoenlijk zijn — ik denk niet meer zooveel. Vroeger, o, vroeger, was m'n hoofd 'n luchtdichte bus met geconserveerde gedachten —

'k was 'r zelf verbaasd van, over, door, mee. Jammer dat anderen zulks nooit waardeeren. Maar tegenwoordig ben ik commis-voyageur. Heb je me laatst niet zien loopen door de Kalverstraat met 'n lijvig pak onder m'n arm? O nee, 't was bij de Pijp en m'n hoed raakte onder 'n tram. Stel je eens voor dat me monsters te slijk waren geraakt! Zeg, als je ergens een patroon weet met kunstliefde, ethisch en esthetisch gevoel, 'k hou me aanbevolen. 'k Ben nòg niet uitverkocht, lever op maat als 'n kleermaker liefst à contant, erg gevoelige waar, zoetelijk goed, zelden beschimmeld — en ò! de vrouwen en meisjes vrágen inderdaad naar het merk mijner fabriek, zoo goed als naar H. O. (havermout), Stuiverszeep, Malzkoffie of Roomboter van hoe-hiet-ie-ook-weer. Da's 'n bof, niet? Ja, werkelijk, 'k heb niet te klagen. De zaken lóópen. 'k Denk da'k mee doe aan de inschrijving voor een nationaal stuk in in '98. Ja, 'k heb niet te klagen.

'k Wou je maar dit vertellen, da'k van de week gelogeerd heb ergens op 't Rembrandtplein. 't Was 'n hooge vierkante kamer met 'n gemeen bed, 'n bed met bulten en vergane lakens. De kamer had vier ramen zonder gordijnen, mèt jaloezieën. Voor 't huis stond 'n lantaarn. Je zult begrijpen da'k niet geslapen heb door die bulten, door de lakens die scheurden bij elke woeling, door de lichtschemering van elk der ramen. Maar 't was 'n logies voor 'n kóópje. Hoe kunnen de menschen 't doen voor één gulden met ontbijt. Haast niet te begrijpen. Voor één gulden, 'n kamer, 'n bed, ontbijt.

Intresseert je dit? Née wél? Mij ook niet. Ik lag wakker, zeg. Den heelen nacht. Ongewoonte van de kamer, van het vieze bed, van 't leven buiten, ook 'n beetje verdriet. Verdriet, o ja. Maar je begrijpt alweer dat 't laatste niemand angaat. Ook jou niet.

Je houdt 'r zeker ook wel zoo'n apart verdrietje op na. Hè? Wat? Laten we zeggen dat de kamer hèt dee, het bed, het licht binnenschemerend door de vier jaloezieën. Komiek gezicht, Frans, 'n heelen nacht 'n geverfde zoldering boven je hoofd, gele verf en geverfde binten en wat lichtspiegelinkjes. Komiek ook je moeë hoofd in 'n hotelkussen en den heelen nacht je oogen open van onrust en rondkijken in de kamerhoeken, naar de waschtafel met 't witte kommetje, de kleine witte kan en den opgevouwen handdoek. Dan 't tikken van je horloge en 't gapen van den stoel met je kleeren.

Beteekende nog niets, Frans. Om beurten liggen we allemaal wakker. O hee. Is de wereld niet met zorgjes geslagen! Is niet elke hersenpan een kluis voor gemummifieerde dingskes, wat?

Tegen vijf uur zoowat begon op 't plein het ouwe lawaai. Jij hóórt 't niet meer, Frans. Jij bent Heerengrachter, jij hóórt geen geluiden van de stad. Ik heb mijn winter verslapen als 'n mol, wèg van 't geroes, wèg van 't gejaag en gedraaf, met een anderen horizon dan daken en schoorsteenen en asfalt.

O, Frans, voor 't eerst heb ik deze stad hooren geeuwen en wakker worden, terwijl 'k lag met m'n oogen gesloten in 't volle uchtendlicht op 't hotelkussen — en elk geluid, elke nieuwe davering beneden heeft me opgejaagd tot een groote triestigheid. Gek, hè? Mal. Bijkans 'n grutters-aandoening. Ik herinner me niet juist meer wàt het was. In m'n ooren is gebleven het geluid van een bakkerswagen over het keienplein, het dreunen van de doos op de veeren, het zacht aanschokken van de wielen, het aanrammelen en aanrochelen van het ijzer en het hout over de steenen, tot 't wegschokte in de asfaltstilte van de Breestraat. Dan kwam er een tweede, dreunend alsof tegen de doos gerameid werd met

een plomp stuk hout. De wagen stond stil dichtbij. Voetstappen gingen. En dan met een vinnigen klap, met een vijandigen bons viel het deksel neer, schokte de wagen verder, verder, reutelend over de harde keien en wèg over het asfalt. Dan reed 'r in de stilte een kar, een bespannen kar, de paardenhoeven zilver-klikkend over de steenen met scherpe schrapgeluidjes, de kar donker plompend in z'n looden zwaarte over de schuddende plaveering. Als een ver onweer dreunde het aan, opknoersend over het plein, ratelend met hevige wielslagen en verstervend, tam-nabonsend in de straten verderop. En er kwamen menschen te loopen, dofstappend over de stoepen. Een liep te fluiten, 'n deuntje, schel van helderheid in den regenachtigen morgen. O ja — het regende. Tegen de vensterbanken spatte 't met kaduuke spatjes en 'n straal gootwater tokkelde dichtbij. En 't geluid van den fluitenden man, van de stappende menschen, van de tam-nabonsende kar, zweefde saâm tot één grooter geluid tusschen de huizengevels, tusschen de muren van goor-bruin met witte gordijntjes, tusschen de in nat staande huizen-lichamen.

O, Frans, dit is alles zoo komiek-wreed als je ligt met je gesloten oogen op je warm, ingedeukt kussen als je moeë hoofd dat gezwel van stratenlawaai, van schokkende wagens, bonzende karren en menschengestap hoort stijgen tot wakkerwording van de natmorsige stad — alles van dichtbij — alles in je kamer — alles met geweld ingedreven als een roestige wig in je hoofd, dat ook z'n eigen ademgeluidjes hoort. Dàn 't sterker worden van 't geraas, de eerste klinkklanken van de tram, 't bijtend-gele gebel, 't egale, langzame dreunen van de tramwagens, 't spelen van de Munttoren-klok, 't harde driftig raketten van 'n rijtuig op smalle, dunne wielen over den grond van steenen knobbels.

En 't nòg vetter, wàlmender opmisten van het geraas overal, 't geschreeuw in raspige keelklanken van ventertjes, telkens, telkens opnieuw en drensende tusschen de andere geluiden, — tusschen het langzame gonzen van trams, de bijtende bel-gillen, 't snerpend rijtuig-geratel, 't breede stemmengeraas, 't raspige uitschreeuwen van koopmanswaren, drensend èn lang-schalmend, als 't kreunen van 'n zieken hond, het sentimenteel gelodder van een draaiorgel, rekkerig toeterend 'n deun, 'n deun zonder einde, patserig als 'n in vuil vertrapte bloemkoolstronk, tegen de gesloten oogen slaand als een benauwende wind van smeulend hout.

En ten slotte, Frans, sta je op, rukt 'n jaloezie weg, kijkt met slaperige, dikke oogen naar buiten naar 't plein met z'n gekruif van blaârlooze takken, met z'n beweging, met z'n witdakige trams, met z'n doode roode kiosk, met z'n natte parapluies, met z'n glimplassen van regen op asfalt. Aan de overzij zie je iemand in 'n sigarenwinkel 'n sigaar opsteken en 'n dienstmeisje dweilt blauwnatte stoepen. En 'r staan twee heeren tegen elkaar te beweren. En je leest: Sigarenmagazijn. En je ziet twee honden met elkaar spelen, rennend door plassen. En. En. En. Maar dan ga je je wasschen, ziet in 't beslagen spiegeltje een gezicht moe van wakkerliggen, 'n smal gezicht met zware wallen onder de oogen, 'n gezicht dat nog pas te slaapsoezen lag op 't kussen met de ooren in luistering; en 'r overkruipt je de idee, o goeie Frans, dat je evengoed had kunnen blijven liggen, oogen dicht, mond open, zonder ademgeluidjes en al 't lawaai van trams, karren, ventertjes, 't heele beestelijk stadsleven éven lustig, bezeten, liederlijk, om 't bed met bulten van de hôtelkamer, zou hebben rondgesaterd, gehuild, gestapt, gesteund, getreiterd.

O Frans, Frans, wat is 'n mensch die met dichte oogen deez' bruute geluiden beluistert, op eenzaam kussen van een logement — toch wel góédkoop: kamer met ontbijt voor één gulden, kaars en bediening inbegrepen — ding, triestiger-mal dan 'n haring op 'n stoel in 'n koffiehuis, of 'n dooie kat, gebalsemd in een mahoniehouten kist.

Adieu. Geef me eens 'n recommandatie bij 'n patroon als voornoemd. Op dit oogenblik ben ik goddelijk van humeur, in staat om te dansen, zelfs om over belangrijke zaken van den dag te redeneeren. Alles stemminkjes, Frans, stemminkjes als studentenhaver.

Vale
S. FALKLAND.

REISAVONTUUR.

Laatstelijk is mij iets geschied — onaangenaam, verdrietelijk, angstwekkend, luguber: noemt het zooals ge wilt, iets dat mij uren van hevige ontzetting heeft bezorgd. Niet om álles in de wereld zou ik willen, dat ge aan het geloofwaardige van mijn relaas twijfeldet. Het is alles in waarheid gebeurd. Nog is Falkland ontdaan. Nòg, terwijl hij gedurende 'n volle veertien dagen kalmeerende artsenij slikt. En dat zóó iets in ons rustig Nederland kan geschieden. Luistert. Maar begeeft u niet in lectuur dezer avonturen van angst en zweet op den laten avond.

Falkland reisde 's avonds van Rotterdam naar Amsterdam. Aangenaam had hij bij familie gedineerd, wat te véel gedineerd, zoodat hij — permitteer hem dit verhaal dat door eigen ruggemerg al voldoende schokkend en bewogen is, niet met onnoodig-schoone ornamenten te doorspekken — nà station Schiedam behaaglijk indommelde. Het was een door de weeksche dag. In Rotterdam was mee ingestapt een reiziger met véel pakjes, die te Schiedam uitstapte. Deze had een zwarte snor. Te Delft stapte een oude juffrouw met drie tanden in, die in Den Haag werd afgehaald door een

heele familie. Tot dusver ging àlles normaal en een dergelijk weinig-belangrijke stof zou allerminst Falkland — zelfs in dezen komkommertijd — aanleiding geven tot schrijven van reisherinneringen. Wij stopten in Voorschoten, Leiden, Warmond, Piet-Gijzenbrug, welk stoppen door Falkland half-slapend, half-wakend — u weet wel: de bekende lummeltoestand van een mensch, die goed, nu ja, laat ons zeggen wat te véel gegeten heeft, in een boemeltrein. Maar bij Lisse. Goeie hemel bij Lisse! Nooit zal hem die Hollandsche stedenaam meer ontgaan, bij Lisse stapte een passagier in, iet of wat gezet — hier volgt het signalement ten dienste der justitie, zoo deze zich alsnog geroepen voelt handelend op te treden in een zaak van zoo hevige verschrikking —, —, iet of wat gezet, zooals gezegd met een snor, een sik, zware tanden, een deukhoed, een foulard. Genoemde rookte. „Mag ik U opmerken" — zei Falkland, beleefd: „dat dit compartiment voor niet-rookers is" — „O" —, zei de man. Het was een diepbrommend, onsympathiek geluid, half ravengekras, half grogjes-heeschheid. Hij wierp zijn eindje 't raam uit, knuffelde zich weg in zijn hoek, sloot z'n oogen en begon te maffen. Ook ik mafte. Wij maften beiden. Het was een genoeglijk gemaf — dat, om een nieuw beeld te gebruiken — in verhouding tot de gruwelijke komende gebeurtenissen de stilte was die aan den storm voorafging.

Ik mafte. Hij mafte.

Maar op een gegeven oogenblik — oogenblikken zijn bij dergelijke avonturen altijd „gegeven" — hinderde mij iets, 'k weet niet wat en tusschen mijn steile wimpers (alles is bij mij steil) keek ik toevallig naar mijn overbuurman in den anderen hoek. Wat ik nu zag — ik ben bereid zulks te bezweren zelfs voor de commissie uit het Engelsch Lagerhuis, die

Rhodes ondervraagt — deed mij de haren (nu volgt alweer niets nieuws 1°. omdat het al zoo dikwijls gezegd is, 2°. omdat zulks bij mij de normale toestand is) te b e r g e n rijzen, de haren van mijn haar en mijn snor altegader. De vreemdeling begluurde mij gluiperig niet met twee oogen, maar met één. Uit dat ééne, halfgeopend oog, schemerde helgroen licht, licht als van een kat die in donker loert. Verschrikt dacht ik — of neen, ik d a c h t niets. Het denken kwam eerst later. Beduusd sloot ik mijn oogen, meenend te droomen (zulks denken wij meestal onder analoge omstandigheden). Mijn handen en voeten waren koud geworden van schrik, verrassing, verbluffing. Was dit de vleeschelijke duivel? Was dit satan zonder bokkepoot? Maar ik herhaal nog eens dat dit *niet* mijn gedachten van dát moment waren. Ik dacht t o e n heelemaal niet. Alleen had ik de zeer natuurlijke ingeving om na verloop van eenigen tijd weer te gluren naar mijn overbuurman, in de hoop dat ik mij bedrogen zou hebben. O noodlot! O gruwbaarheid! Thans bekeek hij mij met het andere oog dat rood licht phosphoresceerde, bloedrood licht, twinkelend als een spoorweglantaarn op ònveilig. Het angstzweet brak mij uit (een dergelijk lotgeval zònder angstzweet ware de verbeelding eens pennelikkers en fantasie-verkrachters) en in algeheele schrikverlamming (anders ben ik zoo schrikachtig niet: laatst bijv. liep een hollend paard op mij toe en week ik als kalm Hollander uit) leunde ik terug tegen mijn kussen. Nog had ik tegenwoordigheid van geest om bei mijn oogen onnatuurlijk wijd te openen om den vreemdeling te toonen dat ik wakker was. Om beurten deed hij een zijner oogen open en trakteerde mij op groen of rood licht, telkens mij slaande met nieuwe angsten.

Plotseling stopte de trein te Hillegommerbeek. De conducteur liep schreeuwend voorbij het portier. Ik trachtte hem aan te roepen, maar mijn droge lippen mummelden saam. Ik had niet het vermogen anderen om hulp te vragen.... Ik was overgeleverd aan de grillen van den verschrikkelijken vreemdeling, die mij telkens aankeek met het roodlichtend of groenspuwend oog. Nauwelijks was de trein weder in beweging op weg naar Vogelenzang of de vreemde stond op. Sterker rezen mijn haren te berge, aanprikklend tegen mijn hoed. Ik trachtte de noodrem te grijpen, maar mijn hand bleef loodzwaar rusten op den knop van mijn parapluie. Ik was verlamd. Ah! De vreemde keek voorzichtig door de ruiten aan weerszijden, liep op mij toe en zonder een woord te spreken begon hij mij te plunderen. Staaroogend gelijk een levend-begravene, gelijk een door nachtmerrie vervolgde poogde ik hem af te weren. Hij stiet een hoonend lachen uit, lachen dat door de coupé schorde als 't krijschen van een hyena. Reeds hadden zijn handen den binnenzak van mijn jas geleêgd en doorsnuffelden zijn grijpvingers mijn papieren. Met een blik van hebzucht, terwijl vunze adem uit zijn breede neusgaten blies, doorlas hij de onbetaalde nota van mijn kleermaker, de Nieuwjaarsnota, groot.... Maar dat gaat niemand aan. Van a tot z doorlas hij het papier, vouwde het dicht, en grabbelde een tweede open, zeldzame quitantie van drie gulden cigaren van Gebroeders Majoor. Ha! — zei hij en woede over het weinig succes van zijn zoeken deed het papier in zijn handen, dat groen en rood leek door den schijn uit zijn oogen, beverig sidderen. En hij ging voort, mij, machtelooze, te plunderen, gelijk een Italiaansch bandiet, die zijn slachtoffer uitkleedt. Zijn haakrige vingers grepen onder de papieren een aanmaning van de Belasting

naar het inkomen, daarna een circulaire van een nieuwen boekwinkel, vervolgens een invitatie van het Tooneelverbond. IJskoud, met angstzweet dat over mijn gelaat drupte, volgden mijn oogen, die wel gekeken moeten hebben als die van een stervende schelvisch in de fuik, zijn bewegingen. Nu hij de waardepapieren uit mijn binnenzak doorsnuffeld had, wroetten zijn spitse vingers in mijn vestzakken. Naast elkaar lei hij zijn buit op de bank — een nagelschaartje, een mesje, een knoop, een horlogesleutel, een stukje stuf — maar, goddank, het horloge, een waarvan de veer gebroken is, lag thuis in een kast. Meedoogenloos plunderde hij verder. Met een wellustig gebaar rukte hij mijn beurs uit mijn zak. Ha! schreeuwde hij en leegde den inhoud op zijn vlakke hand. Op dit moment trachtte ik nogmaals en nu met inspanning van al mijn krachten mijn ouden wil terug te bekomen. Mijn tanden knarsten, de oogen puilden uit mijn hoofd. Het was of een ijzeren vuist (vuisten zijn steeds van ijzer in deze en dergelijke gevallen) mijn keel dichtkneep. Het zweet g u t s t e ditmaal over mijn wangen en het klamme haar stond zoo sterk gespannen, dat een pijnlijk verdoovend gevoel rond mijn schedel kringde. Vruchteloos. Ik *moest* het aanzien dat de dierlijke handen van den bandiet de twee ongebruikte tramkaartjes gladstreken, dat de rood- en groen-lichtende oogen de merken der drie kroontjespennen bekeken — het is een groot gemak wanneer je pennen bij je draagt —, dat de klauwen van den inbreker zich meester maakten van een g e h e e l nieuw d u b b e l t j e met de beeltenis der jonge Koningin, terwijl hij verachtelijk tegen den grond wierp een koperen broeksknoop, een overhemdsknoopje, een contramerk van Van Lier, een wit hemdsknoopje (het werd mij sinds mijn prilste jeugd geleerd losspringende knoopen te bewa-

ren, daar deze zoo goed van pas kunnen komen) — (nóg eens tusschen haakjes: ik vertel dat er bij 1°. om te verklaren waàrom ik zooveel knoopjes in mijn beurs had, 2°. omdat die op den grond gesmeten knoopjes te allen tijde de waarheid van dit verhaal kunnen staven). Toen met koortsige haast opentrekkend een g e h e i m e afdeeling van mijn beurs — een afdeeling met verrassende sluiting — greep hij nóg drie knoopjes (een van mijn vest, een van mijn vorig vest en een van een vroegere demi-saison), die hij tegen den grond slingerde en een tandestoker, die hij p r o b e e r d e. Ik geraakte op dit oogenblik in zulk een hevige mate van opgewondenheid en kreeg zulk een afschuw van dezen gemeenen dief dat ik bijkans flauw viel. Maar een heftiger schok, een schok die mij plotseling deed òptuimelen en weer neervallen, kwam over mij toen hij de handen uitstrekte naar een pakje in het netwerk boven mijn hoofd. Het bevatte een lijvig manuscript, dat ik aan minstens een dozijn uitgevers te koop had aangeboden zonder éénig resultaat. Een paar maanden had ik er mee gesleurd, ten slotte in de hoop dat de een of ander het g r a t i s zou willen uitgeven. IJdel. Alles ijdel. Er doorflitste mij in dezen toestand van angst en verlamming de gedachte: — „Misschien zal deze dief mij de e e r a a n d o e n h e t w e r k t e s t e l e n." Werkelijk keek hij het in, las een paar bladen en.... lei het op de plaats in het net, met een zeer v e r a c h t e l ij k gebaar. Ik verloor het bewustzijn.

Het spreekt vanzelf, dat ik later bijkwam. Juist stopte de trein aan den Zijlweg tusschen Vogelenzang en Haarlem. Ik deed aangifte bij den hoofdconducteur — het spreekt alwéér vanzelf, dat de inbreker verdwenen was, hóé zal 'k wel nooit weten! — wees hem op de verspreide knoopen, maar uit 's mans

geheele houding kon ik wel opmaken, dat hij er geen jota van geloofde.

Zooals gezegd: ik slik sinds veertien dagen kalmeerende middelen. Maar de verschrikking dezer ijselijke uren, dezer uren van doodsangst en verlamming, heeft mij zelfs nu nog niet verlaten.

DONATOS, EENBEENIGE CLOWNS.

Gróót lach-succes der wereld.

Als ze opkomen *is* er gelach.

Dat éëne been bij allebei is zoo komiek.

Je kunt nooit weten of 't ander niet vermoffeld is in den wijden clownshanssop.

Zulleke kemieke clowns. Je sou soo denke dat se twéé beene hebbe. Wel je sou d'r op sweere, sóó vlug as ze loope en springe. Wel gompeldegompie. Wat se tegenswoordig al niet versinne. De wondere sijne de wereld nog niet uit. Gewoon 'n miràkel. Hoe is 't gosmogelijk wa-je toch al niet voor je sente te sien krijg. Doe jij nou is op je twéé beene wat soo'n clown op sijn éëne been doet. Dat kè-je niet. Nou maar probéér 't is. Nou daar sou je lèèlijk van opfrisse... Kijk 'm noú is... Hèhèhèèè!... Hoe versinne se-'t... Tjè... Tjè... Tjè... Hèhèhèèè!

De Donatos hebben een tafel naar den voorgrond gedragen. Onder den rooden hanssop stap-tippelt het eene been in zwart tricot. De beenstompjes zijn onzichtbaar in de roode bultingen van het narrepak. Om de wat te dunne halzen plooien de geplisseerde beffen. Daarboven de scherp-magere gezichten, scherp van lijning, zelfs in de strakke kalke-

righeid van schmink. Felle randjes zwart ombitsen de oogen. De ooren, roodaangezet. schulpen kleurig op hel kalkwit. De kleinste, Wil, heeft vurige teringplekjes gedoopt op het wit van zijn koonen. De grootste, Bil, pootig van schouders in den rooden hanssop, maakt de menschen aan 't lachen. De kleinste, stiller, kijkt met de zwart-omrande oogen rond, vindt het onnoodig om grapjes te geven als saus bij die groote grap van z'n ééne been.

Bil, druk, zingt met hoog falsetgeluid... Titeriiii!... Titeriiii!... Wil, vlug, smijt de zware schouderkruk weg, die Bil handig opvangt en springt op de withouten tafel. De groote, hoòg-zangerig, gooit hem zijn zwarten hoogen hoed toe, dien de kleine met gestrekten arm vooruit houdt. Dan met een aanloopje schurkt Bil het lichaam omhoog, een oogenblik steunend allèèn op de kruk en het gezonde been tipt den hoed uit de hand van Wil, die als een ooievaar ingeplant staat op de tafel (*applaus*). Wil wipt van de tafel op den grond, neemt zijn kruk en kijkt toe, terwijl Bil, falset-zingend, een stoel bòven op de tafel zet. Even meet de kleinere Wil den afstand. De kruk vliegt over het tooneel naar den ander, die haar opvangt en breede monden tegen het publiek trekt. Wil neemt een aanloop en Bil plotseling-aandachtig houdt den stoel vast. Enkele momenten angsthuivert publiek. Het been zet af, springt op, mist het zitvlak van den stoel, die kantelt. Maar de groote vangt den kleine op en zingt... Titeriiii! Titeriiii! (*applaus*). Wil staat dadelijk weer klaar om den sprong over te doen, den sprong met het eene been van den grond òp den stoel, die Bil weer op tafel gezet heeft, met een clownsgrapje. Onder elk der vier pooten doet hij wat speeksel, grinnikt... Titeriiii!... Titeriiii!... en wacht den nieuwen sprong van zijn kameraad af. De muziek

schettert, de eenbeenige clown met de vurige teringvlekjes hipt vooruit, aarzelt even, springt... Mis. Met het scheenbeen van het gezonde been valt hij op den rand van den stoel, grijpt zich vast, springt op zij af, vat zijn kruk en kijkt kalm rond, kalm onder het masker van kalkachtig wit.

Die's ook niet gelukkig van-avent. — Nou maar 't is me ook 'n sprong... Sjonge, sjonge... Spring jij maar is soo'n hoogte, seg...

Titeriiii!... Titeriiii — zingt schel-hoog de groote clown, wijst met den wijsvinger op het kalkwit voorhoofd, grinnikt weer met een breede opengeuling van den mond en draait stoel met tafel éénmaal rond om 't ongeluk van den ander te bezweren. Muziek schettert door. Publiek is evén kalm-stil, nu de toer voor de derde maal herhaald zal worden. Wil grijnst, smijt de kruk naar Bil, neemt nog een aanloop, springt driftig op, nèt op den rand van den stoel, waggelt, houdt zich staande en lacht in de groote, volle, veelkoppige zaal (*sterk applaus*) terwijl de groote hem onder de voetzolen kietelt.

En 't spel houdt aan... Wil strekt weer den hoed vooruit. Bil wijst hem dat hij hem hóoger moet houden... „Pluuz ho! Pluuz ho!" [1]) en met een formidabelen zwaai, zichzelf omhoog zwiepend op de kruk, trapt hij den hoed weg, die met een plons tegen het achterdoek schokt.

Dan is de beurt weer aan Wil. Samen zetten ze stoelen klaar en als een elastieke pop veert de kleine met de teringkoontjes over vier stoelen, rug aan rug gezet. De groote, bewegelijk, uiterlijk-vroolijk, neuriet de muziek mee. Maar bij den sprong over zès stoelen

[1]) Plus haut.

is Wil wéér niet gelukkig. Hij heeft z'n avond niet, lijkt vermoeid.

„Titeriii! Titeriii!"

„Gib mir dein Bleistift!" roept Bil en de logge, zware kruk wordt hem toegeworpen.

De muziek zwijgt even. Als Wil zijn aanloop neemt, begint er een zacht geroffel in het orkest, aanzwellend tot een rommelslag, die met gedreun van de turksche trom eindigt, om het juiste neerkomen van den clown te markeeren. Wil zet af, komt tusschen den vijfden en zesden stoel terecht. Voorwaar hij heeft één been. Het is geen boerenbedrog, geen kunstje. Het beenstompje stoot duidelijk zichtbaar tegen de stoelleuning. De stoel valt om en Wil, huppelend naar zijn kruk, kijkt hijgend in de zaal, oogen met fel-zwarte schminkranden in het kalkwit gezicht.

Bil kijkt hem verwonderd aan, begrijpt niet dat Wil vanavond zoo'n boel mist, zoo futloos is maar hij leidt de aandacht af met zijn grapjes. Zingend zet hij den stoel overeind en met een gebaar op de zes stoelen roept hij: „N'ayez pas peur — ils sont tous payés." [1]) Nog staat Wil te hijgen, zonder iets van lach of clownachtigheid. Bil loopt naar den voorgrond, maakt een buiging voor het publiek, nóg een en nóg een en zegt dan „Je suis verrückt".... Maar Wil gooit hem de kruk weer toe, begint opnieuw den aanloop. Zacht roffelt de trom, opdaverend tot hevig gebons. Boem. Hij is er over heen, stoot weer het beenstompje, dat over de laatste stoelleuning schuurt (*applaus*).

Links en rechts zijn ze afgegaan. Het applaus houdt aan. Bil komt alleen terug, maakt eenige fratsen, schraapt z'n keel alsof hij zal gaan zingen, houdt de menschen bezig met malligheden, tot Wil er bij komt, Wil, die een stormlachen in de zaal veroorzaakt. Hij

[1]) Bil is Engelschman.

is nu gekleed als vrouw met korte rokken, één witte pantalonpijp en een muts met veeren en schreeuwende linten op het roode haar.

„Pohoho! Pohoho!"—, lacht Bil; „Comment sja va?"

„Allright" — zegt de dame met het eene been en het krijtwitte clownsgezicht.

„Explain yourself — why this intrusion! Pohoho! Pohohóóóó!"

En er volgt een allerzonderlingst afschuwelijk gecancaneer, een gewarrel van krukken die met bonzende hamerslagen de tooneelvloer berammeien, van één been in tricot, van één been in damespantalon. Als krankzinnigen rennen, cancaneeren, springen ze, imiteerend den *Moulin Rouge*. De rose jurk met groene kanten kletst tegen de kruk. De hoed met veeren en schreeuwende linten dobbert op het roode haar. Bij tijden staan twee enkele krukken op den grond, maar dan plonsen de beenen weer neer, bult de roode hanssop van den grooten clown, zwabbert de jurk van den kleine. De krukken stompen, hameren, het orkest schettert dansmuziek, de menschen in de zaal lachen, gieren, klappen in de handen, grinniken om het m a l l e gezicht van dat éene dansende been met die éene broekspijp.

Hèhèhèèèè... Sjiors... Hè je nou ooit soo ies gesien... Kompleet e miràkel... Sjonge, sjonge... Hoe is 't gosmogelijk... Hèhèhèèè!... Hoe is 't mogelijk!... Soue se nou in vroegere tijje ooit soo ies beleefd hebbe?... Daar komme se nog is... Wat gane se nou doen?... Sjonge, sjonge...

Wil heeft z'n danspak uitgesmeten. Ze komen voor het laatst op, elk met een soldatenkepi. Wil is rekruut. Bil kommandeert.

„Haáááált!... Bataljon-frònt!" en schreeuwend kommandeert hij er bij: „Hàkke zusammen!"

Wil, met de kruk als geweer over den schouder, staat in positie, onbeweeglijk op het eene been.

Bil komt naast hem, schoudert de eigen kruk.

De twee clowns slaan de armen om elkanders middel, stevig elkaar omvattend.

De muziek speelt een militaire marsch.

„Bàààtaljon... En avant!"

Onder de twee lichamen, nu één geworden, marcheeren stram de twee beenen. De kepis staan schuin op de pruiken. De witte gezichten, als verkalkte menschenkoppen, lachen in de zaal. De krukken steken als geschouderde geweren en de muziek tettert vroolijk en opwekkend: „Salut, salut à la garde qui marche, salut à tous ces vieux drapeaux." Loopend als invaliden, als afgedankte ouwe soldaten, altijd láchend, marcheeren ze af. Het witte gezicht van Bil is 't laatst zichtbaar om den rand van de groene coulisse (*zwakker applaus*).

Nou maar die is goed, hoor —, se sijne goed die twee. Wat seggie? Goed?... Se sijne héél aardig, héél aardig, hoor... Nou en toen die danste, hè?... Hèhèhèèè!... Hè je sijn pantalon gesien... Hèhèhè!... Se sijne heel aardig, héél aardig... Wat komt 'r nou?... nou komt 'n chanteuze...

PHILOSOFIE VAN EEN TRAMPAARD.

Ik ben een trampaard.

Ik ben een trampaard van de A. O. M.

Men heeft mij daarmee gelukgewenscht. Men zegt, dat wij van de A. O. M. meer van vleesch, meer in den vleesche zijn dan onze collega's te Rotterdam.

Ik kan er niet over oordeelen.

Ik weet het niet.

Ik ken één huis. Daarin ben ik geboren. Dat huis heet stal. Mijn moeder heb ik liefgehad. Mijn vader heb ik nooit gekend. Men zegt dat 't soms bij menschen ook zoo is.

Van de wereld weet ik weinig.

Ik ken den Dam, de Paleisstraat, de Spuistraat, de Vijzelstraat, de Stadhouderskade, den Amsteldijk, mijn stal.

Men zegt dat er meer op de wereld is.

Ik weet het niet. Het kan wel zijn.

Ik ken mijn stal, den Amsteldijk, de Stadhouderskade, de Vijzelstraat, de Spuistraat, de Paleisstraat, den Dam.

Ik ken twee lijnen van ijzer, die den weg aanwijzen. Ik loop er tusschen.

In mijn jeugd dacht ik soms aan de gelijkheid der keien.

Dàt was dwaasheid, overmoed. Wie als trampaard geboren wordt, mag niet meer denken aan den vrijen straatweg.

Er is een gerechtigheid en een zweep.

Er is een Noodlot.

Niet dat van Couperus, maar 't ware, groote, dat d' een kunsten doet maken in een circus, d' ander doet galoppeeren mooi opgetuigd en gepoetst, den derde laat trekken voor een te zwaren last, den vierde doet rondloopen in een molen, den vijfde weelderig laat voeden, den zesde daglicht ontzegt in de mijnen, den zevende....

Het is niet alles op te noemen, wat er bij paarden te kijk is.

Ik ben een trampaard. Ik heb maar te draven tusschen twee lijnen van ijzer en het voer komt vanzelf.

De tijd, waarin ik trapte en sloeg, is voorbij.

Ik heb ondervonden dat het slaan tot niets dient.

IJzer is hard.

Dies begin ik wijsgeerig te worden.

Ik draaf zoolang ik draven kan en zelfs de vilder heeft zijn verschrikking voor mij verloren.

Aan het Noodlot valt niets te veranderen.

Het Noodlot heeft 't zoo gewild.

Zelfs de gedachte, dat ik op den bok zou zitten en de koetsier trekken, geeft mij hoogstens een wijsgeerigen glimlach.

Elk verstandig individu, zal 't *au bout du compte* met me eens zijn, dat het eervoller is voor z'n brood te trekken, dan getrokken te worden en voor 'n koetsier moet het alles behalve aangenaam zijn, dat ik hem voortdurend mijn *posteriores* laat zien.

Dat is mijn stille wraak.

Wraak is zoet, al behoort zij niet tot de intiemste gedachten van den wijsgeer.

Ik ben een trampaard. Ik trek al jaren.

Als de conducteur schelt, eenmaal schelt, sta ik vanzelf stil.

Als hij voor de tweede maal schelt, ga ik verder.

Men heeft mij niets te leeren.

Ik weet alles. De ondervinding heeft het mij gezegd.

Vroeger ranselde men mij. Tegenwoordig voel ik geen zweep. Ik doe mijn plicht.

Ik loop. Ik loop tusschen de lijnen van ijzer. Ik maak geen bokkesprongen.

Ik heb mij geschikt naar het leven. Men stuurt mij niet. Ik weet precies hoe ik gaan moet.

Het leven is nog zoo slecht niet, als je fatsoenlijk loopt van den Dam door de Paleisstraat, de Spuistraat, de Vijzelstraat, over de Stadhouderskade, den Amsteldijk en terug. Het voer staat klaar. De zweep rust. Het gaat vanzelf.

Ik ben een trampaard met ondervinding. Een vriendin heb ik gekend, die Nietzsche gelezen had.

Ze bleef trappen en slaan.

Op een dag is ze uitgegleden op het asphalt, vlak voor een winkel van hoofdstellen, jukken en zweepen.

Ze brak d'r poot.

Ze is doodgeschoten.

De menschen balsemen lijken.

Van het hare kwam biefstuk en worst.

Waartoe dient het zich verzetten tegen bestaande toestanden?

Als ik een worst zie hangen, voel ik gelatenheid en draaf van den Dam naar den Amsteldijk, van den Amsteldijk naar den Dam. Mijn voer staat klaar. De stal is warm.

Van Weltschmerz ben ik vrij, Multatuli heeft gezongen:

„Ik weet niet waar ik sterven zal."

Ik weet het wel. Het is een wijsgeerige gewaarwording. Ik sterf in den stal, op straat of bij den vilder. Ik klaag niet.

Dikwijls lach ik mijn koetsier uit, die van zeven uur 's morgens tot twaalf uur 's nachts leidsels vasthoudt. Ik werk geen zeventien uur. Per slot van rekening is 't ons allebei om voer en stalling te doen.

Zou ik gelukkiger zijn als *ik* op den bok stond?

Ik draaf van den Dam naar den Amsteldijk, van den Amsteldijk naar den Dam. „Zijn leven te richten naar een overtuiging is wel mooi: te gaan in een vast stelsel, leidend en vóór-op, met, achter, in de lichtprojectie, de door u aan-gedane meewillenden; maar is het niet wonderlijk stillend en gelukkigmakend, te bedenken, dat een even hooge levenshoogte als die in aktief overtuiging-doen, als die in straffen geestdrift, wordt opgesteld, ook langs de zoete bochten van Koningsplein en Vijzelstraat wordt bereikt?"

Dat zei Van Deyssel in November. Ik herhaal het met kleine variatie. Ik herhaal wat hij verder zegt: „Om deze overwegingen ben ik dus verheugd nu te weten en te kunnen mededeelen, dat ook het leven buiten overtuiging, binnen (Van Deyssel scheef hier: buiten) vaste stelsellijnen kan voeren in den hoogen staat, die de sanktificatie inhoudt van, die de keur van het opperste drukt op de levenswijze waar langs hij wordt bereikt."

Daarom kan ik met wijsgeerige gelatenheid zeggen: „O, zie aan, mij arme gelukkige, zie mij tusschen twee *rails* staan." [1]).

Verliefd was ik nooit. Ofschoon ik het met Darwin eens ben, dat „Keuschheit ungeheuer viel Selbstbe-

---

[1]) Het is in deze houding, dat Breitner mij schilderde.

herrschung erfordert." Overigens dweep ik niet met Darwin. Iemand die geschreven heeft: „Unmöglich kann man im Zweifel darüber sein, dasz der Unterschied zwischen der Seele des niedrigst stehenden Menschen und der des höchsten Tieres ein ganz ungeheurer ist," kan ik, die zonder opstand, zonder Weltschmerz draaf tusschen twee lijnen van ijzer van Dam naar Amsteldijk en terug — niet vereeren.

Eer hecht ik mijn goedkeuring aan Schopenhauer's: „Ein solcher Mensch der, nach vielen bitteren Kämpfen gegen seine eigene Natur, endlich ganz überwunden hat, ist nur noch als rein erkennendes Wesen, als ungetrübter Spiegel der Welt übrig. Ihn kann nichts mehr ängstigen, nichts mehr bewegen."

Ik ben een trampaard.

Ik ben er trotsch op. Als ik sta op den Dam, sta ik als wijsgeer.

In een jeugd met vrijheidsdroomen heb ik de keus gehad tusschen het voortleven in worstvorm en dit gezeten bestaan.

Ik heb gekozen. Ik hou het met Kant: „Das Bewusztsein einer freien Unterwerfung des Willens unter das Gesetz der A. O. M., doch als mit einem unvermeidlichen Zwange, der allen Neigungen, aber nur durch eigene Vernunft angethan wird, verbunden, ist nun die Achtung fürs Gesetz der A. O. M."

Ik heb gekozen.

Zelfs mor ik niet, wanneer ik om de twee huizen stil moet staan.

„In dit ondermaansch gewemel
„Zoekt ieder op aard 'een Hemel."

De schoolmeester heeft mij begrepen.

KIP.

„Lou, ik heb wat bijzonders."
„Wat dan?"
„Kijk maar in de keukenkast."
Lou, die juist zijn lamp voorzichtig heeft aangestoken, om het sinds drie maanden gebarsten glas niet te doen springen, haast zich niets. Eerst warmt hij zijne groote leelijke handen bij 't kacheltje.
„Ga nou kijken!"
„Zeg maar wat 't is."
„Nee. 't Is een verrassing."
Eindelijk scharrelt hij in de keuken, strijkt een lucifer af en licht zoo de keukenkast bij.
„Wat een onzin!" — roept hij.
„Wat?"
„Wat een onzin! Waar moet j'm in braden?"
„In de melkpan."
„Daar is-ie te groot voor."
„Ik heb 'm gepast."
„Je wéét toch niet hoe j'm braden mot!"
„Dat weet ik wèl!"
„D'r zal wat van terecht komen!"
Die minachting ben ik nu eenmaal gewend. Van af den dag dat ik ommelet-ontdekkingen wou doen, dat wil zeggen een nieuw soort van ommelet uit-

vinden en een eetlepel pommeransbitter door de geklutste eieren had gemengd, gelooft Lou niet meer in mij. Toch zag de ommelet er prachtig uit, roodbruin met zwarte korstjes en van onderen koperkleurig. Lou beweerde, dat zij naar terpentijn smaakte. Wat natuurlijk uit nijdigheid gezegd werd, omdat *hij* niet op het idee gekomen was. Maar in het algemeen zou ik de pommerans-ommelet toch niet aanbevelen. Ze ligt wat zwaar op de maag.

„D'r zal wat van terecht komen!"

Wacht maar. Ik zal hem niet aan zijn neus hangen dat ik den eierenboer aan de deur geïnterviewd heb. Hij vroeg me: Een gulden vijf en twintig cent — de boer. Ik kreeg 'm voor negentig, na wat bescheiden afdingen, daar de buren van de overzij zoo van alle kanten naar de kip in mijn handen zaten te kijken, dat ik me geneerde zoo keukenpieterig aan de deur te staan. Toen ik betaald had, volgde dit interview:

„Zeg weet je ook bijgeval, h ó é je 'n kip braadt?"

D'r kwam zoo'n grijns op z'n sproetengezicht, alsof hij spijt had de kip aan zulk een intensen kippenleek voor 35 cent minder verkocht te hebben.

„Mot uw 'm zelf braaien?"

„... Mijn huishoudster trouwt vandaag."

„O zoo! Uwes geeft 'm eerst 'n opkookie en dan een half uur braaien dik in de boter."

„Wordt-ie dan gaar?"

„Dan ken uw 'm uit elkaar trekken."

„Hij is toch versch," zeg ik, het beest beruikend.

„Denk-ie dat ik bedorven goed verkoop? Je mot niet zoo van binnen ruiken."

Lou staat te grinniken, als ik met een van onze wonderbaarlijke messen, die scherp blijven en nog nooit een slijpplank gezien hebben — *ik* zeg dat het

larie is, dat messen behooren geslepen te worden, de onze spoelen we in koud water al twee jaren lang — de pooten afzaag. Het is een vrij lang gevecht tusschen de taaie pezen en het mes. Maar een Hollander — beroemd om zijn strijd tegen de b a r e n — is tegen kippenpooten opgewassen. Pieps en Poel sjouwen er mee den tuin in.

„Hij gààt niet in de melkpan."

„Wees nou niet eigenwijs. Zoo moet j'm er in leggen."

In het nauwe steelpannetje, waarin nog geen twee kan melk kunnen geborgen worden, ligt de kip in biddende houding, de vleugels in vleezige hoeken omhoog, de pooten op zij gewrongen. Wat water er op en een hand zout en we gaan allebei weer aan ons werk. Vrouwen maken over de kokerij zoo'n hèrrie, maar je kunt gemakkelijk koken en studeeren tegelijk.

Ik lees *Wereldvrede* van Couperus, een heerlijk boek waarbij je op 'n kip kunt letten. Is het verwonderlijk, dat vrouwen zoo met Couperus dwepen?

Ik ben juist aan het oproer bezig, als Lou uit de andere kamer schreeuwt:

„Zeg!"

„Ja."

„We krijgen zoo kippensoep!"

„Wel nee, dat vuile water kun je niet drinken!"

„Hè wat slim! Hoe maken ze thuis kippensoep?"

„Da's waar! Maar ze zal zoo slap zijn."

„Als je maar lang genoeg laat trekken, krijg je uitstekende bouillon!"

Kippensoep èn gebraden kip voor negentig centen, 't is opvallend goedkoop.

Na een kwartier spartelt het water zóó, dat ik bang word voor de e e n h e i d van de kip.

Lou komt met twee groote soepborden.

Ik giet de kokende bouillon voorzichtig boven den kolenbak in de borden, bekijk de kip, die hevig ontdaan lijkt. Dan een pootige kluit boter in het pannetje, een bordje er op om de kip goed te laten „smoren" en ik begin te drinken van onze soep.

„Ze is heel goed," zegt Lou, zooals hij dat zeggen kan.

Ik drink. Een lepel, twee, drie.

„D'r moet nog wat zout bij," zegt Lou.

We doen er zout bij.

Maar dan, als ik toevallig opkijk en Lou zie lepelen van onze soep, schiet ik zoo geweldig in den lach, dat ik moeite heb er uit te komen.

„Waarom lach je zoo, idioot?"

Ik lach nog door, maak Lou aan 't verslikken. Zoo staan we allebei met de borden in de handen te schaterlachen, tot ik het eerst onze soep in den gootsteen gooi. Maar Lou, die eenmaal verklaard heeft dat ze heel goed is, meent voor zijn eer verplicht te zijn verder te drinken, tot hij na vijf, zes lepels tot de verklaring komt, dat hij toch ook niet verder kan.

Met *Wereldvrede* op mijn schoot zit ik als schildwacht bij de bradende kip. Pieps en Poel, die 't in de gaten hebben dat er een evenement plaats heeft, schuiven onrustig tegen mijn beenen.

„Hij ruikt verdraaid goed," zegt Lou. Een aangename gebraden-kippen-lucht, een lucht die niet te beschrijven is, gaat door het huis. Dat nu nooit een componist zich geïnspireerd heeft op het gepruttel van een bradende kip.

Er wordt gebeld. Het is Lob.

„Wat ruikt het hier lekker," is zijn eerste woord.

„Kip," zeg ik.

„Kip," zegt Lou.

„Trek je jas uit en blijf mee eten."

„Nou" — zegt Lob: „heel graag."
„We beginnen dadelijk. Wil je vast een bord bouillon?"
Lou krijgt zenuwtrekkingen.
„Bouillon? Asjeblief."
„We wouen dit net voor morgen bewaren. We hebben elk twee borden gedronken."
Lob begint te lepelen van het bord, dat Lou niet meester kon worden.
Ik zit achter *Wereldvrede* en Lou heeft honderd boodschappen te doen in de andere kamer.
„Goed, vin-je niet?"
„Best," zegt de aankomende apotheker beleefd.
Na de vijfde of zesde lepel begint hij langzaam te drinken. Ik durf Lou niet aankijken.
„Smaak ze je?"
„Jawel.... Ze is 'n beetje flauw."
„Lou geef Lob wat zout."
Lou brengt het zout en Lob drinkt verder, akelig langzaam, transpireerend, lepel voor lepel.
„'t Is hier wàrm," zegt hij.
In de andere kamer barst Lou het uit.
„Wat is er?"
„Niks.... ik lees 'n mop."
Lob is klaar.
„Wat wor-je toch warm van soep, hè?"

Nu dekken we de tafel. De kip wordt overgeplaatst in een rond schaaltje. Ze heeft één bedenkelijk-zwarte plek en de saus ziet er wat raar zwart, pikzwart uit. Lou snijdt natuurlijk voor.
„Ze is aangebrand," zegt hij.
„Maak nu maar geen aanmerkingen, ze ziet er pràchtig uit."
„Ze ziet zwart."
„De saus is wat bitter," zegt Lob.

„Hij zal er weer pommerans bij gedaan hebben," insinueert Lou.

Ik eet, zwijgend, wijsgeerig. Kip komt hier ook niet meer in huis.

Lob beweert twee dagen ziek te zijn geweest van o n z e s o e p e n o n z e k i p.

SPROOKJES VAN DIEREN.

Eerste sprookje.

Er was eens een moeder.
Er was eens een kind.
Er was eens een konijn.

De moeder heette Hatty, het kind Hetty, het konijn Hitty. Hatty hield van Hetty, Hetty van Hitty en Hitty van..., maar dat kun je niet met zekerheid zeggen, want een konijn is een beest.

Als de moeder aan 't werk was, speelde Hetty met Hitty, dat wil zeggen: ze voerde en streelde het beest, dat met den dag vetter werd.

Op een dag speelden reizende komedianten voor de deur.

Zij gaven een wonderschoone vertooning van een koningin die gedood wordt.

Maar dan verschijnt de jonge prins, die bij het lijk van zijn moeder zoo begint te schreien, dat een machtige fee meêlij krijgt en de koningin weer levend wordt bij de tranen van haar kind.

Hatty huilde zwaar bij deze vertooning, Hetty keek er met groote oogen bij toe en Hitty knabbelde aan stronken van bloemkool.

Toen de komedianten vertrokken waren, dacht

Hatty: „Mijn dochter zal ook komediante worden. Ze zal de menschen doen huilen en veel geld verdienen." Zoo begon zij Hetty onderricht te geven, deed haar de geluiden van het bosch nabootsen en liet haar spreken met de stem en het gebaar van een groot mensch.

Na jaren was Hetty een zeer kunstige komediante geworden.

De boeren en boerinnen uit den omtrek luisterden met ontzag, als het kind vreemde vertooningen gaf. Maar de moeder had één verdriet: Hetty kon niet zoo mooi snikken als de jonge prins het gedaan had bij het lijk zijner moeder. Zij sloeg het kind, kneep het kind, prikte het met spelden, maar dan schreeuwde Hetty wel, maar het waren geen tranen om een doode levend te maken.

Toen ze eens weer geslagen was, klaagde Hetty haar nood aan Hitty die tevreden te eten zat, vet als een varkentje.

„Hitty, Hitty... ik ben zoo ongelukkig, want ik kan niet zoo mooi huilen als mama het wil!"

Hitty keek haar aan met groote gele oogen, maar knabbelde rustig van zijn voer.

„Het is toch vreemd, dat Hitty niet spreken kan," dacht Hetty. En 's avonds vroeg ze aan haar moeder:

„Mama, waarom spreekt Hitty nooit?"

„Konijnen spreken niet."

„Maar de hond blaft en de kat miauwt en de duif kirt en de nachtegaal fluit... Mama: heeft Hitty dan geen enkel geluid?"

„Nee, konijnen zwijgen altijd."

„Is dat niet vreeselijk mama?"

„Ze zijn zoo geboren."

Zoo gebeurde het, dat Hetty stiller werd en dikwijls naar den tuin sloop, 's morgens, 's avonds en

's nachts om te luisteren of Hitty geen geluid gaf.
Maar Hitty zweeg, zweeg altijd, zweeg onverbiddelijk, terwijl hij het tuintje bekeek met zijn groote gele oogen.

Moeder werd met den dag boozer, daar Hetty niet mooi huilen kon. Er waren alweer komedianten geweest, die telkens gespeeld hadden van de doode koningin en den schreienden prins, maar ze wilden het kind niet meenemen, omdat ze zoo leelijk weende.

Dus gebeurde het op een zekeren dag, dat Hatty tot Hetty zeide: „Door jouw schuld is er geen eten meer. Wij zullen Hitty opeten."

„Dat is goed," zei Hetty, want het maakte haar ongelukkig, dat Hitty altijd, altijd zweeg.

Ze ging voor 't laatst Hitty eten geven.

„Hitty, Hitty, mijn beestje!"

Ze streelde hem zacht, maar Hitty at gulzig en keek haar maar eventjes aan met schrokkige oogjes.

Toen kwam den volgenden dag een buurman, die groote vermaardheid had wegens het dooden van konijnen.

„Waar-is-die?" vroeg de buurman met bloeddorstige oogen.

„Daar in het hokkie," zei moeder.

Ze gingen met hun drieën, de moeder, het kind en de buurman, naar Hitty, het konijn.

De buurman stak zijn groote hand in het hok en Hitty liet zich willig grijpen, daar zij zeer tam was.

„Goed zoo," zei de buurman. De moeder lachte bij de gedachte aan het lekkere vleesch, maar Hetty keerde zich om, wit en angstig, omdat buurman Hitty's kop in z'n eene hand nam en Hitty's poo-

ten in de andere, om hem te rekken, zooals ze dat noemen.

„Ik zal niet kijken," dacht Hetty.

Maar de buurman, die zoo goed konijnen kon rekken, was, omdat Hitty zoo dik en zoo groot was, heel onhandig. Hij rekte het konijn verkeerd. Hitty was niet dadelijk dood. Voor het eerst van z'n leven gaf hij een klagend, gerekt geluid, als van 'n roepend kind.

Toen keerde Hetty, de dochter, zich om, bleek en vol ontzetting. Ze zag Hitty nog stuiptrekken met wat bloederig schuim op het bekje en ze hoorde nog eens het klagende, gerekte geschreeuw.

Toen zakte ze voor haar moeder op de knieën en snikte hartstochtelijk, snikte onbedaarlijk:

„O moeder, hij heeft gesproken!"

Maar de moeder hief haar op, kuste haar op oogen en wangen en zei: „O kind, wat heb je nou mooi gehuild — zoo moet je 't altijd doen!"

En 's avonds aten zij gelukkig de gebraden Hitty die gestorven was met een geluid dat menschen niet kunnen verstaan.

Tweede sprookje.

Er was eens een man.

Er waren eens vier kippen.

De man had de kippen, toen ze nog kuikens waren, gekregen van een anderen man en had ze met zooveel liefde opgekweekt, dat de kippen alleen uit *zijn* hand wouen eten. Als het morgen werd, opende hij de deur en riep „kloek, kloek, kloek!" Dan kwamen ze aantrippelen en pikten rijst en maïs uit zijn handen en de vrouw van den man en de kinderen van den man keken er bij toe en lachten tevreden. Ze hielden zooveel van den man — de

kippen — dat zij hem naliepen en op zijn schoot sprongen en een, de grootste, was zoo mak, dat zij zelfs heel brutaal graantjes uit zijn mond pikte, als hij spelen wilde.

Zoo leefden zij geruimen tijd heel tevreden, de man en de kippen. Als zij zijn hand zagen, waren zij blij en kakelden en vochten om er bij te komen.

Op een zekeren dag sloot hij de kippen in een klein hok op. Zij staken de koppen in de veeren, omdat ze gewend waren, vrij rond te loopen en den man te volgen als hij zijn werk in de schuur deed. Ze treurden alle vier. Maar de man bleef zeer goed. Elk oogenblik van den dag kwam hij en plaatste zijn hand bij de tralies. Dan staken zij vertrouwelijk de vier koppen met de roode kammen naar buiten en aten uit zijn hand, die altijd goed voor haar was. De man hield heel veel van de vier kippen. Iederen dag kwam hij drukker. Zijn vrouw en zijn kinderen kwamen mee. Ze keken allen gelukkig toe, als de man de kippen uit zijn hand liet eten en de kippen werden van tevredenheid zoo vet, dat ze zich haast niet konden bewegen.

Toen op een morgen — het was de dag vóór 't Kerstfeest — nam hij ze een voor een in z'n armen.

De goede hand draaide de nekken om.

De vier kippen waren dood.

Toen de man op Kerstavond aan het kluiven was, zei hij: „Wat konden ze lief uit m'n hand eten. — Da's net 'n vlerk van de groote die zoo lekker de korrels uit m'n mond pikte."

De vier koppen der kippen dreven in de saus.

Derde sprookje.

Er was eens een man.

Er was eens een hond.

De hond was een wijfje en zeer gehecht aan den man. Op een dag kwam de ooievaar en bracht vier jongen aan den hond. De man wist er niets van en keek met verrassing toe, toen hij thuis kwam. De hond blafte vroolijk en ging weer op de jongen liggen. De man keek onvriendelijk, want vijf honden kon hij niet te eten geven.

Toen nam hij de vier jongen op. De hond wou eerst bijten, maar herkende den man. Met de vier jongen ging de man naar het water.

Hij wierp het eerste in het water.

Het water zei plomp.

Hij wierp het tweede in het water.

Het water zei plomp.

Hij wierp het derde in het water.

Het water zei plomp.

Hij wierp het vierde in het water.

Het water zei plomp.

Waarna de man weer naar huis ging. De moederhond besnuffelde hem wantrouwig. Maar hij sprak haar toe en toen lekte ze hem de hand, kwispelstaartend.

Dit zijn drie sprookjes van dieren. Anders niet.

ROOIE ZAKDOEK.

Leeuwtje zat over me. Leeuwtje is een klein ventje, met groote „idealen." Eén daarvan is, dat hij nog altijd een „ideale" vrouw zoekt.

Ik had hem zoo juist voor Mast een kop koffie geoffreerd.

Het was guur weer en Leeuwtje was stil.

„Weer verliefd?"

„Nee."

„Waarom kijk je dan zoo sip?"

„Ik ... ik" ...

De ik-ken werden onderbroken door een niesbui.

„Kou gevat," bromde hij. En om z'n neus te snuiten, trok hij 'n zakdoek uit z'n jaszak.

Ik lachte. Een paar menschen er om heen lachten. Leeuwtje moffelde z'n zakdoek met vlugheid weg. Want 't ding zag er uit, alsof 't een paar uur in bloed had gelegen.

„Heb je 'n neusbloeding gehad?"

„Nee."

„Gevochten?"

„Nee, nee!"

„Mensch, wat ben je nijdig!"

„Laat me fatsoenlijk uitniessen."

Hij nieste dan ook uit. Maar 't gekietel in z'n

neus was zoo sterk, dat hij op een gegeven oogenblik, dat ik niet beschrijven wil, tóch gedwongen was, z'n roodgekleurden zakdoek te voorschijn te halen en zich te snuiten.

„Je hebt niet gevochten, je hebt geen neusbloeding gehad? Leeuwtje, dàn heb je 'n moord op je geweten."

„Ja, Sam, aan dit doekje zit het bloed van een vermoord ideaal."

„Alweer een?"

„Ze had blauwe oogen."

„Wie „ze"?"

„Een beeldje... een kind van achttien jaar... een kopje om te stelen..."

„Zwart?"

„Nee, blond — hoogblond — goudhaar."

„Natuurlijk — als je vrouwen hoort beschrijven zijn 't altijd engelen met goudhaar."

„Hou nou je bakkes."

„Dank je."

„Ze had oogen — waarachtig ik had ze nog nooit zoo gezien. — Blauwe oogen waarin je kon kijken uren lang, zonder 'n enkel leelijk verlangen."

„Er zijn geen leelijke verlangens."

„'k Wou, dat je me liet uitvertellen.— Je moet er niet mee spotten, Sam. Ja, je lacht, omdat ik zoo gauw en zoo dikwijls verliefd ben. Maar ik kan 't niet anders. 't Is mijn natuur. Mooie, klare, eerlijke oogen van vrouwen zijn het beste van je leven. Wat is er anders, wat is er anders?"...

„Dwaal niet af, Leeuw."

„Zij had er een paar van limpiede blauw, van blauw zoo kinderlijk-rein, dat als ik met haar was, ik haar liet snappen en ratelen en niet praatte, om alleen te zien en te voelen de rust die er van de stille blauwe oogen uitging."

„Dat moet voor haar wel gezellig geweest zijn."

„Denk je dat zij er op lette? Als ik met haar roeide..."

„Nu ja maar kerel, dat is alles heel belangwekkend voor iemand, die duizendmaal je beschrijvingen van vrouwen en oogen gehoord heeft, maar je zakdoek, je moordenaarszakdoek? Heb je met je engel van het limpiede blauw gevochten?"

„Aannemen! — Een kleintje koffie!"

Leeuwtje was uit zijn humeur. Ik was misschien wat te ver gegaan. Maar 't was ook zoo grappig, hem in zijn eeuwige verliefdheden te volgen.

Halfweg het „kleintje" begon hij weer.

„Van middag voor de derde maal ben ik met haar gaan roeien. Toen ze over me zat in den stuurstoel en het bootje door het zilverig water sneed, was ik gelukkig. God, ze was nog zoo jong — achttien — zoo heelemaal onbedorven. Ze had geen vader en geen moeder meer. Ze woonde in bij een voogd..."

„Wist die voogd van de roeipartijen?"

„Natuurlijk niet. — Was dat dan noodig? Ik heb haar hand nog niet aangeraakt bij wijze van spreken."

„Mes compliments!"

„Een kind met zulke onschuldige blauwe oogen is overal veilig..."

„Schrijf daar een verhandeling over en zend een exemplaar aan den voogd."

„Goed! Maar bij *mij* is ze veilig. We roeiden naar het *Kalfje*..."

„Zij dronk een advocaatje."

„Hoe weet je dat?"

„Vrouwen drinken in het *Kalfje* altijd advocaatjes, kinderen melk en mannen bitter."

„Sam, je bent een idioot."

„Nóg eens, *merci.*"

„Zij dronk een advocaatje, ik een glas port. We zaten in een prieel..."

„De nachtegaal sloeg..."

„Nee, wel de klok. We moesten weer weg. Het advocaatje had haar een kleur gegeven. Ze keek me soms aan — zoo heerlijk, zoo goed.— Maar we moesten weg. Ik roeide terug. Langzaam. Elke slag bracht de giek dichter naar Amsterdam, naar de menschen, den vóógd. Toen begon het ongeluk..."

„Ongeluk? Nu word ik nieuwsgierig."

„Als je je mond had gehouden, had je nu al alles geweten. Nog geen tien minuten van het *Kalfje* begon het plotseling, zonder dat we het een van beiden hadden zien aankomen, te stortregenen..."

„Natuurlijk als *jij* naar limpiede blauwe oogen kijkt!"

„Te stortregenen, maar zóo gemeen, dat het kind in minder tijd dan ik je deze woorden zeg, doornat was. Ik hing haar mijn jas om, maar het was zulk een wolkbreuk, dat het water over haar japonnetje plaste."

„En jij?"

„Ik? O, ik zat in mijn sporthemd en sportbroek. Ik nam gewoon een koud bad."

„Goed om een tering op te loopen."

„Ik roeide desperaat naar den weg, maar de boomen gaven geen beschutting. Nog een minuut doorroeien en we kwamen bij een boerderij. Zij stapte uit. Ik lei de giek vast en kwam achteraan, nee maar jongen zóó doornat in mijn dunne roeipak, dat ik begon te rillen toen ik bij haar stond onder het afdak van de boerderij. Zij had nog altijd mijn jekker om. Het geval vroolijk opnemend, begon ik te lachen. Maar zij keek alsof ze zou

gaan huilen, want het regenwater liet stroompjes bloed druppelen van de roode bloemen, die in massa op haar zomerhoedje stonden. — „Nu is mijn hoed bedorven," — zei ze en ik zag dat ze moeite deed om zich goed te houden. Toen nam ik mijn zakdoek en lei dien beschuttend over het hoedje, daar de wind nog altijd druppels onder het afdak dreef. Het rood van de bloemen kleurde dadelijk mijn witten zakdoek. Ik stond te rillen. Het water stroomde langs mijn bloote armen. Het sporthemd plakte op mijn lichaam. Je weet wat een lam gevoel dat is. Mijn kousen en turnschoenen waren zóo, zóo kletsnat, dat ik me verbeelden kon in het water te staan.

„Lach nu eens," zei ik, zelf moeite doend om vroolijk te zijn. — „Lach nu eens! Heb je het zoo wel droog in mijn jekker?" Jongen, ze zag er zoo aardig uit in mijn blauwe jas, die ik haar tot aan den hals had dichtgeknoopt. Ze bleef stil met een verdrietig gezichtje. Ze zei alleen maar — „Mijn hoed!... al de bloemen zijn bedorven!"

Ja dat zag ik. Ik zag het rood op mijn zakdoek. Toen, Sam, je mag dat nou gek vinden, toen ben ik ook stil geworden. Want ze zag *niet* dat ik wanhopig nat was, ze zag *niet* dat ik alleen een sporthemd aan had, ze zag niet mijn witte pantoffels, die stonden in een plas water en slijk."

„En verder?"

„Verder niets. Na vijf minuten brak de zon weer door. De bui was heftig maar kort. We roeiden terug. Na een halfuur lachte zij weer en had ik me weer droog geroeid, behalve de voeten. En ze vond me den verderen weg stil en vervelend...."

„Arme ezel."

„Dat is de historie van den rooden zakdoek." En hij nieste weer.

ZILVEREN BRUILOFT.

„. . . . .
. . . . . op de gezondheid van de sillevere bruigom en de sillevere bruid!... Hiep, Hiep, Hoeraáàá!" — Licht-aangedaan, met zenuwachtige kropping in de keel, erg-verheugd dat-ie er af was, reikte dan meneer Wijnschenk over de tafel en stootte aan met het zilveren paar, de bruigom goedkeurend knikkend, de bruid met waterige, knippende oogjes. Het was weer eene algemeene opstand, stoelengestotter over het nieuwe tapijt, glazen getinkel, geschreeuw en gelach. Juffrouw Kwitser van boven, breedheupend, roodglimmend van innigst pleizier, lalde het troostrefrein in, wijze *Nicola Nicola Ha! Ha! Ha!* Wijd opengeulde haar vleezige mond, de vettige arm zwaaide het halfvolle glas en van schreeuwinspanning knepen haar oogen dicht. De eerste regels:

„Sjonges welke woorde
„Dàt was eerst recht schoon..."

werden overtierd door het hiep-hiep-hoera-en, vooral door het schorre geschreeuw van meneer Bles, die tèlkens weer hiep hiep hiep inzette, maar dàn won juffrouw Kwitser het, zakten de menschen in hun

stoelen en galmden ze lijzerig-enthousiast, al voor de zooveelste maal...

> „En wat kracht van segge
> „Lag er in die toon!...
> „Wie soo tooste slaan kan
> „Levert het bewais,
> „Dat-ie mee kan dinge
> „Naar de eerste prais!
> „Wie-die-dronk
> „An ons schonk
> „Ha-ha-ha!
> „Die verdient
> „Dank as vriend
> „Ja-ja-ja..."

Bruigom gul-gezellig rondkeek met oogen van effene voldaanheid. Het feest naderde hier weer tot genoeglijk herinneringsoogenblik, zooals momenten zich bij wijlen in het tégenwoordig afteekenen — oogenblik waarop je tegen jezelf blij bewust zegt: as 'k later an 't feest terugdenk, morrege of overmorrege, of volgende maand as 'k nog leèf, dan zal 'k precies in me geheuge hebbe hoe ze nou zitte, zoo lollig en gezellig met d'r papiere mutse op d'r hoofd en 't plezier da-je van d'rlui gezichte kan afscheppe. Maar de bruid zachtjes-benepen, met trekje van displezier om den mond, hoofdhaar pluizend onder vloeipapieren kap met goudlinten, fluisterde bij z'n oor...

„Ach-got Flip kijk die Kwitser nou is 'n schille smijte... Ha-'k 't tapijt nou maar niet neergeleid... Tètètè!..."

„Wat sànik je nou toch wéér —" gromde bruigom zacht terug, wenkbrauwen saamplooiend, maar dan in den toon van het feest, in behoefte een gehéél aimabelen feestnacht te hebben: „wat kan 't joù schele, 't geef toch geen vlekke die schille?..."

Zij dan prutlend terug: „Ha'k 't maar niet neergeleid ... Zoó as 't ingetrapt wordt."

Bruigom, grijzige kroezing van haar, grauw tegen het paars van den papieren steek, onderdrukkend den kleinen wrevel dat-ze-zoo-ànhield, zei dan met beminlijks in z'n stem, wat-ie-doorgaans niet had:

„Je ken 't toch niet verbièje ... Let 'r nou maar niet op ... 't Is toch allemaal droóg."

„... 't Is 'r gewoon niet meer af te krijge ..."

„... Ach wat ... sánik nou niet, oúwe ..."

„... Soo'n goszonde om 'n tapijt wat je pas krijg daàlek neer te legge ..."

Verveling dan weer over den bruigom. Wat 't gaf, 'n kleed da-je borstele kon ... Precies zoo iets van haár om daar nou de heele nacht over te zeure. Even stil leunde-die terug, hand aan zijn glas, gezicht in strakheid van wegweeënden glimlach. Bruid, kamertjesbleek onder den wit-vloeipapieren kap, met gerits van goudlinten langs de ooren, fletsjes van kijken. — Terwijl ongelijk gedrens van het biscouplet

„Die verdient
„Dank as vriend
„Ja-ja-ja ..."

Dadelijk na het gezang dempte stilte van daglichtverveling. Op tafel brandden de kaarsen op stompjes. De groote lamp, pas nog door Antje, dagmeisje, gevuld, witte valsch tegen doorscheemrenden schijn van vroegmorgen. Er was zóoveel getoost, de dessertschaaltjes waren zoo leeggeplukt, dat moeheid over de gezichten, alle onder pistache-mutsen, grijsde. Jetje luid-ginnegapte om den jongen Bles, die wijn over z'n overhemd gemorst had en er nu zout met zakdoekgebet tegen duwde. Aan 't benedeneind van de tafel, welke door de alkoof in de voorkamer

mondde, die de commensaal voor dien nacht an de juffrouw had afgestaan, met nòg de beleefdheid van een bouquet van anjelieren en vergeet-me-nietjes — zaten de kinderen van tante Aal en oome Dirk, in slaaprig gehok. Jaapie, die onpasselijk was geworden, lag in een leunstoel, verderaf, bleek hoofdje op antimakasser, weggedut. De vrouwen, langst onvermoeid, met weggeloopen zweet-ponney, tegen natgevloeide mutsranden, begonnen tòch weer opnieuw, inzettend het lied dat Jan gedicht had, 't welk begon met de schoone woorden:

„Wij sta-a-an hier op uw feestaltaar,
„Waar wij-ij-ij uw feestdag vie-ie-ieren,
„Aanschouwt festijn en bloemepra-a-aal;
„Die 't àlles hier versie-ie-iere!
„Heil en sege, bruidegom en bruid!...
„Heil en se-eeege, bruidegom en bruid!"

Meneer Boonekamp, lang van broeiend zwijgen geweest, met ijvrig gewrijf van broodklitje tusschen duim en wijsvinger, tikte plots scherp tegen z'n bord. In hem lichtte morgenrood van een nieuwen toast.

„Sust! stilte!" — schreeuwde oom Gerrit, die president van de tafel was en 't leven er in wou houen. Maar juffrouw Kwitser, die meneer van Overen 'n stukkie citroenvla in z'n hals gesmeerd had, bulkte zóó lodderig-lachend, dat oom nog wel drie-viermaal moest tikken en meneer Boonekamp met verlies van éérste en beste inspiratie, zenuwachtig met z'n vingers op de stoelleuning trommelde.

„Wees dan toch stil!..."

„Sust! Sust!..."

Boonekamp begon met een zin, als uit een officieel stuk, zin van smijdige lengte met vier onder- en drie voorwerpen. Midden in was hij in begrijpelijk rhetorische aandoening zijn werkwoord kwijt en

kneedde hortend aan den eersten zin een tweeden van gelijke officieele helderheid. Aan het boveneind van de tafel, waar de jeugd zat, piepte onderdrukt gegiegel. Neef Piet kraakte hardop een amandel en de vrouw van den telegrafist stootte een wijnglas om. Aan het slot van zijn oratie vergeleek Boonekamp, wiens oogen aanmerkelijk grooter werden in het plotseling vermagerd gezicht, de vrouw bij: „... een dier steunpilaren van huwelijk en maatschappij, waarop de rotssteen ligt van 's levens bloemendal, zoo schoon door onze dichters bezongen, vooral als het een vrouw geldt als de gastvrouw, waarop de bruigom trotsch mocht zijn, een vrouw als een geslepen diamant met kleuren aan duizend zijden..." en met zekerheid tastend in zijn rokzak, onder algemeene aandacht wat hij nu ging doen zei hij dat de zegeningen eener vrouw zoo groot, zoo veelvuldig, zoo ontelbaar waren als de verrassingen die uit dit kleine toetje zouden komen. In zijn hand hield hij een pakje in croquet-vorm met een lontje, dat hij met beverig gebaar in de kaarsvlam hield. De vrouwen, schrikachtig, bang voor een knal, hielden vingers in ooren. Even spatte de lont, toen kwam er dicht confettigestuif uit het bruin toetje, gestuif dat als sneeuw over de tafel, over de hoofden van bruigom en bruid warrelde. Dat had een reusachtig succes. Gegil gierde op, slaande van achterkamer door alkoof naar de daglichte voorkamer. Meneer Bles schorde hiep, hiep, hoera en juffrouw Kwitser, blij dat 't uit was, ongemaklijk in die spreek-stilte, kwam dadelijk los met het toostrefrein

„Sjonges welke woorde
„Dat was eerst recht schoon,
„En wat kracht van segge
„Lag er in die toon...
„Wie soo tooste slaan kan

„Levert het bewais
„Dat-ie mee kan dinge
„Naar de eerste prais . . ."

Dan, niet tegen-houdbaar, loomde de ouwe verveling weer, onlekkerheids-gevoel van veel drank en aanrijpende morgen, over verhit-moede gezichten onder mutsen van geel, groen, rood en wit. Tante Aal, rhumatiekerig, ouwelijk, stèrker nog door haar soldatenkepi van groen met gele randen, gaapte achter ringenhand. 't Was nou ook welletjes, zoo'n zit van een uur tot 's morgens zes en dan 't geróók van de mannen — om van te bezwijken. Tante Marie, die in omstandigheden verkeerde, leunde slaaprig met groote schellen onder de oogen tegen de post van de alkoofdeur. Bruid, stilletjes, bleek tegen den witvloeipapieren kap met goudlinten, soesde suffig, òp van de herrie van gister en van vandaag, van 't rondloopen om 'n servies, van 't klaarmaken van de vlaas, 't inkoopen doen. Benauwd tobde in haar op de vuile te redderen boel, dat vaatwerk, de schande dat 'r soep te weinig was geweest en de ouwe meneer Bles nèt 'n nat bord met één balletje had gehad. Maar heviger, haar prikkelend tot kregelhumeur was de gedachte aan 't tapijt. Dat gekòp ook van Flip om 't kleed te legge. Zij had nog zoo gezegd 't niet te legge. Als je nou toch pas 'n cadeau had gekrege, had je 't toch dadelijk niet neer te legge. Wat?

Wie lei nou 'n nieuw tapijt dadelijk neer? Dat dee je niet. Je liet je ouwe tapijt legge of je lei 'n morskleed d'r over. Nou had-ie z'n zin. Nou lei 't kleed vol amandelschille en confettis. Als die Boonekamp aardig was, was 't altijd aardigheid met een luchie. Kijk nou zoo'n kleed is! Om bij te huile. Dat schepsel, die Kwitser, van bove, was 'n ordinair schaap, wist zich nogeens niet behoorlijk

an te stelle. Zoo maar met schille smijte... en al die papieretjes!... Als Flip niet zoo doorgedreve had, zou 't 'r niet legge. Je l e i geen goeie kleeje neer bij zoo'n feest. Als 't 'r niet gelegen had, zou 'r nou niks an weze. Nog al niks om die smurrie 'r af te krijge. Zoo'n koppige man. Hoe was 't gosmogelijk om altijd, nee, maar àltijd je zin door te drijve. Zoo was-die z'n heele trouwe geweest. Nee maar ook àltijd, àltijd zoo. Want wie l e i nou 'n kleed neer, 'n nieuw tapijt dat je cadeau had gekrege van je broer en je zuster, as je vooruit wist dat 'r op gemorst zou worde? Hij w o u. Hij wou ómdat-ie wou. Zoo'n 'n zonde van 'n n i e u w kleed... al die schille... al die confettis die ingetrapt werde... om bij te huile... en dat z i j nog zóo gezegd had 't niet neer te legge...

Half zeven waren ze allemaal weg, druilige morgen. Bakkers reden al. Voor de deur met Jansje, dagmeisje, dat was blijven helpen, sloeg bruid nu het kleed uit, kloppend met duchtige rukken.

CROQUETMANNETJE.

Aan tafeltje bij Mast kwam hij te zitten, elboog op marmerblad, hoofdje op hand.

Dit is zijn beschrijving:

„Hoofdje in rust op hand, wolde rood kroes boven boordlijn. Gezicht was in groote, beenige, bleeke trekken gehouwen, wit vel met sproetenoneindigheid. Op balling van hand kwalde slappe koon, vleeschtrekkingen, als opdrogende, barstende stijfsel. Dit lijkt ònaptijtlijk. Maar aan logica van feiten en stijfselgezichten als deze, valt niets te verandren. Natuur schept ongevraagd. Critiek er op heeft geen nut, is zelfs beleediging van Natuur, die àl doet wat goed is. Zijn oogen. Laten wij hem croquetmannetje noemen, zoolang wij niéts meer van hem weten. Zijn oogen — oogen van croquetmannetje — stonden in zoete kwijning, grijze mysteriepitten in randen van rosse wimpers. Eéne oog kleiner door opbobling van slappen koon op hand, keek in wijde verte. Andere oog, niet gehinderd, normaal, met grooter ovaal van wit om grijze mysterie-pit (van pupil) en gelijke opsprieting van roode wimperharen als gazon in Engelsch tuintje, keek eveneens in wijde verte. Dat wil zeggen: wijde verte bij Mast, in zoover die wijd, in zoover die vèr is. Ofschoon, volko-

men terecht, een iegelijk hierop dadelijk antwoorden kan dat een wijde verte niet aan plaats of tijd gebonden is. Wijde verte is évengoed achter mesthoop of stadsslopje fantaseerbaar. Oogen van croquetmannetje kwijnden dus in de wijde verte(n) van Mast, vermoeid of kippig. Zelfs het normale, niet door koonbobbels gehinderd oog was in half waterige geslotenheid met reeks van barstjes in vel, centraliseerend naar wimperhoek, alsof het (oog) door felle zon gekweld werd. Oogen, dus, kippig van kijken, grijze mysterie-pitten in ovalen wit, wit in randen van roode oogharen. Ook waren zij lichtelijk gecerneerd. Hieruit zou dus zijn op te maken dat oogen vermoeid en niet kippig waren. Laten wij dit intusschen in het midden laten, zoolang wij niets meer van croquetmannetje weten. De neus. Neus was betaamlijk van lengte, mager, veel sproeten. Neus had vorm van een stootblok in station, lijkende de neusgaten op buffers. Stilzwijgend zij, dat deze vergelijking absoluut-willekeurig is. Er is bijv. geen bezwaar tegen, neus van croquetmannetje te vergelijken bij schuinstrekkenden wijsvinger (ofschoon in dit beeld geen substantie voor neusgat aanwezig is), bij klonter op barstende stijfsel (zie boven), bij dubbelbuizig dakgootje, bij stalactiet, bij geheimzinnige nachtsocieteit met ingang voor en achter, bij heuveltje, vleeschwig, domper, huifschoorsteen, windvanger. Het beeld is ons in dit geval *einerlei*, doet betrekkelijk weinig ter zake. Weinig eer is met neus-beelden in te leggen. In de litteratuur van de oude Grieken tot op heden zijn geen twéé, treffende en voortreflijke metaforen van neuzen te vinden, tenzij tot caricatuur werd overgegaan. Neus van croquetmannetje nu was alleen betaamlijk van lengte, mager, vol sproeten, van boven, op punt iets afgeplat met lichte zweetdrupjes —; neusvleugels waren normaal,

breed gesneden: past hier dus éenig beeld op toe, dat ook maar in de verste verte banaal origineel raakt! Neus was b a n a a l, zeer alledaags, niet mal, niet excessief. Eer vindt men duizend schoone oogen dan één schoonen neus. Vooral in Holland. Vooral (superlatief) bij Mast. Neus van croquetmannetje had smallen wortel, dunnen rug, als hoóg-opgestoven duinrand. Neus droeg verticaal voorhoofd-gerimpel, plooien van voorhoofdsvel als toegeschoven gordijntje tusschen dun-roode, niet borstlige, tamme wenkbrauwen, wenkbrauwen als (alleen met metaforen is iets van croquetmannetje's zijn te benaderen) vuile wreefjes, wenkbrauwen als rossig-fletse streepjes in rijstebrij-geklonter van najaarshemel, wenkbrauwen als evaporeerend koper, als platgetrapte vonkvrije lucifers, als uitgevaagde roode-inkt-mopjes, als geheelde lidteekens, als schilfers van rozeblaadjes-làng-verdord, als blozende verwonderinkjes op stijfselvoorhoofd, dat Lavater eens noemde deur der ziel en tempel der schaamte. Deur van croquetmannetje's ziel en schaamte, was eenigszins achterwaarts gewelfd, wat hij met Schiller gemeen had. Rimpels evenwijdden er in, 't welk op gedachte-concentratie wees. Wàt hij dacht, was mede in verste verte niet te vermoeden. Als wij mogelijk meér van hem weten, straks, lekt zulks uit. Zijn voorhoofd fronste als vuil linnen in waschtobbe, als gesprongen behangselpapier bij kachelwarmte. Het was niet hoog, niet laag, niet ineengedrongen, niet glad, niet vooruitspringend, niet hoekig, — het was achterwaarts gewelfd, als bij Schiller met genoemde velrimpels: dus wèder gelaatsdeel zonder markants, heftigs, eigenaardigs, opvallends. Maar het haar was meèrder ongewoon. Rood is niet alledaags, behalve in politieke programs. Zijn haar nu — baard bezat hij niet, nòch snor: òf hij was pas geschoren — was puur rood

kroes, tegen boord aan verdund — natuurlijk òf kunstmatig — tot rossig gepluim. Op zij was natuur geweld aangedaan, lijnde een scheidingsgreppel, die niet op haar plaats was in dit gekroes. Roode haartjes lagen aan weerszij geplet onder tyrannieken druk van cosmétique, vet, reuzel of brillantine. Zoover zijn haar.

Eens hebben wij zoo een rooden poedel gezien, beest dat opzat, pootjes gaf en apporteerde. Zijn mond, — al vervelen wij elk die dit lezen wil, wij moeten, wij zijn g e d w o n g e n, nauwkeurig tot in onderdeelen te vervolgen, — stond gezet als opaal tusschen koralen peren. Nattige, omgekrulde lippen slopen weg in mondschaduw. Onderlip hing zwaar neer, rijpe peer, liever pruim, aan barenszwaren tak, schijnbaar sterker weggetrokken door loodzwaar kinnebakje, dat spits was en kuiltje had, kuiltje als pit in amandelvla. Mond was open in drooming der wijde verte(n) van Mast, met knuffig vertoon van kleine, groene tandjes, als spitsen van snijboonen in pekel gezet, straf gekleurd door bijgeworpen cent, gelijk in handel gebruiklijk moet zijn. Resten de ooren, aangekwakte schelpen, tusschen rossig harengepluim. Zijn ooren hadden evenmin excessiefs, ònbanaals als oogen, neus, wenkbrauwen, voorhoofd, mond, tanden, kin. Zij vlerkten onnoozel, zonder heftigheid, zonder grandezza op hoogte van neus, ooren met groote spelonkgaatjes en lellen die wipten wat weg. Zij stonden schuin van het hoofd, kleine vleugeltjes, onmachtig tot wegwieking van sproetenhoofdje.

Gansch het gezichtje was van een loomrige lijzigheid, bleek, beenig, grof, sproeten-door-spikkeld, toch gentlemanlike door het gefriseerd roode kroes, door het boord dat nieuw was, Lincoln-model no. 16 waarschijnlijk. Hij droeg een nieuwe das, bruin

met roode spetten, die net en gepast het boord omgaf. De hand, die het hoofd steunde en koonvleesch in stijfselbobbeling trok, plompte rood en forsch tegen bleeke wangrimpels. Ook zijn manchet was nieuw, helder, dragend een knoop, verguld met rooden steen.

Over croquetmannetje was rustig gedroom. Boven het wit tafelvlak schurkte zijn lijf, overhemd opgebold, das opgebold. Lepelvoeten, vrij aanzienlijk van omvang, bedrukten den ijzeren stang, die tafelpooten verbond. Broekspijpen, opgeschort, deden nog zien wit van kousen en lipjes van laars. Verstard in gemijmer, zat hij over het tafelvlak, naùw bewegend toen kellner bestelling kwam vragen. Oogen, grijs, tusschen roode wimperharen, smachtten even op, lippen mummelden onhoorbaar tot kellner ging en het oude indolente over slaapoogjes kwam. Ongetwijfeld kòn hem een slag getroffen hebben, dierbaar familielid aan beroerte gestorven, of een financiëele catastrophe, of droefnis van leven die hem in eenzaamheid bekroop. Zijn onderlip hing zwaar neer, bloedrood op spits kinnetje, perreltjes zweet dekten neus-plateau, oogjes stonden in kippig gedroom, greppelscheiding van rood kroeshaar lijnde bewegingloos tusschen gestruik van weerbarstige krullen. Zelfs zijn oogleen knipperden niet. Zoo had hij dóód kunnen zijn, ganschlijk zonder leven. Maar eene been dribbelde op ijzeren staaf.

Kwam de kellner met bord en bestelling. Bruin, elegant croquet wiggelde op bord, naast vloeipapieren servet, mes en vork. Bord klikte op marmeren blad, wat croquetmannetje opschrikte en hem dee tasten naar vork en mes. Nóg scheen leven uit hem. Wel sneed hij croquetje in zes gelijke stukken, bemosterde, bezoutte elk, maar nièt met gretige aandacht. Zelfs werd hij niet wakkergeschud door heete hapjes,

die hij ijverigsnel in mond rondtolde ter afkoeling. Laatst stukje croquet smeerde hij op boterham, als *paté de foie gras*, leunde achterover, at, at, àt, langzaam gemaal van kinnebakje, slaaprig gedommel van grijze oogen. Het had geen twee minuten geduurd en weêr kwam hand onder koon, bijkants dezelfde houding van straks, hoofd beenig, bleek, sproetenoneindigheid. Maar er hinderde hem iets. Uit lucifersbakje nam hij lucifer, brak die door en zacht begon gepeuter tusschen tanden, jacht op draadjes croquet. Ook dat duurde kort. Beurs kwam uit zak.

Vingers grepen een dubbeltje, dat hij naast bord lei en soezerig, kalm-aan stond hij op, nam hoed van kapstok, trok jas aan, keek even in spiegel en ging heen, zig-zaggend tusschen tafeltjes.

Abusievelijk werd hier en daar ingelascht, dat wij mogelijk méer van croquetmannetje te weten zouden komen. Dit was voorbarig. Het gelukte ons niet eenig interessant bericht over hem te vernemen. Is ook feitlijk onnoodig. Want gesteld dat over èlk bezoeker van Mast, croquet-etend of niet, verhaal ware te schrijven, zou schrijven dan nòg genoegen zijn en leven hébbelijk? 't Moet bij dit blijven.

TROUWEN.

Het gaf een heel gedreun op den weg. Acht rijtuigen. Bij het hek van de kerk werd het een gedrang van geweld. De vrouwen hadden het werk in den steek gelaten, kinderen klomperden aan. Het voorste rijtuig hield stil. Palfrenier sprong van den bok, sloeg de tree neer en de bruid, roodkleurig in bruinzijden Zondagsjurk, stapte verlegen uit bij al dit gekijk. De bruigom, onverschilliger, sterke boerenjongen, stijf in zijn nieuwe confectiekostuum, keek naar den grond, verlegen òok bij al dit vreemde gedoe, maar zekerder toch, plomper. En dan volgden de anderen, de ouders, de getuigen, snaterend gingappend, hakend met japonnen, de hooge hoeden stootend.

Het kerkje was klein en eenvoudig, enkel witte muren met boogramen, witte muren, wit-zonnig licht, wit krakerig zand op blauwe tegels, geel van banken en stoelen. Aan de achterzij was de preekstoel, hoog van zwaarbruine kuif en een smalle kronkeltree en aan weerszijden de hokjes voor diakenen. Voor, boven de deur, het orgel, stug van geel-verfde pijpen. Van een balk hing aan een koord een miniatuurfregat, geheel getuigd, met gansche reeksen kanon-

nen. Andere versiering had het kerkje niet. Bij den preekstoel was het zwart psalmenbordje naast de collectezak. De rust van het wit der hoog-gaande muren, 't dommelig gapen der ledige banken met bijbels en gezangboeken was nu geheel verbroken door 't nieuwsgierig gegons van dorpskinderen, die in de banken gekropen waren, lachende hoofdjes wendden naar de deur. Wild worden de haren nog van het gestoei, maar de klompjes buiten gelaten en de petten af, deden ze plotseling stil want, de vrouw van den koster, nijdiglijk oplettend, kwam bij hen staan.

Bruid, vooruit, verlegen, hoog-rood, breedranden hoed op 't hoofd, hals ingewrongen tusschen kraag van japon en geel-stijve ruches, wist dadelijk haar plaats. Ze had 't zoo dikwijls gezien, van haar getrouwde zus, van haar broer. Ze wist 't. Bruigom, hoed in hand, achter haar aan, zette zich bij haar. Ze zaten op de voorste stoelen, vlàk bij de lezenaar van dominee, keken niet om en niet op, ook niet elkander aan. Bruigom lei handen op knieën. Bruid hield de wit garen stompjes gevouwen in schoot. Dan kwamen moeder en vader van bruid. De man, mager, in 't zwart, zonder boord, met wijd-dopschen hoed, wou liefst maar op zijbank gaan zitten, maar zij, duwde hem knipoogend op, wenkte hem mee naar de stoelen. Den wijd-dopschen hoed zette hij neer op de tegels en met vuurrooden zakdoek veegde hij 't zweet van zijn dunplakkend haar. Zij, bol en breed in den bloemetjesshawl, bevoelde de pin van haar boerinnekap, die, achter gezien, op den shawl rustte. Vader van bruigom, man met resoluut-dunne lippen in gladschoren gelaat, in jas die ijl om de schouderen sloot, zette zich neer achter zijn zoon, zich kleinmakend, verlegen in de kerk, waarin hij haast nooit

kwam. En uit de deuren van onder het orgel, troepte de familie en de getuigen, klit van duwende menschen, die plaats zochten en schik hadden in 't feest van acht rijtuigen en de te wachten aanzienlijke pret na afloop, pret van jenever en krentenbrood en afgeschoten pistolen. In vier rijen zaten ze, koppen van werkzame bruin-plompe boeren, hoeden op schoot, schouderen stoer en gebogen, vierkante voeten op 't wit-krakend zand. De oude boerinnen droegen kappen van kant met gouden vercierselen, de jonge, dik van corsetlooze lijven hadden, op 't glimmende haar stadshoeden met paarse en roode bloemen en veeren. Eene boerin, warm van 't rijden, presenteerde eau-de-cologne uit flacon met gouden stop. En de andere kneuterden om haar heen, lachgiegeltjes en zaten breed-uit, pleizierig-breeduit, bij het dagen van 't feest. Vrouw van den koster, dribbelde terwijl heen en weer, zangboeken uitdeelend en een stoof aandragend voor tante, die al in de zeventig was.

De kinderen, nieuwsgierig, jong-frissche hoofdjes in 't licht, handjes geplet om de randen der banken, keken naar bruigom en bruid, die onbeweeglijk zaten, beiden strak kijkend naar de collectezak, die wel een vlindernet geleek.

Stilte was er ineens nu dominee binnenkwam, statig in toga met bef, gevolgd door drie der diakenen. De diakenen gingen stil in hun bank, klapten de deurtjes zacht dicht en dominee, achter de kleine lezenaar, sloot de oogen en smeekte Gods zegen. In 't volle licht, het witte licht der ramen, waartegen boomtakken veerden, stond dominees kop, oud, gegroefd in veel zorgen. Nu hij de oogen gesloten hield en de lippen gebed spraken, sneden dieper de wiggen, die van neus- naar mondhoeken beten, in

't oud-gele vel. De oogen, omwald, leken rust te hebben nu ze gesloten waren. Het haar grijzend naar de slapen, licht krullend, werd ouder in 't helle licht der kerkramen en 't geluid van 't bidden sprak uit het hoofd, zwaar en dof. Het was zoo het gebed van een moe man, die veel van leven weet. En het zwaar-doffe bidden uit dit geel-oude, vermoeide hoofd sloeg de familie, nog druk van het rijden in acht koetsen, tot zwijgende, luisterende boerenstilte.

„Amen".

Dominee ontvouwde de handen, opende langzaam de oogen en begon hard, loom van articulatie:

... „Geachte bruid en bruidegom, bloedverwanten en vrienden..."

Over de hoofden der hoorenden sprak hij, half voor de vuist, half aflezend de trouwpreek, die zoovele boeren van hem gehoord hadden. Met open mond luisterden broers, zusters, tantes, ooms, neven, vrienden naar de lang stroeve zinnen, die zij mooi vonden zonder begrijpen. Dominee keek van het papier op lezenaar naar de kerkramen, naar het orgel, soms even vluchtig, vreemd koud naar de bruid, wier handen in wit garen handschoenen in schoot gevouwen lagen. Boerenjongske, rood van proestende pret, hield handen voor mond. Vrouw van den koster, die 't zag wenkte hem uit de bank, nam hem bij een hand en even werd rust van de kerk met het zware geluid van den spreker, gestoord door 't kraken van zand achter het beschot bij de deur. Boem. Weer de vriendelijke stilte. Dominee's kop, geel en vermoeid, was als relief op het witte der muren. Bruigom keek naar hem op, verlegen-sterk, daar dit alles hèm gold. Bruid, rood en verhit, keek neer naar den schoot. Al de hoofden waren in één zelfde richting, stil en aandachtig, meest monden open. En de stem sprak

zeker, sonoor, in de klein-kalme ruimte, waar de banken opglimden in den helderen dag en de kinders, lichtend-nieuwsgierig, drongen opeen. Eindelijk zei dominee: „Zoo, geeft elkander de rechterhand." Bruigom en bruid, staand nu, hielden de handen gestrengeld en luisterden, volgend 't bewegen van dominee, die telkens weer keek naar 't papier op de lezenaar. Jong en bruin, ernstig en plomp stonden ze, vlak bij de toga en de aandacht der anderen was sterker, meest toen de eed werd gedaan.

Dan zaten ze weer. Dominee sprak tot den bruigom, herinnerde er aan, dat diens moeder niet bij het feest was, dat ze te vroeg was gestorven om van dit huwelijk getuige te zijn, maar dat alles wèl was, wat God beschikte. Zuster van bruigom, dikgezonde boerenmeid, haar geel en dottig onder den breedranden hoed, schokte zachtjes van snikken, tranen indruppend in 't handschoenenzwart. De bolvleezige rug schokkerde heftiger, nu dominee daarop doorging, op de sterfelijkheid wees en de kinderen vermaande het voorbeeld te volgen der ouders. Tante, lang-smal, met dun-spichtigen neus, kreeg natte oogen, wat ze vond èrg-geneerlijk. Voorzichtig keek ze eerst rond of anderen òòk huilden. Toen ze nichtje schokkend zag, werden dikker haar oogen en de palm van de hand wreef langs den neus, wegwrijvend een druppel. Andere nicht, huilend mee van weeromstuit, duwde een wit-garenvinger in ooghoek. Oom die 't machtig mooi vond, keek sip naar de punten der schoenen. Dominee welsprekender dan, sprak geheel voor de vuist en keek naar de wit-grijze haren van grootvader. „Ook U," zeide hij, „moeten wij bij deze plechtigheid gedenken." Zwaar en sonoor hield hij hem voor, dat naar menschelijke berekening zijn levensdagen geteld waren, dat hij het moest

beschouwen als een geluk, dat hij hier nog aanwezig was. Grootvader, stilkens, gebogen, glimlachte knikkend met 't paarse jenevergelaat en het gesnik der anderen hield aan, dof gesnuit van neuzen, gewrijf van handschoenen over oogen.

Bruid en bruigom, onbewogen, strak van kijken naar de collectezak, naar het psalmbordje, zaten er bij als vreemden, bijkants somber van ernst —, hij lippen geknepen opeen, zij, alsof ze iets heel-onplezierigs gehoord had. Maar 't was haast gedaan. Vader nam den wijd-dopschen hoed op de knieën, moeder bevoelde de kap, hoe die zat. Tot einde der plechtigheid werd het laatste vers van het 20ste gezang gezongen. Dominee zette in, gelijk met het orgel en lang-galmend, zeurig van gerektheid zongen de boeren, zangboek in hand. . . . .

. . . .

Kwijnend, traag sloeg de zang naar de hooge ruimte van het kerkschip, waar het miniatuurfregat licht aan het koord bewoog. Vader met den hoogen hoed stond het eerst op. Dominee, ernstig en plechtig, drukte de handen van bruid en bruidegom en 't gestommel bewoog naar de deuren over 't krakend zand, naar de a c h t koetsen buiten.

In de voorste koets, aangegaapt, zwijgend, reed het gehuwde paar.

In de andere kwam het lang gekropt gepraat los en uit de open koetsraampjes wierpen de boerinnen suikertjes en boonen naar de kinderen, die driftig in het stof van den weg rolden, te grabbel.

DA-GEN.

In verandah, geaffaireerd, zat mevrouw, punt van penhouder geklemd in de spitsjes van tanden. Op het pluche kleed lag het papier uit luxedoos met vergulde randen. Wimpje speelde. . . . .
. . . .

Lieve Truus.

„Even, dan eindlijk een woordje in antwoord op je kaart van verleden week. Wij hopen je deze maand eens te zien verschijnen met Anna en de jeugd en je alles eens te laten zien. Verbeeldt je ik ben nog heelemaal niet bij oom Gerrit geweest. Er was zoo van allerlei steeds door en Jan komt nog al eens over met het kind. Gisteren ook nog, maar zij zitten weder in meiden-troubles, en wat ik het naarste vind dat Koba weder zoo aan 't sukkelen is. Deze ongesteldheid doet ons zoo denken aan wat Saartje ook had in de ingewanden, verleden week vrij erg; daarbij wil zij niets gebruiken en wij weten bij ondervinding hoe nauwgezet men met de voeding van zulk een patiënt moet te werk gaan. Jan was weder in orde, had ook koorts gehad en in ingewanden, maar bezwaard over zijne vrouw en geen wonder daar het zoo telkens terugkomt." . . . .
. . . .

Het blaadje volgeschreven, leunde mevrouw achteruit, om te wachten tot 't droog was. De kiezels kraakten.

„Mevrouw, daar is de boer met asperges."

„Wat vraagt-ie, Mietje?"

„Zeven stuivers, mevrouw."

„Laat-ie strakjes maar even terugkomen, hoor — 'k heb 't nu zoo volhandig," geagiteerd sprak mevrouw.

De verandah-deur piepte toe.

Schrikkelijk, nooit een oogenblikje rust. Het stond den heelen dag niet stil. Het was affreus. Al acht dagen wachtte de brief van Truus op antwoord.

„Wimpje! Wimpje! Niet met je hamertje op de steenen slaan. Anders breekt de hamer, niet waar, vent?... En niet zoo'n leven maken, Wimpje!... Hoor je Wimpje? Als je niet hoort, Wimpje, moet je binnen komen." . . . .

. . . .

„... daar het zoo telkens terugkomt. Ik hoop nu zij maar goede húlp krijgen. Hare zuster uit Arnhem is gekomen en wij hebben eene poging aangewend om *onze* vorige meid Jansje bij hen te krijgen. Wij schreven haar. De afloop weet ik nog niet. Zij". . . . .

. . . .

Weer piepte de verandah-deur.

„Ach wel foei," klaagde mevrouw: „wat is 't nù weer?"

„Hij zegt dat-ie strakkies niet langs komt."

„Wel wat een vervelende man is dat toch. 'k Geloof dat die menschen denken dat wij héélemaal niets te doen hebben!... Zijn 't mooie sleepasperges?"

„Heele mooie, mevrouw."

„Neem dan twee bos, hoor je... en laat me nu

met rust correspondeeren ... Wimpje! Wimpje! ... Niet zoo ver van het hek weggaan, Wimpje! ... Wimpje! ..."

Ingespannen herlas ze wat ze geschreven had, schreef weer verder. . . . .

. . . .

„... Zij zouden er een flinke meid aan hebben en zorgzaam voor het kind. O, Truus, dat is hier ook al een getob met die meiden. Het zijn j u f f r o u w e n, maar zij k n o e i e n en bedotten en dan maar weêr weg; de e m a c i p a t i e" — hier bleef mevrouw in nadenken òf ze 't goed geschreven had en dan met een zet, resoluut verder: „werkt heel slecht bij die lui vind ik. Mietje kookt lekker en is hier al goed gewend.

Zij doet mij denken aan het Jansje type, hare moeder is ook een Abcou'sche en heet Van Swieten.

Wij hadden al een paar malen visite, ook van den meester en verleden week weder met zijne vrouw. Zij vonden" . . . .

. . . .

Bladzijde was weder vol. Wat vermoeid leunde mevrouw's hoofd op de witte hand, zinnend op meerder nieuws, dat Truus interesseeren kon. Er gebeurde zoo weinig in de dagen, zoo heel weinig ... Alle dagen waren hetzelfde, lief, vriendelijk ... vandaag sleepasperges ... en ...

Ineens gil-schreeuwde Wimpje, mondje vierkant gespard in 't gezichtje paars van huil-inspanning.

„Wat is 'r nu weer? Wat is 'r nu weer?" zei mevrouw, ongerust, opstuivend.

„... Zie je wel, stoùte jongen, stoùte jongen ... Dat komt er nu van! ... Laat me je handje eens kijken ... Nou ... Nou ... Zoo erg is 't niet, hè? ... Dat komt ervan als je met je hamertje slaat ... Je mag niet met je hamertje slaan ... Heeft paatje 't

niet verboden? Zie je, zoo doet 't hamertje, als je ongehoorzaam ben... Wil je nu met je kruiwagen spelen?... Kijk eens, Wimpje, de kruiwagen huilt ook... Mag zoo een groote kruiwagen huilen?... Nee wel?"...

Afgeleid speelde Wimpje met den kruiwagen, wimpers nog nat. Mevrouw vervolgde . . . . .

. . . .

„... Zij vonden... het heerlijke daagjes. Het is hier ook zoo mooi en weelderig, bloemen en alles. Ik genoot ook een paar mooie wandelingetjes, maar met mijn kortademigheid kom ik niet ver. Wimpje neemt al mijn zorgen in beslag. Het is een echte jongen en hij groeit met den dag. Ik houd mijn hart vast als er honden voorbij komen, want voor honden is hij in het geheel niet bang. De grootste honden wil hij aanhalen. Het dorp is verrukkelijk. Er wonen alleen sommige ordinaire menschen. Wimpje wil voortdurend met die kinderen spelen, en dat sta ik natuurlijk niet toe. Soort zoekt soort, niet waar, en daar wij hem tot officier willen opleiden, moet hij al heel vroeg weten wat stand is. Deze laan wordt hoe langer hoe meer bewoond en iedereen bevalt het. Met November krijgen wij buren uit Naarden, alles gepensionneerde heeren. Het leven hier is vrij. Wij maakten eenige visites terug, maar dat gaat erg deftig. Charles is Zondag niet over geweest tot onze spijt." . . . .

. . . .

Witte tandjes op penhouder wachtte mevrouw op het drogen der derde bladzij, niet wetend hoe de vierde vol te maken. Truus had een brief van zès bladzijden geschreven. Je kon dus moeilijk na acht dagen met een kleinen brief komen.

In elk geval Truus die hàd nieuws. Die kreeg meer aanloop in de groote stad. Hier gingen de

dagen kalm en hetzelfde, de dagen, dat je niets onthield. Geprikkeld lei ze den penhouder neer, liep uit de verandah, nam Wimpje op den arm en knorde.

„... Je bent toch een ongehoorzame jongen!... Nou speel je tòch met dien viezen jongen!"

„Nou was ìk is 't paardje moe."

„Jij mag niet voor paardje spelen... Mag je 't paardje van zoo'n viezen jongen zijn, hè?"

„Hij is niet vies."

„Hij is wèl vies. Blijf dan maar bij maatje, hè?" ... Hier heb je 'n stukje papier vent en 'n potlood, hè en nu eens mooie poppetjes teekenen, hè, Wimpje?"

. . . .

... „ ... Charles ziet er toch zoo goed en dik uit dat men er zich in verheugt en is ook gezond. Corry is allerliefst en een genot als zij binnen komt stappen, altijd even keurig en aardig en gelukkig. Haar galant is een allernetst mensch, gesoigneerd en prettig in de conversatie. 't Is ook een charmant meisje, o zoo een gezellig paar. Zij trouwen de volgende maand. Hun meubelen krijgen zij uit Amsterdam." . . . .

. . . .

Voor zich uit kijkend zat mevrouw, niet meer wetend, niet meer wetend. Het leven was zoo onbewogen-gelukkig, zoo wijd-wit; vóór het tuintje met violen in fleur en rozen geknipt tegen groene spaken en de straatweg — àchter de tuinkamer, nog nieuw van inrichting, tapijt in panterkleur, meubeltjes bros en verguld, étagère met pulletjes, alles lieve fluweelen dingen, snoezig zilvergereif op het buffet, een verrukkelijk beschilderde glazen vaas met gedroogde planten...

„Wat teeken je Wimpje?"

„'n Hond."

Een héérlijke jongen. Nee, ze had nièts te verlangen. Ze had àlles. Van avond kwam Corry theedrinken uit het doddig-blauwe servies. Mietje moest nog worden uitgezonden voor pralines en gebakjes... Maar éérst den brief . . . .

. . . .

„... En nu Truuslief eindig ik. De tijd vliegt hier om met het huishouden en lectuur enz. Wij hebben een uitstekend leesgezelschap, *l' Illustration*, *Eigen Haard*, *Fliegende Blätter*, *Elsevier's Maandschrift*, haast te veel om bij te houden. Sommige dagen zijn hier heel druk, ook met de passage. Gisteren bijv. en Zondag weder aanhoudend. Nu mondeling meer. Kom nu eens een daagje hier met Anna en de jeugd. Vele groeten aan je man."

Je liefhebbende
MARIE.

Zachtjes an las zij den brief over, puntjes op de i's zettend, komma's aandikkend, een enkel verschreven woord doorhalend. Ja, zóo was 't wel goed. Dan het adres, grooter van haal, zorgvuldiger geschreven. Hè! Dat luchtte op. Je kreeg migraine van zóoveel schrijven.

„Wimpje druk jij eens op de schel, wil je vent?"

De meid kwam in de verandah.

„Wil je even 'n postzegel voor me halen, Mietje?... Wacht, neem den brief maar tegelijk mee... In „brieven" werpen, hoor! Doe hem vooral niet bij „drukwerken" meisje."

„Jawel mevrouw."

„Zijn de asperges mooi?"

„Prachtige bossen, mevrouw."

„Je moet ze heel licht afhalen, hoor je, kind, anders blijven ze stokkerig... en vier hard-gekookte eieren is voldoende, hoor."...

„Jawel mevrouw."

„En als je 't hek uitgaat, zeg dan meteen aan dien viezen jongen van Bol, heet hij niet Klaas? — dat hij niet zoo vervelend, zoo schrikkelijk-vervelend, heen en weer moet draaien, want Wimpje mag vandaag niet meer uit.

Morgen mag hij weer je paardje zijn, hoor je, Wimpje?... Vandaag moet paardje naar stal, niet waar?"...

Wimpje trok lijntjes op het luxe-papier en mevrouw, geënerveerd, leunde achterover, chevrau-leer muiltje opwippend, er over denkend of zij mokka-gebak èn pralines of enkel mokka-gebak bij de thee zou nemen.

KOMEET.

„Erheb, o Leser, Blick und Ueberlegung
„Mit mir zum Himmel jetzt, gerad dahin,
„Wo sich durchkreuzt die doppelte Bewegung
. . . .
„Von dort verteilt sich zu verschiednen Zügen
„Der schräge Kreis, der die Planeten trägt,
„Um denen, die sie rufen, zu genügen."

DANTE.

Het was hem niet uit te praten.

Eerst schonk hij heete pons. Zelf sloeg hij in haast drie glazen om, wat zijn oogjes flikkeringen van onrust gaf. De dunne lippen plakten aan het pijpstompje; rook spoot uit de mondhoeken. En zonder de pijp los te laten sprak hij met smakjes: „'t Is voorspeld... 't Is láng voorspeld... De boel kon ook niet eeuwig blijven... Je mot nou is nagaan... Wat is de korst van de aarde?... De korst van de aarde is niks, niks dan zand en water en steenen..."

„En denk-ie dat 'r niks anders in zit," zei Bet, die mede angstig werd; „wat kles je nou! Je kles onzin!... En de wortels van de boomen? Denk-ie dat die niet tegenhouen?..."

„As je me nou an 't woord laat," smakte Piepertje, rook-fonteinend uit den linkschen mondhoek:

„zal 'k 't je uitduien... De korst van de aarde is van los zand en water en steenen en andere rommel, maar vastigheid zit 'r niet in... zooas je nou zit, ken je zoo ineens wegzakken... En as de boel zoolang gebleven is, dan is 't puur mirakel... Want gaat nou is na.... gaat nou is na: we zitten op 'n groote bal en die ròlt maar..."

„Drink nou liever je pons... al die flauwe kul!" viel Ant hem in de rede: „je maakt de menschen zenuwachtig om niks... As 't dan tóch gebeuren mot, praat dan liever over koetjes en kalfies.... Dan merk-je 't zoo niet."

„Ja — je houdt 't tegen as je d'r niét over praat!... Doe nou net as de struisvogels," redeneerde Piepertje, die er te vol van was om te kunnen zwijgen: „Beter wéten dan zoomaar in stommigheid uitstappen! Wat jij? Ik wil maar zeggen dat 't 'n mirakel is dat de boel zoo láng gehouen het, as je narekent wat 'r op staat en dat 'r in Europa veel meer gewicht an de eene zij staat dan in Amerika an de andere kant. Binnen in de aarde zit vuur en de schoorsteen dat bennen de vulkanen, de Vesuvius en bij ons in Indië Krakatau.... Ga nou maar is na... Water en zand van boven... enne gesmolten steen en zwavel van binnen... Hoe is 't gosmogelijk, gosmogelijk, gosmogelijk!"

Domp-bijtend op het pijpstompje zat hij in ernstig getob, geelbleek bij de lamp, de rimpels van zijn gezicht hoog-getrokken en vol nog van kolenzwart.

De vrouwen zwegen, geslagen door zooveel wetenschap, door zulk een kwantiteit gruwelen aan welker bestaan wel haast niet getwijfeld kon worden.

Piepertje klopte de pijp op den rand van de tafel, stopte een nieuwe in 't verfrommeld tabakstoetje en keek somber naar de pooten van de tafel. De drank

maakte hem zwaarmoediger, nevelde de dingen die hij gelezen had in vager omtrekken.

„Ga nou is na," sprak hij verder: „Ze leggen maar spoortreinen an of 't niks is... Als ik op me wagen zit: hoe dreunt de boel dan al niet.... En zoo'n trein, wat maakt die niet 'n spektakel dat je d'r van beeft?... 't Is verzoeken wat de menschen doen.... Krimineel verzoeken en die Krüger in de Transvaal die 't schieten naar de wolken verbojen het, het gróót gelijk... Je mot niet met de dingen spotten..."

„En mot 'r nou nog 'n kommeet ook bij kommen?" vroeg Mie gedrukt.

„Zoo waarachtig as ik hier zit," knikkelde Piepertje en de hand opheffend naar de zij van de bedstee, vervolgde hij gedempt: „de kommeet die mot van die zij opkommen en om en om 1900 krijg je de botsing..."

„Wat is 'n kommeet?" informeerde Ant, ponsslurpend.

„Weet je niet wát 'n kommeet is?... 'n kommeet da's 'n bol as de aarde, maar die het nog 'n staart... En die staart die zwabbert heen en weer en as-die 'n tik geeft tegen de aarde... nou dan hèb-ie 't... dan *is* 't 'r... dan slaat de aarde stuk as 'n rotte appel en komt al 't vuur d'r uit vallen..."

„Ze zeggen zoo'n boel," zei Ant met nadruk, kunstmatig ongeloovig: „toen de zondvloed 'r was is de aarde nóg niet vergaan!.... Ik mot 't zien om te gelooven."

„Nou daar kan je van opfrisschen," meende Piepertje: „de boeken wijzen 't uit."

„De boeken liegen zooveel," kwam ook weer Bet in verzet.

„Laplas [1]) het voorspeld dat de as," ernstig sprak

[1]) Laplace.

Piepertje, de twee vrouwen nu verpletterend onder het gewicht van zijn woorden: „dat de as — dat is de lijn, die je van de eene kant naar de andere kant trekt, vat je? — verdraaid wordt door de kommeet en as de as verdraaid wordt, krijg je de poppen an 't dansen, dan loopt de zee op 't land en dan rol je allemaal om van de schok en d'r blijft geen huis staan in Amsterdam... of de heele boel die slaat weg en dan valt alles naar benejen... zoo diep... zoo diep... Als je d'r an denkt zakt je stoel onder je weg."

Loom gezwijg was om de drie hoofden.

„Als ik 't maar nièt beleef," hoopte Ant: „'t mot wel wezen om te besterreven van de schrik."

„Stel je is voor wat 'n val," fantaseerde Bet: „wat 'n val,.. en dat je niet wéét waar je te land komt..."

„En wat 'n smak!" — vulde Piepertje aan, zijn glas omslaande: „as 't niet in 1900 gebeurt dan gebeurt 't in 1943. 't Is uitgerekend... Ze weten net alles... En als je goed nadenkt dan is 't maar goed ook... Want wat mot 'r anders van de wereld worden... De kolen die raken haast op, heb 'k gelezen en wat 'n menschen kommen d'r telkens niet bij! — Wat heb jij liever de sociale revolutie of de kommeet?"

„Nou," redeneerde Ant: „as 'k 't voor 't bestellen kreeg, liever de sociale revolutie, want de sociale revolutie daar kennen wij enkel bij winnen... en as de wereld vergaat is d'r niks meer... Waar of niet? Wáar of niet?..."

„Als 't an mij lee," zei Piepertje bloeddorstig — hij was pas kiezer geworden en had met hartstocht het puntje zwart gemaakt van den l i b e r a l e n candidaat — dan verging de helft van de wereld met de landverrajers en de Koksianen... de Kok-

sianen dat is de tegenhoud in de politiek... die maken duur brood, duur brood!..."

„Wat kan jou de pollitiek schelen," twistte Ant: „as de boel zoo is zooas jij zeg en às de boeken niet liegen, wat heb-ie dan an de pollitiek? Of de boel nou sociaal of liberaal of Koksiaan is, as de kommeet komt dan komt-ie ... Hou jij 'm dan maar tegen... De staart van de kommeet het maling an de Koksianen en de sozialen..."

„O zoo," knikte Bet.

„...En as de kommeet nièt komt," voortredeneerde Ant, die zachtjes an rood werd van de pons: „dan is de boel nòg niet sekuur want d'r kennen elk oogenblik kommeeten kommen... Zoo'n kommeet kan d'r zijn eer je 't weet... Daar kennen de sozialen niks an doen... En kennen de sozialen 't vuur wat onder je zit uitmaken? En as de korst loslaat?... 't Is me 'n geschiedenis... Stel je d'r is voor dat zoo'n kommeet net op het dak terecht komt!... God zal je beware!... As ik maar dood ben voor die tijd."

„Ja, die staart lapt 't 'm," zei Piepertje, rook smakkend uit de lippenklep: „as d'r niet zoo'n staart an zwabberde, was d'r nog zoo geen gevaar, maar die staart, die stáárt..."

„...'t Is nog een héele tijd voor 1900," ademhaalde Bet: „en d'r kan nog zoo'n boél gebeuren."

. . . .

Anderdaags reed Piepertje weer uit, zittend op de voorste turfzak. Zijn beenen slapten langs den wagen neer, bibberend in de hulzen van de glimmende pilow broek. Het witte paardje draafde zachtjens an. Boven Piepertje's pilow vest taande het oude rimpelgezicht, smal en mager met aanslag van kolenvuil en stoppels van baard. De oogjes plakten dicht tegen het zonlicht in, lijkend wel mede rimpels met kolen-

zwartvegen. Het pijpstompje stak uit zijn mond, bruin en vuil en rooksliertjes spoten weg uit den vrijen mondhoek. De weg, zonnig en stoffig, lijnde voort langs aardappelvelden in bloei, langs velden met boonen, groenend om takken. Piepertje keek rond, nog zwaar van de weeën der pons. De weg liep wat af. Zijn eene been zette hij tegen het paard an om den wagen af te houden.

. . . .

Hij was zoo een droog, komiek manneke op den eenzaam-opglooienden weg. Hot! Hot! riep hij het paard toe en hardop tusschen twee sterkere rooksmakkertjes sprak hij tot zichzelf, bij het sterker dreunen van den puingrond: „De staàrt lápt 't 'm..."

DORPSRUZIE.

Simon Appel kwam met zijn vrouw van de stad. Hij had geld gebeurd en een extra-glaasje gedronken, wat hem nooit best bekwam. Bij tijden was hij zeldzaam-zwaarmoedig van dronk, log van redeneering. Zoo ook nu. Op de hoogte van de herberg, liepen zij Kees, lange Hein en Ari voorbij, die uit de kroeg bij de kerk kwamen.

„'n-Avond!" — riep Kees.

„Avond!" — lange Hein.

„'n-Avond, Botje!" — riep Ari.

Botje was de bijnaam van Simon Appel, zooals zijn vader g r o o t e Botje heette. Waarom? Het was de traditie.

De kinderen spraken van Botje en g r o o t e Botje. De vrouwen kenden alleen de vrouw van Botje. Het was zelden gebeurlijk dat men dwaas-deftig Simon Appel zeide als men Botje bedoelde. Zelfs op de jaarlijksche verkoopingen van takkenbossen, mijnde hij als B o t j e en de notaris twijfelde geen moment aan de identiteit. Van avond was het anders. Simon Appel, sentimenteel-gemelijk, gestoord in een botte, logge redeneering, waarmede hij zijn vrouw onderhield, stoof plotseling op de drie mannen toe, schreeuwde woedend:

„Wié zeit 'r Botje?"

„Wie d'r Botje zeit?... Ik zei Botje!"

„En zeg jij nou nòg is Botje!... Zeg 't nou nòg is!..."

„Heb-ie 'm weer om, Botje?" — vroeg lange Hein.

„Waarom scheld jij mijn voor Botje," — gromde Botje, dicht opdringend op Ari, die te lachen stond — „heb ik wat van jou an?... Wat mot je van mijn?..."

„Ach, Simon, maak nou geen ruzie," begon de vrouw, huilerig van spreken: „Kom nou mee naar huis... Ze doen je ommers niks... Wees nou wijzer!"

„Blijf van me lijf!" — schudde Botje haar af, dom-kwaadaardig: „ik wou nou is van hèm weten, wat-ie met Botje wil zeggen... En nou verdraai ik 't om langer Botje te zijn... En doe jij daar nou is wat tegen... En zeg jij nou nog is Botje!..."

Het was een donkere avond. Meeste huizen waren onverlicht, daar het laat was, over elven.

In het dikke zwart van de herbergschaduw, elkander nauwelijks ziende, klitten ze saam, Botje lastig, opduwend, ongemaklijk als een slaapdronken kind.

„Maar allemachtig man wat mot je, wat mòt je," begon lange Hein te redeneeren: „wie legt je nou dàt in de weg?... Héet je Botje of heet je niet Botje? Wat mot je dan?"

„Je weet bliksems goed hoe ik hiet," gromde Botje: „en als je 't niet weet, dan heb-ie maar op te kommen!... Ik sta jullie àlle drie... àlle drie-ie-ie!... jou en hèm en hèm!..."

Hij werd stooterig van gebaar, wat Kees begon te hinderen.

„Hou je nou kalm man of 't kon wel is mis voor je afloopen," — zei hij stevig.

„O God! O God! Simon vecht nou toch niet!... Ga nou mee, Simon!" smeekte de vrouw, zich aan zijn arm klampend.

„En nou wil ik niet!" snauwde hij. Zij huilerig, zenuwachtig, báng voor z'n knuisten, begon dan schreeuwrig te snikgillen... „Lamme kerel da-je d'r ben!... 'k Zal 't an je vader zeggen!... Ze doene je toch niks!... Mot jij dan vechten!... Mot jij dan vechten!... As je maar weet, als je maar weet, da'k 't an je vader zal zeggen!..."

Tegen een kozijn van de herberg snikte ze om hem af te leiden, maar lange Hein, de sterkste rakker van 't heele dorp, lachte hard-op: „Ga nou naar huis, Botje: ze zel 't an je vader zeggen!" wat Botje nog kwaadaardiger maakte.

„En zeg jij nou nòg is Botje," hield hij aan, koppig, zanikend: „nou wil ik jou — dat was tegen Ari — nog is Botje hooren zeggen! Je hebt mijn voor Botje uitgemaakt. En nou wil ik van jou is weten wat Bòtje is..."

„Kom man, wees nou wijzer," gemoedelijk Ari sprak: „Jij ben dronken en ik nuchter... Ga nou door!"

„En," redeneerde lange Hein: „we zeggen toch allemaal Botje! Wie zegt nou geen Botje? Is je vader ooit kwaad geworden omdat ze 'm g r o o t e Botje noemen?... Wat deksel nog toe!... Heet Jan Sluis geen Slokki en is Dirk ooit kwaad geworden as ze Rooie tegen 'm zeien?"

„Tegen joù heb ik 't niet," gromde Botje: „hij het me Botje genoemd en nou verdom ik 't om langer Botje te heeten!"

Het stemmengeraas werd luider, voller in den nacht. Boven in de herberg gluurde een vrouw achter een verlicht gordijn en wat andere boeren kwamen op het geraas den weg langs.

„Wil ik jou is wat zeggen," zei Kees, wijs, ernstig, nadruk leggend op elk woord: „Jij bent 'n Isegrim..."

„Dat kan wel wezen," zei Botje stomp, kauwend

op z'n zinnen: „laat ik nou iesegrim wezen, maar as ik met me vrouw loop, wil ik niet van hèm uitgescholden worden."

„Maar wat kles je dan toch," redeneerde lange Hein weer: „wiè scheldt 'r je uit?"

„Hij! Hij! Hij! Die groote dikkop! Die aap!... Hij het niet voor Botje te schelden!... Ik ben zijn Botje niet!"

„Heb ik iets anders gezeid dan: „'n-avond Botje?" —, beriep Ari zich op Kees en lange Hein.

„Wel nee ommers! Hij zei je goeien avond."

„Maar hij het geen Botje te zeggen!", schreeuwde Botje plots woester.

„Ga nou mee Simon!... Ach God ga nou mee!", smeekte de vrouw, huilend en zich wendend tot de anderen, overtuigend: „Doen jullie 'm nou niks! Wezen jullie nou de wijste! Laat 'm nou loopen!"

„Dat wil zeggen," begon Ari nu, met gemeten Hollandschen ernst: „dat wil zeggen: *ik* doe hem niks, maar *hij* doet mijn wat... En we steken ommers nog niet... Laat mijn maar begaan..."

Er kwam plotseling een sterker gedrang in het donker, een samen-op-stuwen van de lichamen-klit naar één zij.

„Ari wees jij nou wijzer," vermaande lange Hein: „wat voor eer kan je an 'n dronken man behalen?"

„Hij het mijn teruggedauwd!", schreeuwde Botje: „hij het mijn...."

„Simon! Simon!", gilde de vrouw: „ga nou mee, ga nou mee!"

„Laat mijn maar begaan," zei Ari weer: „ik zal 'm niks doen... 'k zal 'm alleen maar netjes... heelemaal-netjes lèggen, anders niks!... D'r zal 'm geen haar kwaad worden gedaan."

„Kom wees wijzer," vermaande lange Hein nog eens: „laat 'm loopen!"

„Ben ik dan begonnen," redeneerde Ari, die warm werd: „ik heb toch maar Bòtje gezeid!"

„Jij het geen Botje te zeggen," schreeuwde Botje.

„En nou *wil* ik Botje zeggen," sarde Ari, „en zooveel as ik wil. We zijn hier in 'n vrij land en nou zal ik 't juist zeggen: Botje! Botje! Botje!"

Het werd even een kort gestommel in den donkeren hoek.

Hoog boven alles uit gilde de krijschstem van de vrouw: „O! O! O!... Sie-ie-ie-mon!... Sie-ie-ie-mon!" Ze hing om zijn hals, hem beschermend en de anderen hielden Ari vast, die naar het donker bokste zonder te raken.

„Mannen pas op, de polisie," vermaande haastig de stem van een omstander. Er glom een helm in het donker. Het was de veldwachter die zijn laatste ronde dee.

„En wat is dat hier?" —, zei deze verwonderd over een zoo groote samenscholing op den openbaren weg en dat zoo laat.

„D'r is hier niks," zei lange Hein· „we praten."

„Dat is hier geen praten," zei de veldwachter, nadenkend pluizend aan zijn baard, mopsneus diepzinnig vooruit.

„As dat geen praten is, weet ik niet wat praten is," sprak lange Hein met nadruk.

„We praten as fatsoenlijke burgers," zei Kees, onververvaard: „en waarom zouen we niet praten?"

„D'r is onderscheid tusschen praten en praten," zei weer de veldwachter: „en zoo laat mag 'r niet gepráát worden."

„Ik wil verbaal opgemaakt hebben," gromde Botje, half-snauwend, maar toch al bedaarder bij het zien van den helm.

„Kom maak 'r geen napraat van," adviseerde Ari: „wat het de polisie d'r van noodig. We praten toch maar gemoedereerd."

„En ik laat 't 'r niet bij," mopperde Botje: „ik wil verbaal. Ari het me gescholden en gestompt..... Dat laat 'k me niet welgevallen."

„Gaan jullie nou maar naar huis," vermaande de veldwachter nogmaals en ernstig: „'t Is na bezette tijd."

„Hij het me gescholden voor Botje!"

„Nou en wat zou dat?... Man je praat dronkepraat!"

„Wie zegt 'r dat 'k dronken ben?"

„Dat zegt niemand," ontweek de veldwachter: „maar je praat te veel en als je te veel praat, praat je allicht je neus voorbij..."

Na deze met gezag gesproken woorden kwam er een lichte stilte.

„Simon, ga nou mee naar huis... Laat ze nou maar begaan!... Wat heb ie d'r an," zie de vrouw weer, met vleiend getrek aan Botjes arm.

„Het hij het recht," redeneerde Botje koppig: „om mijn Botje te noemen? Ik heet Simon Appel. En me vader heet Simon Appel. En me grootvader heet Appel. Dan vraag ik maar wat 't met Botje mot en wat Botje beteekent."

„Maar man," legde de veldwachter uit: „wát zou Botje nou beteekenen? Botje beteekent niks, ommers niet zóoveel. Al wouen ze nou duizendmaal Botje zeggen, dan zeggen ze d'r nog niks mee."

„En het-ie niet altijd Botje geheeten," vroeg Hein weer.

„Wel ja... En 't is ommers geen scheldwoord."

„Maar dan zou ik toch wel willen weten wát Botje beteekent. Als je Botje zegt dan hè-je met Botje 'n bedoeling," redeneerde Botje voort: „en ik heet Simon Appel en zoo ook me vader!..."

„Ga nou mee Simon," hield de vrouw aan: „'t is nou ommers bijgelegd..."

„Wel ja . , . ga jij nou naar huis . . ."

„Laat Ari dan zeggen, dat-ie met Botje niks bedoeld het . . ."

„Geen cent hoor."

„Nou dan is 't goed . . ."

„Goeien avond saam."

„Nacht Botje."

„Nacht Botje."

En de kleine klit ontwarde zich.

MEENINGEN OVER S. FALKLAND.

(*Honden-afternoon-tea.*)

Het volgende wordt gesproken op het erf achter Falkland's huis. Boddy, een groote roodharige erfhond; Toos, een puck; Tips, een schoothondje. Verder: vliegen. muggen, mieren, een pot rijst enz. Later een poes. Een deur slaat dicht.

Boddy: Is hij weg?
Toos: Hij is weg.
Tips: Laat ons profiteeren om kwaad te spreken.
Boddy: Hij is leelijk.
Toos: Hij is inderdaad leelijk.
Tips: En welk een néus!
Boddy: Wat z i e n wij in dien man dat wij voortdurend kwispelstaarten als hij verschijnt en blijdelijk janken?
Tips: Wanneer ik kwispelstaart doe ik zulks meer omdat de vliegen mij hinderen; in de tweede plaats omdat mijn staart toch voor íéts moet dienen — gekheid is gekheid: wanneer je een lichaamsdeel niet gebruikt vergroeit het en een vergroeid staartbeen, zooals hij er een heeft, zou mij niet passen; — in de derde plaats gùn ik hem het genoegen te

denken dat *ik* dankbaar ben voor beentjes en voor brood. Onder ons gezegd hecht ik niet het minste waarde aan het kwispelen mijner staart. Zulks beschouw ik als een reflexbeweging.

Toos: Hij is verduiveld egoïst. Dat gaat maar uit en laat ons thuis. Met welk recht, vraag ik? Het is ongezond aan een ketting te liggen. Wat zou hij zeggen, wanneer wij hèm aan een ketting leiden?

Boddy: Indien de natuur het in hare bedoeling had ons te martelen, had zij ons mèt ketting doen geboren worden.

Tips: O zoo! Ik lijd aan slechte spijsvertering. Hij is een tyran.

Boddy: En waarom doe je dan zoo mal, als hij je mee neemt op straat.

Tips: Primo omdat ik verheugd ben eens iets anders te zien dan altijd diezelfde kamer en àltijd dien man met zijn houtjes-gewurm boven een tafel.

Toos: Wat zou hij doen zoo een ganschen dag.

Tips: Dàt schrijft!

Boddy: Ja-ja. Dat schrijft!

Toos: Welk een bezigheid! En welk een overdwaze ambitie.

Tips: Hij is verregaand ijdel, schrikbarend ijdel.

Boddy: Hij werkt voor de onsterfelijkheid.

Tips: God-beter-me!

Toos: Ik vind het geenszins genoegelijk met hem te wandelen. Als ik niet bij hem blijf en te veel boomen of lantaarnpalen beruik — wat toch ontegenzeggelijk zekere genieting in zich heeft — slaat hij mij. Welk een hersenloos individu. Bij eenig nadenken zou hij kunnen begrijpen dat het niet alles is uren lang een paar afgetrapte broekspijpen en scheefgeloopen bottines te zien.

Tips: Hij is niet toerekenbaar.

Boddy: Hij is — permiteer mij het woord — een

schandelijk despoot. Als wij hem gehoorzaamden stierven wij met geen andere visie van het buitenleven dan zijn hakken en broekranden. Ik vraag: is zulks voor ons een genoegen? Is het niet verre van esthetisch?

Toos: En in deze gevangenschap moet ik eerstdaags moeder worden!

Boddy: Zèlf eet hij magere lapjes: wij moeten ons vergenoegen met rijst en nog eens rijst. Zou het een van ons in het hoofd opkomen rijst te eten als wij in vrijheid leefden?

Tips: Onze voorouders zouden ons smakelijk uitlachen als ze ons hier zagen als vegetariërs!

Toos: En mijne ongelukkige kinderen in slavernij geboren!

Boddy: Hoe zonderling is het bestaan van dezen man, mijne vrienden. Laten wij hem beklagen, hem met ons staartgekwispel voor den gek houden en meelijdend aanzien zijn daaglijksch pennegewurm.

Liever is het mij in lijdzaamheid zijne scheeve hakken te volgen dan dat ik zoude neerzitten, pogend de onsterfelijkheid te verschalken.

In ieder geval verschaft hij òns een bête genoegen.

Ons zwijgen is veelzeggender dan zijn gespreek.

Ons is hij een clown, ons een komiekeling.

Kan het gode een welbehagelijk werk zijn zooveel papier te verkladden?

Wat zoudt gij beiden van mij zeggen en denken zoo ik mijne dagen op zijne wijze verliederlijkte met slapen, eten, rooken, pennegewurm?

Er is weinig berustends in dezen man.

Ik bij mijn rijstbak aanschouw dit leven zònder ijdelheid.

Als hij mij niet wascht en kamt; ik zal het niet doen.

Hij laat zich regelmatig knippen en scheren, trekt

eenmaal in de week een schoon boordje, eens in de veertien dagen een paar schoone manchetten aan.

Ei, waarom?

Vermeent hij iets te kunnen verwikken aan het verstandig noodlot, dat geen onderscheid maakt tusschen zijn botjes en de mijne?

Ik laat mij niet lompen.

Waarom zou ik mijn zieleleven bij het zijne en dat zijner kornuiten achterstellen, zoolang wij naar de waarheid tasten?

Wij zwijgen, geven ons niet bloot, bouwen geen dwaze hypothesen — hij en zij kniezen, lamenteeren, bezaniken de eeuwigheid.

Laten wij dien man beklagen, mijne vrienden.

Zooals wij hier liggen, deze erve bekijkend met onze koppen wijsgeerig rustend op de pooten, past het ons medelijden met hem te hebben.

Hij is gebonden aan stand, zedeleer, mode, fatsoen — wij glimlachen.

Ziet gij hem nu weder in de kamer verschijnen?

Negeert hem thans en bekijkt hem.

Welk een zonderling onmenschelijk individu!

Altijd stank en walm van pijpen uit zijn mond, altijd grijns van denken in zijn oogen, alsof hij in wáárheid denkt....

Toos: Waarachtig, hij gaat weer voor zijn tafel zitten.

Tips: Hij geeuwt.

Boddy: Hij is zéér leelijk. Ik zou niet voortdurend zoo op mijn achterste pooten willen staan.

Toos: Wèer neemt hij het houtje tusschen de vingers.

Tips: Hij schrijft.

Boddy: En dat wij hem zoo dag in, dag uit moeten zien. Het is waarlijk geen pretje. Ik beleef nog liever de hondsdagen.

Toos: En te denken dat wij zijn kauwsels eten.

Tips: En hem dankbaarheid dienen te betoonen!

Boddy: In elk geval bespaart hij ons de voorlezing van zijn geschriften. Laten wij hem dáarom liefhebben.

Tips: Dát moest er nog bij komen! Als hij daarmee ooit gaat beginnen, snij ik er tusschen uit.

Boddy: In het algemeen is een mensch geen sympathiek beest.

Tips: Het is moeilijk aan te nemen dat zij allen zoo zijn als hij.

Toos: Op straat zie je ze allemaal op dezelfde manier: broekspijpen en laarzen. De teefjes bij hen zijn onuitstaanbaar. Mijn hemel, welk een krankzinnig denkbeeld om zooveel lappen aan het lichaam te hangen.

Boddy: Wat zou hij nu schrijven?

Tips: Hij embêteert me! 't Is niet om aan te zien! Was ik maar bij mijn vroegeren baas gebleven. Die was barbier en doodgraver.

Boddy: Wat is hij léelijk.

Tips: Daar komt de poes ook.

Toos: Spreek me niet van de poes. Welk een slaafsch beest! Dat zit telkens bij hem op de tafel, geeft hem kopjes, spint. Ik mág dat dier niet.

Boddy: Apropos poes: wat doet die man den heelen dag.

De poes: Dat gaat mijn verstand te boven. Dikwijls kijk ik vlak bij zijn handen toe.

Het is innig-mal, wel het àllergekst dat ik van mijn leven gezien heb.

Die man is nooit goed in orde.

Met een natte haar trekt hij lijntjes, spiraaltjes, krulletjes, nulletjes, tirelantijntjes en zoo uren achtereen.

Soms kijk ik hem aan en denk: man hóe hou je het uit? Waar haal je het geduld van daan? Schaam

je je niet je dag zoo te verdoen? Ik zou voorwaar kramp in mijn hand krijgen. Ja. Ja. En dat zoo iets kan bestaan!

Het is gewoon-weg onwijs. Als een kater dermate mal deed zou je hem opsluiten. Is het waar of niet? En dan hij is zoo leelijk.

Boddy: Zeg dàt wel.

Toos: Bij mijn vroegere eigenares had ik het beter. Die was baker.

Tips: Het is hondsch dat zóó iemand er honden op na houdt. Het moest verboden worden. Het hof mag ik niet maken, van de straat mag ik niet eten en voor compensatie dat eeuwige stil-liggen om mijnheer niet te storen.

Boddy: Laten wij in Godsnaam maar weer gaan maffen. Dan zíén wij hem niet.

De poes: En dàt noemen ze 'n schrijver. 'k Zal blij zijn als 't nacht is.

Zij slapen in.

VAN MIEREN.

Ik herinner mij dat ik een woning gehuurd had — ergens buiten, een tuintje voor, een tuintje achter, vriendlijk plekje bij boerenmenschen.

„Jansen," zei ik daags daarna tot een boer: „ik kom te wonen naast Gijsje."

„Naast Gijsje," zei hij met een grijns van beklag.

„Waarom lach je?" vroeg ik natuurlijk, wetend dat de grijns van een boer is zwaar van beteekenis.

„Wel," zei hij, grijnzend-maar-door: „'t zal mij wonderen hoe jij 't daar uithoudt. 't Huis wordt opgevreten van mieren. 't Is gebouwd op 't gras en wàt j'r an doet, je krijgt ze 'r niet uit. 't Is gewoon 'n mirakel" ...

„Jeuken ze?" —, vroeg ik, daadlijk het e r g s t e geloovend.

„Jeuken!" —, grinnikte hij: „nee in je bed zullen ze niet kommen. De rooie steken wel, maar voor zoover ik weet zijn 'r bij Gijsje alleen zwarte. Maar al je zoetigheid dragen ze weg. Een broer van mijn het 'r gewoond en die was getrouwd en de bruidstaart wouen ze opeten na 'n dag of zoo dat-ie in huis was gehaald en zwart zàg-die van mieren."

„Nou als ze niét jeuken en niét steken," meende ik goedig, „laat ze dan maar begaan."

„'k Spreek jou wel later," zei Jansen.

Ik betrok de woning, een ruime kamer met keuken, die óók als kamer ingericht was. De bedstee was in de keuken, de pomp op de plaats achter, een eenvoudig boerenhuisje, zooals het geheele dorp ze gekend had vóor de stadslui er kwamen. De eerste dagen was dit huis vrij kil onaangenaam, maar je went aan alles. Het was een woning zonderling-bevolkt, onuitroeibaar bevolkt. Maanden had ze leeg gestaan. Onder de matten was vreedzaam gekriel van vieze, grijze beesten — pissebedden, verlekkerd door het lange donker van 't huis en de vochtige muren. In alle hoeken en gaten zaten nijvere spinnen, trotsch in heur webben, die bogen door 't wicht van dorre vleugels en sprieten. Hooiwagens met wijd-gespierde pooten wiggelden de witte muren langs en door de geopende ramen was het een naarstig gegons van vliegen, wespen en zoemende kevers. Ik zal nooit dit huis vergeten. Na een paar dagen — duchtig had de werkster huisgehouden met soda, zeep, wat al meer — begon ik mij aan het gezelschap te gewennen. Hoe er gelucht en schoongemaakt werd, het hielp niets: het huis had te lang leeggestaan, was afschuwelijk vochtig — schimmel vrat in de kleeren en motten dineerden er gretig op los — en door de opene ramen (het was midzomer) had elk vrij entree, vooral bij avond als ik arbeidde en de lamp brandde. Uit de handdoeken vielen 's morgens pissebedden en telkens opnieuw hadden spinnen domicilie gekozen in de hoeken der bedstee. Ik houd van dieren, zoolang zij niet jeuken of hinderen. Ook is gewoonte — als bekend — een tweede natuur, zoodat ik zelfs geen notitie meer nam van mijn huisgenooten. Er is plaats voor ons allen. Maar bij dien overvloed overdacht ik bij tijden: waarom heeft Jansen gelogen? Er is

hier van alles, maar er zijn géén mieren. Zouden de mieren nog komen? Inderdaad kwàmen zij — na een week of drie, vier. Zij schenen dit gedeelte van het huis zoolang vermeden te hebben, daar het onbewoond bleef, mooglijk ook, omdat er weinig zoetigheid was. Op een morgen vond ik op den bodem van een ledig limonade-kogelfleschje, dat ik den vorigen avond gedronken had, een kerkhof van wel honderd roerlooze beestjes, allen zwart, allen verdronken in den drab van het fleschje, dat hun een natuurlijke val geworden was. Goed zoo, dacht ik: ze *zijn* er. Jansen heeft *niet* gelogen. Dat doet mij plezier voor Jansen. Ge moet weten, dat ik hem al verdacht van buren-nijd, want ook Jansen verhuurde kamers, die niet in trek waren, omdat de vrouw van Jansen, volgens 't beweren der lui, niet proper was en alles bij haar naar bedorven geitemelk smaakte. Jansen loog dus niet. De mieren wàren gekomen en niet alleen in het limonadefleschje: overal, overal, met honderden, duizenden gelijk. Waarschijnlijk hadden zij het luchtje van Falkland gekregen (bij wijze van spreken. Ik ruik niet). De eerste dagen vond ik ze lastig. De suikerpot werd mier, de melk mier, het brood mier, de keuken mier, de kamer mier. Maar zij jeuken niet, zijn goedig, moeten werkzaam zijn en vermijden het bed. Soms zijn ze vrijpostig, kruipen op in de broekspijpen, kriebelen een weinig, ofschoon zéér bescheiden. In het algemeen zijn het gezellige dieren, elegant, die druk heen en weer loopen, op en neer, over het kozijn, over de vloerkleeden, in de kasten, tusschen de boeken. Hun herrie doet de menschen spreken van arbeidzaamheid. Mij gelijkt al dat gekuier onmatig en tijdverspillend. Als gezegd: de eerste dagen vond ik ze lastig, had ik nog de illusie eener ongedeelde suikerpot!

Ik berookte ze, zélfs met slechte boerentabak. Het deerde hen niet. Op den grond, op de kozijnen, in de kast zette ik ledige kogelfleschjes, tellende een dozijn mierenzielen als één zeepbel. Ik ving ze bij massa's zonder succes. Zij waren in waarheid onverdelgbaar. Ik kocht flikjes om ze te lokken. Zij sleepten de flikjes weg. En altijd door bléef hun nijver gewriemel, hun (haar) geloop in mijn broekspijpen, hun gesnoep. Ten slotte bewijsgeerde ik ze, deelde mijn brood, margarine, kaas en suiker met hen, lette niet meer op hen. Mijn aard is in deze dingen nòch woest, nòch insecten-poeder-achtig.

Nu moet ik u nog vertellen van Gijsje, mijn buurvrouw, die de andere zijde der boerenwoning bewoonde. Ze was lang ziek geweest, den heelen winter door, ook het voorjaar. 'k Zag haar nooit. Maar op een warmen dag kwam zij buiten zitten voor het groene deurtje, dik in de kleeren, bang kou te vatten. Ze was een oude, gebogen boerin, wit van haren, bleek van stadige bedlegerigheid, schuw in het licht van de zon. Het gelaat had veel gleufjes en rimpels langs neus en langs mond, het hoofd kwijnde nog in oververmoeidheid. Zoo ongeveer zag ik haar voor het eerst, een kap over de witte haren, een zwaren wintermantel om de schouders.

„Dag meneer," knikte ze vriendelijk —, ik zat óók voor mijn deur.

„Dag Gijsje," zei ik.

„Zou ik geen kou kunnen vatten?" —, vroeg ze bezorgd. Ik, puffend, te benauwd om te werken — de kamer geleek dien dag wel een oven — glimlachte. Ze was vandaag voor het éerst buiten.

Ze had wel gedacht dat ze 't niet meer zou halen. Al d'r familie was dood, d'r broer en d'r zuster — aan tering.

„Hoe oud ben u dan," vroeg ik, niet begrijpend dat zij voor tering bevreesd was.

„Zeventig," zei ze.

Zoo was ons eerste gesprek en verder over het weer en over de aardappels die te veel water kregen en over de ruzie, die er telkens was tusschen Pieps, mijn poes en Pippie, de hare. En zoo spraken wij wel eens meer met elkaar, tegen eenen of tweeën bij èrg warm weer. Anders merkte ik niets van haar. Alleen 's avonds, als het rustig was in het dorp, hoorde ik haar nog wel roepen langrekkig en drensend: „Poespoes! Poespoespoes! Poe-oes!" en dat dee ze veelmaals tot Pippie van zijn geschooier terug was.

Maar op een middag spraken we lánger. Het spreekt van zelf, dat ik haar vroeg:

„Zijn 'r bij u óók zooveel mieren?"

„Noù," knikte ze en begon te vertellen: „en God weet hóé bang 'k van ze ben."

„Bang?" —, glimlachte ik.

„Den heelen winter, zoolang 'k ziek was — 't zat op me longen, heb ik an ze gedacht. — Maar 'r helpt geen doodmaken an. Ze kommen terug."

„Waarom bang," — zei ik: „ze jéuken toch niet." Dat laatste was mij een obsessie.

„Jeuken doen ze niet," hernam zij: „maar 'k heb 't an me zùster beleefd. U moet weten" — hier begon haar verhaal, eenvoudig en stil: „me zuster en ik woonden samen. Je kon niks nemen in huis of de mieren waren er bij. 'n Plaag, 'n plaag! Nou en verhuizen konden we niet, want we wonen hier vrij door 't legaat van 'n heer. „Wat 'n Judassen, zei me zuster soms: àlles vreten ze en als 'r niks meer is, vreten ze òns nog," En dat meende ze. Nou, ze werd zieker, de longen weet-u, en op 'n goeien dag, nou 'n jaar of twee gelejen, stierf ze. 't Was 'n mooie

dooie meneer, 'n erg mooie dooie. Elkeen die zei dat-ie nog nooit zóo'n mooie dooie gezien had. D'r haar was nog zwart en d'r gezicht blank als van 'n jong meisje. We leien 'r af — ze werd gewasschen en in de kist gelegd — nou da's alles nog gewoon — zooals 't altijd gaat, niewaar? — zooals 't bij iedereen mot gaan. Ja-ja. Maar nou leg ik 's nachts in de bedstee, heel alleen: we sliepen altijd samen en ik was moe van 't verdriet.

Op twee stoelen stond de kist en de kaarsen waren uitgebrand, maar op 'n stoel bij mijn bed stond 'n nachtpitje. Nou en de ramen die waren stijf-dicht, want as je de ramen openhoudt krijg je veel gauwer ontbinding. Wàt me mankeerde weet 'k niet — de vreemdigheid in bed misschien — ja dàt zal 't geweest zijn, niewaar, meneer, as je zoo altijd sámen geslapen heb — ik kon maar niet slapen. Nee, maar bangigheid was 't heelemaal niet. 't Was zoo'n mooie dooie met d'r zwart haar. Ik lag te draaien en te keeren en op eens daar schrik ik, want 't nachtpitje dat stond in brand. As je zoo iets nou is niet merkte, hè, en dat 't glas sprong! Ik ga me bed uit, doe 'n nieuw pitje in de olie en toen denk 'k bij mezelf: 'k mot toch is even in de kist kijken. De deksel lag 'r half op. Da's bij ons 't gebruik. En o God meneer wat 'n zonde, op d'r oogen zaten 'r wel hónderd"...

„Wat?"...

„Mieren... allemaal mieren... en ze liepen in d'r oor en door de kist... O, o wat 'n zonde... Afvegen hielp niks... En wasschen hielp niks... En 'n lijk kan je toch geen tweemaal wasschen... En zoo hebben ze d'r den volgenden morgen begraven met de mieren en al... Ja-Ja," zuchtte ze, het land overkijkend, waar de koeien graasden, sterk en schoftig, rustig beweeg op het gras.

„Da's wel aaklig," zei ik stil.

„... Zie je en daar ben 'k nou den heelen winter bang voor geweest toen 'k ziek lag en de pastoor me al éens bediend had —, zóó naar was 'k 'r an toe... 't Is 'n mirakel da'k 'r van op ben gekommen."

Dat spraken we dien dag. 's Avonds toen ik te werken zat, hoorde ik weder haar roepende, sleepende stem „Poespoespoes Poespoespoes!" — angstig als ze was om Pippie buiten te sluiten.

MARIETJE.

Ze is zeventien, is slank, heeft bruin haar, blauwe oogen, een kindergezichtje. Ze was vroeger figurante in een klein „theater". Maar het liep mis met den directeur. Toen werden de figuranten het eerst aan den dijk gezet, daar de overblijvenden zoo goedkoop mogelijk wouen „werken."

Daar haar vader bij haar geboorte verdwenen was en ze *dus* — zoo'n „dus" kan van 'n zeldzaam logische kracht zijn — alleen een moeder had en die moeder haar nooit verlangd had, maar moederlijk begon te worden, toen de dochter, zoo flink uit de kluiten geschoten, geld begon in te brengen, was dit — de misse boel van het „theater" — een lamme historie. 'n Paar weken liep ze te lanterfanten met vriendinnetjes, tot het thuis een hel werd.

„Zeg 'r 's — mot dat nog langer zoo duren, kale madam! Kuieren en mijn boel opeten! Als dat niet haast gedaan is, kan je wel ophoepelen hoor!"

Maar ze hoefde niet op te hoepelen, want nog dienzelfden avond kwam ze in de Nes — ergens in 'n café-chantant te zitten met een vriendinnetje en werd aangesproken door den eigenaar, die afwist van den missen boel aan het „theater" en haar een „engagement" aanbood tegen veertig gulden in de

maand. Ze zou er met moeder over spreken. Alleen durfde ze het niet aan. Maar moeder vond het prachtig. Veertig gulden per maand! Ze had maar de helft verdiend als figurante.

— Maar de Nes....

— Nou wat zou dat? Of je nou op 't tooneel staat of zit hè? Wil jij liever slenteren langs de straat, hè?

— Nee....

— Wat dan! Wat dan!

— Zouen we liever nog niet wat....

— Ik zeg, dat je 't anneemt!

— Als 't afgeloopen is om één uur, moet ik in de sociëteit blijven.

— Staat dat in je kontrak?

— Ja, anders betaalt ie niet.

— Nou dan blijf je in de sozieteit. Je zel d'r niet van dood gaan, zeg!.... Toen ik jouw leeftijd had, had ik je vader al an de hand.... Ik werk al zeventien jaar voor je, madam!.... Werk jij nou 's voor mijn, hoor!

— Dus doen?

— Of we 't doen zellen? Veertig gulden in de maand. Wel waarachtig!

Zoo werd ze zangeres in de Nes. Toen ze den eersten avond opkwam in kort zijden kleedje, zong ze een oud liedje. Ze zong er naast. Ze kon niet zingen, omdat ze geen gehoor had. Maar de vriendinnen in de zaal en de andere chanteuses klapten en zorgden voor een bis-couplet. Den tweeden avond ging het al beter. Alleen de vriendinnen bleven weg. Want met een chanteuse uit de Nes kùn je voor je fatsoen niet omgaan.

Ik herinner me best den eersten avond. Verlegen en stijf met de plompe onbewegelijkheid van Hollandsche meisjes uit het volk, stond ze voor het

kleine voetlicht. De armen, mager en dun, leken aan het lichaam vastgegroeid. Ze maakte een enkele mechanische beweging, maar was zoo in-zenuwachtig, dat ze zelfs vergat te buigen, toen ze teruggeroepen werd. Er was veel rood op haar wangen en de oogen waren door zwartsel groot en sprekend. Om het bruine haar strikte een blauw lint. De diamantslijpertjes met hooge boorden juichten haar toe en op de achterste bank sloeg moeder de dikke handen tegen elkaar.

Om één uur ging ze mee naar de „soos" — ze *zijn* er nog altijd de sociëteiten, waar jonge vrouwen in Amsterdam 's nachts genoeglijk geëxploiteerd worden — alleen de politie heeft kippenoogen — en werd door eenige duurgekleede diamanten bij een flesch geïnviteerd.

„Aannemen wat je krijgen kunt," zei de chef: „en van al wat je ze laten drinken krijg je provisie."

Ze dronk champagne, maar bedaard.

Ze wou net zooveel drinken als ze lustte.

Geen druppel meer. Toch werd ze vroolijk. Om drie uur was 't gedaan en de diamantjes wachtten buiten. Maar ze ging denzelfden weg uit met een Duitsche zangeres, die haar protegeerde, kwam thuis, kleedde zich uit, blies de lamp uit, die brandde voor moeders alkoof, kroop onder de dekens. Ze sliep lekker.

Den volgenden morgen hoestte ze erger.

O ja, ik vergat te vertellen, dat ze al lang tering had. Excuus.

Wat verder gebeurde is niet bijzonder interessant. Ik weet, dat deze en dergelijke historietjes al wel honderd- en duizendmaal verteld zijn. Ik kan er geen „eer" mee inleggen. Daudet heeft 't zoo lief beschreven èn.... èn.... O, er is een manna van teedere verhaaltjes over onschuld en doodgaan geschreven.

Maar nu ik begonnen ben moet ik eindigen. Ik ben dan gebleven bij het zeggen, dat zij al lang de tering had.

Die heeft ze nog.

Anders niet.

En haar moeder leeft ook nog en zij is nog altijd in het café-chantant.

Ik heb haar van de week weer gezien. Ze zingt nu drie maanden in de tjingeltangel, drinkt drie maanden mee in de sociëteit. Of ze wat de menschen noemen nog fatsoenlijk is, weet ik niet en 't kan me niet schelen. Ik geloof, dat dit bijzaak is. Ze gaat gauw dood.

Na twee bloedspuwingen in drie maanden leef je niet lang meer. Wat?

Ze is wat losser geworden. Als ze opkomt lacht ze en de deuntjes, die ze zingt met een geluid van heeschheid, begeleidt ze met slappe gebaartjes. Ze heeft afgekeken van Fransche collega's. Ze is nu gekleed in lichtrood met belegsels van vergulde tiereletijntjes. En het haar, bruin en lang, hangt neer op de schouders. Het gezichtje dunner en spitser, is altijd rood-aangezet en de oogen, groot-glinsterend, staan in randen van zwarte schmink.

Toen ze gezongen had, kwam ze in de zaal zitten.

„Dag Marietje."

„Dag mijnheer.... Hé, ik heb u in geen maanden gezien."

„'k Ga weinig uit.... Wil je wat drinken?"

„Nee, dank u!"

„Waarom zeg je dat zoo kwaad?"

„Ik wil niets drinken! Ik *wil* niet altijd van drinken gesproken hebben, als vroegere kennissen hier met me praten."

„...En... hoe gaat het met je?"

„Best!... Ik voel me wel thuis hier.... Als figurant was ik toch niks... en hier krijg je wat te doen."

„...En... de *santé?*" (Met opzet gebruik ik een miserable uitdrukking, vraag het lachend, daar het misschien beter is met zieke menschen te spreken, alsof men van niets weet).

„De *santé?*... 'k Heb tweemaal opgegeven. 't Is maar an één long."

„En je moeder?"

„Nou die is koest.... Ze neemt alles af an 't end van de maand... Maar ze weet lekker niks van me drankpersenten."

„Krijg je daar dan zóóveel van?"

„Nou... licht tien tot twintig pop in de maand!"

„Kind... wat moet jij dan drinken."

Dat verwijt prikkelt haar.

Ze wordt bloedrood en wat ze zegt, komt er bits, heftig, kraakhard uit.

„Ja ik drink... lekker veel!... Want 't kan me niks meer schelen... Ze hebben me laten zitten hier, allemaal, van de kliek, omdat ik in de Nes ben... En me moeder zuigt me uit... En ik ga toch kapot... Want die dokter lièg t... Jullie liegen allemaal! De andere long is ook mis... Wat kan 't jullie verdommen of ik uitstap!... Je zult 'r geen stap minder voor doen... Als ik drink, *wil* ik... als ik kapot ga *wil* ik!... Dáár!... Dáár! Dáár..."

LIEFDESGESCHIEDENIS.

Dit wordt een liefdesgeschiedenis.

Ik schrijf het al op den éérsten regel om ouders en voogden te waarschuwen. „Liefdesgeschiedenissen" moeten niet worden gebracht onder de oogen van kinderen. Ik ben dit gehéél eens met alle fatsoenlijke lieden.

Dat de rust in deze stille woning zou worden verstoord door een amouretje, had ik verleden week nog niet gedacht. Maar het is gebeurd en ik zal het neerschrijven. Vóoraf een kleine uitlegging. Ik woon beneden, twee kamers en suite, een vierkant tuintje en een kelder. „Eén hoog" woont een burgerjuffrouw met roode koonen, roode lippen, grijze oogen, uiterlijk veel welgedaanheid, die kamers verhuurt. De juffrouw heeft een zoontje met roode koonen, roode lippen, grijze oogen, een dik bol ventje. De voorkamer is verhuurd aan een oude dame, even geheimzinnig als Marlitt's *Alte Mamsel*. De achterkamer wordt bewoond door een smid, die altijd vuil, roestig en met gepotloode handen is. Naar den bouw van het huis te oordeelen heeft „één hoog" ook twee kamers en een extra-zijkamer. Dat is dus „één hoog". Ik weet zoo wat alles van

't huishouden, hoe laat ze eten, hoe laat ze naar bed gaan, enz. Natuurlijk je woont niet voor niets in een stille straat in Amsterdam.

„Twée hoog" woont een bleek, flets vrouwtje met zwart haar en kringen onder de oogen. Haar man slijpt diamanten. De fletse juffrouw zie ik af en toe, als ze petroleum gaat halen bij den kruidenier aan de overzij. Soms komt bij haar op visite een getrouwde zuster met groote zwarte oogen en die groote zwarte oogen kijken geregeld bij me binnen en ik kijk terug. Maar dat is toch niet mijn amouretje. Dit neem ik waar *en passant.*

„Drié hoog" leeft een juffrouw met peenhaar, peenharen wenkbrauwen en zomersproeten. Ze heeft pas een kleintje gekregen met peenhaar. Haar inwonende nicht heeft peenhaar. De heele familie heeft peenhaar.

Meer verdiepingen heeft het huis niet.

De situatie is dus: Falkland in de benedenwoning, de juffrouw met roode koonen op „één-hoog", de fletse juffrouw op „twéé-hoog", de peenharen juffrouw op „drié-hoog."

Hoe het zoo is gekomen, weet ik niet maar de juffrouw van „één hoog" met de roode koonen, de roode lippen en de grijze oogen, die ik nog nooit goed had aangekeken, kreeg een oogje op me. Lou kwam het eerst tot de ontdekking:

„Zeg, Samuel, je moet eens opletten, „één hoog" doet telkens het keukenraam open als je in den tuin komt."

„Nonsens!"

„Nou let maar op, ze kijkt je telkens na."

Als ze nu zoo iets tot je zeggen, ga je er aan gelooven. Dat is nu eenmaal een gebrek van mannen. Ik begon naar boven te kijken en zag „één

hoog", die me toeknikte, terwijl een paar vuurroode, blakende armen met karmijnroode worstvingeren aan het ploeteren waren in een emmer met roode kool. Het geval leek me niet idyllisch en onverschillig liep ik op en neer in het tuintje, bedaard rookend mijn pijpje. „Twee hoog" zat te breien voor het raam en „drie hoog" wiegde het peenharen kind in de armen.

„Een hoog" werd intusschen ondernemend. Ze had waarschijnlijk wel eens gelezen een ridderroman en ontdekt dat jonkvrouwen er toe komen een waaier of zoo iets te verliezen (een waaier hoort nu wel niet bij een jonkvrouw, maar in een roman mag alles) en dat de ridder dan haastig den waaier opraapt en dien aan de geliefde overhandigt met een „Zwaar beminde Adelgunde" . . . etc. — en ze meende daar ook wel toe te kunnen overgaan. Alleen bij gebrek aan een waaier, liet ze een vaatdoek uit het raam vallen.

„Gompie, meneer, ik laat me va-doek valle . . ."

„Wacht u maar even, ik zal 'm wel opgooien."

„Wil ik 'm nie-liever komme hale?"

„Wel nee, 't gaat zoo best . . ."

En de vaatdoek ging netjes door het open raam naar binnen.

„Dan u vrindelijk."

Ik ging naar binnen en bleef verder aan 't werk.

Maar den volgenden dag, tegen twee uur, toen ik mijn gebruikelijk wandelingetje in den tuin deed — ik loop altijd 'n kwartier per dag op en neer — kraakte het raam en „één hoog" loerde op me. Net 'n poes. Of ik links of rechts ging, de oogen gingen mee. Mijn geliefde schilde nu aardappelen en als ik opkeek pikte ze handig de pitten er uit.

Het duurde geen twee minuten of er viel weer wat. Nu was het geen vaatdoek, maar een haarkam uit de 30-cent bazaar.

„O!... Pas op... Trap d'r niet op!... O, Heer, wat ben ik toch 'n ezel!"

„Hier heb ik 'm al."

„Nee, nee, asjeblieft niet opgooien, meneer. Hij mocht 's breke."

„O,... wacht maar even."

Ik nam de tuinhark, die een verbazend langen steel heeft, ging op het trapje staan en reikte beleefd den kam over.

„Ach wat geef ik u een moeite, meneer. Maar 't is zoo lastig met die kozijne weet u..."

„Jawel, jawel."

Ik klom alweer naar beneden, nòg niet veroverd door de roode koonen, de roode lippen en de grijze oogen.

Den volgenden dag, Woensdag, kwam ik laat in het tuintje. Terwijl ik naar de kippen van den rechterbuurman keek en weer geconstateerd had dat „een hoog", „twee hoog", en „drie hoog" me begluurden... viel er weer wat. Mijn hemel, bij „één hoog" leek alles de vallende ziekte te hebben. Het was nu geen vaatdoek, geen kam. Het was een emmer. Dit werd lastiger, die was niet omhoog te gooien en voor de hark werd het ook een lastige karwei. Lang bedenken was niet noodig, want „één hoog" riep al: „Ik zal 'm even komme hale."

Geen halve minuut later werd gebeld. Ik had den emmer al beet, opende de deur en gaf „één hoog" haar instrument. Nu stond ze vlak bij me, vlàk bij me met die roode koonen, de roode lippen, de grijze oogen en haar appelronde welgedaanheid. Maar ik houd niet erg van appelrondheid en een idylle, die met vaatdoek begint, behoort niet meer tot mijn geneugten. Zij keek me dierbaar aan. Ik zei alleen maar:

„D'r is 'n deuk in..."

„Wat 'n sonde van me emmer."
„Moet u laten uitkloppen."
Dat was ons afscheid.

Woensdagavond, de avond volgende op die ontmoeting, was ik om één uur thuis. De lamp was op. Lou en ik zaten wat te praten. Toen. Toen werd er heftig gescheld aan het bovenhuis. Er werd éénmaal gescheld. Dat is voor „één hoog." De juffrouw was nog op en trok aan het touwtje. Een vreeselijke herrie volgde. Een man kwam de trap op en vloekte geweldig. Met z'n zware schoenen stampte hij aan tegen de binnendeur, die „één hoog" dadelijk op slot gegooid had. Het heele bovenhuis kwam op stelten. De kerel raasde en schreeuwde. „Eén hoog" had het achter de deur „van wege het schandaal voor de buren" op haar zenuwen, „twee hoog" had het op de zenuwen, vermoedelijk „drie hoog" dito. Dat spektakel duurde tien minuten. Toen kreeg blijkbaar de man van „twee hoog," de diamantslijper, moed, kwam op de trap van „één hoog" en smeet den dronken razenden kerel van „één hoog" omlaag, tot voor de deur. Nu begon de woesteling tegen de buitendeur te trappen, wat zoo'n geraas in de straat maakte, dat de kruidenier en de waschvrouw, de melkboer en alle andere buren kwamen kijken wat er gebeurde en wat zoolang duurde tot een politie-agent den dronken rakker inrekende.

Den volgenden dag hoorden we van de waschvrouw — nee maar dàt mensch weet alles, van de hééle buurt — wat er aan het handje geweest was. De juffrouw van „één hoog" lag „in scheiding." Ze was getrouwd, maar ging van d'r man af, die aan den drank was. Ze wachtte nu nog maar op „de stukken" en was tusschentijds — in Holland komen die „stukken" zoo gauw niet! — begonnen

met kamerverhuurderij aan de geheimzinnige oude juffrouw en aan den gepotlooden smid. De waschvrouw zegt dat de man eens kwam opspelen en ze beweert, dat er een ondeugendigheid bestaat tusschen „één hoog" en den smid-intern. Ze heeft gezien „dat ie d'r eens zoende." Ik vond die onthullingen zeer onzedelijk, maar ik geloof de waschvrouw niet. Ze heeft me laatst ook verteld dat het twee huizen verder, bij een commies zoo'n armoedige boel is, dat ze allemaal stukkende, versleten hemden krijgt en nooit een behoorlijk stuk. Ik geloof niet die praatjes over „één hoog." Maar een mannenhart is alweer zoo, dat als je twijfelen gaat, de „kiemen" van liefde voor de haaien zijn en mijn kiemen waren al zoo mooi in wording door vaatdoek, kam en emmer.

Toen ik eergister, Donderdag, weer wandelde, bleef het raam dicht. „Eén hoog" geneerde zich òf om hetgeen den vorigen avond gebeurd was, òf ze was beleedigd door mijn koelheid. Ik geloof dat dit slot goed is. Want als ze volgehouden had om alles uit het raam te laten vallen, had ik misschien aan 't kortste eind getrokken. Want een mannenhart is — dit nog tot leering voor vrouwelijke lezers — niet bestand tegen het geduld van een vrouw, als dit zich op zulk een wonderbare wijze openbaart.

Als „twee hoog" en „drie hoog" nu maar niet beginnen!

BOEREN.

Het verband-leggen had ruim een uur geduurd. Zorgvuldig waren de wonden gewasschen met watten in sublimaat-oplossing gedrenkt en het been rustte nu in windselen van jodoformgaas, watten en zwachtels.

„Haal me nù nog een kom frisch water," zei de student tot de boerin. Zuur van gezicht liep zij de erf op, uit haar humeur, nijdig omdat hij zoo een drúkte maakte van de klieren van Jacob. De tafel was bemorst; wel drie schoone handdoeken had ze moeten geven en een schoon hemd, terwijl Jacob pàs verschoond was. Zuur van beweging, zuur van kijken kwam ze terug, de kom half-gevuld. Kalm wiesch de student zijn handen in sublimaat-water en nog eens na met desinfecteerende zeep — — en aldoor morsen daarbij op de tafel... àldoor morsen.

Jacob in de bedstee snikte nog na van zenuwachtigheid, zijn neus afvegend aan een tip van het hemd.

„En nou nièt aan het verband komen," vermaande de student, plassend in de kom: „alles zoo laten zitten tot ik terug kom, hoor je vrouw Blok?"

Stuursch knikte ze ja.

„En z'n bed eens verschóonen... Anders krijg je ongedierte... De lakens zien er vies uit."

„Ze zijn toch pas van verlejen week... Je kan toch niet èlleke week schoone lakens geve," gromde de boerin, bijna-kwaadaardig. Maar ze hield zich in, toch nog begrijpend dat ze geen ruzie kon maken, daar zij zèlf net zoolang gesmeekt en gesoebat had, tot de student, die ergens verder kamers had en daar rustig voor zijn laatste examen studeerde, naar haar Jacob kwam kijken. Nóóit dee ze zoo iets meer. Wat een bereddering! Wat een smeerboel! Wat een omhaal voor wat klieren. Waarom had ze maar niet doorgepapt, dan kwam het vuil vanzelf lòs. Daar had Jacob ook geen pijn van.

„Je móet elke week verschoonen," zei kalm de student: „in elk geval zal het bed nu zindelijk blijven bij dit verband. Dus goed begrepen: er niet aan komen en vooral niet met vuile handen. Ik kom morgen nog wel eens terug."

Hij trok zijn jas aan, zei Jacob goeien dag en zij liet hem uit. Bij de deur, buiten, begon de student in een heel andre toon:

„Nu moet je eens goéd luisteren, vrouw... Je zoon is èrg ziek."

Benauwd keek ze op.

„... hij moet naar het gasthuis..."

„Om daar gesnejen te worden?... Nee hoor," zei ze met grimmig geschud van het hoofd: „nee hoor... Daar komt niks niet van in..."

„Jawel, jawel," ongeduldig sprak de student: „maak nu maar geen nuttelooze praatjes: hij *moet* naar 't gasthuis... Daar wordt-ie in twee, drie maanden heelemaal gezond, volkomen gezond... en als j'm hier laat is-ie binnen twee maanden dood."

„Ach kom! Van die klieren! Van die klieren?" — zei ze ongeloovig.

„'t Zijn geen klieren," glimlachte hij: „.... 't Zijn geen klieren. Jullie ziet alles voor klieren aan. Er is ziek been dat verwijderd moet worden... Maar daar begrijp je niks van. Dat hoeft ook niet. Je zoon Jacob is erg ziek, heel erg. Drie maanden heb je 'm zoo laten liggen en als je 't nu nòg langer doet ben je zelf de oorzaak van zijn dood. Van zijn dóód, versta je me? Je gaat dus vanmiddag of morgen-ochtend een bewijs van onvermogen halen en voor de rest zal ik wel zorgen."

„Ja daar mot ik eerst met me man over spreken."

„Waar is je man?"

„Die werkt op 't land."

„Goed — morgen kom ik terug. Dus je hebt goèd begrepen dat de dood er mee gemoeid is?"

„Ja-ja," gromde ze, lip stroef vooruit.

Volgenden dag stond vrouw Blok voor haar deur pratend met vrouw Jaap, hare buurvrouw. Vrouw Jaap was een paars-bolle boerin in vèr-gezegende omstandigheden. Vrouw Blok breide een sok aan van Evert, haar man; vrouw Jaap hield de handen gevouwen op hare moedervreugde. De student, een sigaar in zijn hoofd, kuierde aan, groette de vrouwen, die knikten met viezig gelach.

„Hoe gaat 't met Jacob?" —, informeerde hij.

„O bèst," zei vrouw Blok: „bèst, best."

„Pijn gehad?"

„Nou wèl pijn. 'k Heb 't 'r maar weer afgehaald."

„Wàt?"

„'t Dee 'm zoo'n pijn. Toen zei Evert haal 't 'r af."

„Heb je 't verband 'r àfgehaald?"

„Nou — wis en zeker, hoor. Bij klieren mot wàrmte weze."

„Zoo. Zoo. Dus dat prachtig verband, waaraan ik

'n uur gewerkt heb, heb jij 'r weer afgedaan? Zoo, zoo . . ."

„Wel ja," zei de vrouw, breiend met ruwe beweeg en nijdig neerziend naar den grond. Haar gezicht was grof, grof van neus, mond en oogen, lomp-goedig gezicht, bruin van sproeten.

„En wat heb je dàn op de wonden gelegd?" — vroeg de student weder kalm, wel wetend uit gasthuis-ervaring dat drift hier niet hielp.

„Pap," zei ze bot, de dikke naalden priemend in wol. Vrouw Jaap knikte goedkeurend en haar buurvrouw te hulp komend zei ze:

„Wel ja, niks dan klieren."

„De zuster van den pastoor het 't ook," redeneerde vrouw Blok, geen notitie meer nemend van den student.

„Wel ja — 't bloed dat mot wèrke," zei vrouw Jaap, wijs: „niks geen kwaad, hoor — niks geen kwaad."

„En al die làppe op 'n wond," zei vrouw Blok weer: „'k heb 't er daalijk weer afgehaald, daàlijk hoor . . . en d'r 'n pakkie van gemaakt . . . 'k Wil d'r niks van hooren . . ."

„Allemaal vréemdigheid," zei vrouw Jaap weer: „mijn vader zei altijd: pàppen . . ."

„Wel ja — pàp is 't beste," knikte vrouw Blok. En er kwam een stilte. Vrouw Blok, breide met ingehouden kwaadaardigheid over de last en de moeite van gister — de natte tafel — en de *drie* schoone handdoeken — en het schoone hemd — en die anmerking over de beddelakens — en dat geloop telkens heen en weer om ànder water — en 't gesnik van Jacob, 'n jongen van negentien, die anders nòoit huilde. Vrouw Jaap stond wijsgeerig te lumlen, handen gespreid op den buik en lachje van botte verlegenheid over 't gezicht, omdat de „meester" niks zei.

„En van 't gasthuis..." zei de student na een poos: „heb je met je man over 't gasthuis gesproken?"

„Komt niks niet van in hoor, niks."

„Zoo. En je hèbt 'm gezegd dat de jongen anders binnen twee maanden dood gaat?"

„Ach wat! Wie wou dat weten? Dat weet God ommers alleen," zei vrouw Blok, sterk, met ijvrig gebrei, zonder opzien.

„*Ik* zeg je," hernam de student met nadruk: „*ik* zèg je dat-ie geen twee maanden leven meer heeft."

„Nou wat God wil, mot God weten," bruut zei de moeder: „maar dan sterft-ie bij z'n vader thuis. 'k Laat 'm niet gaan naar 't gasthuis; wat zeg jij?" — vroeg ze aan de lumlende buurvrouw.

„Nee nièt naar 't gasthuis," zei deze met beslist gebaar van ontkenning: „Klieren mot je laten werken... Al dat gesnij in die gasthuizen helpt niks, niks — niemendal."

„En wie het 'r nou géen klieren?" —, meende vrouw Blok weer.

„Ach wel ja," zei vrouw Jaap: „pàppen!"

„Dus je laat 'm *niet* naar 't gasthuis gaan?" —, vroeg de student nog eens geduldig.

„Nee. Daar komt niks van in," zei ze op snauwen af.

„Je moet 't zèlf weten, vrouwtje."

„Nou dat weet 'k ook zelf."

„Pàp jij maar," adviseerde vrouw Jaap nog eens.

„Ach bemoei u d'r niet mee," viel de student korlig uit: „bemoei je niet met dingen waarvan je niet weet!"

„Nou ik weet 'r toch licht zóoveel van als jij!" — vlamde vrouw Jaap op: „met jouw geknoei aan dien jongen z'n been! Je most 't mijn jongen niet doen, hoor! An mijn jongen most jij niet kommen! Al die smeerlapperij die jij op die jongen z'n been gedaan

het! 't Is om 'm te vergeven! Mijn most je 't niet doen!"

Haar paars-bol gezicht werd paarser van woede. En ook vrouw Blok werd nu driftig, kwam èindelijk los, èindlijk — ze stikte er haast in —: „'k Geef me Jacob nog net zoo lief vergif in eer 'k 'm naar 't gasthuis laat gaan! Om 'm te late snijje!... Om 'm te late snijje!... 't Is beestig!... Loop jij me man maar is tegen z'n lijf!... Dan zal-die je nog wel is anders spreke!... Om 'n jongen zoo te knijpe als je-n-'m gister gedaan het, dat die huilde... 'n Jongen die nóoit huilt.... 'n Jongen van negetien jaar... Zoo te knijpè!... Zoo te knijpè... dat 't bloed 'r bij loopt!... Lamme smeerkanus!... Smeerkanus! Je mot nog is met je poote an z'n lijf komme... En me tafel bederreve... en anmerking make op me bed!... Jij zel zoo slape, armoedzaaier!..."

En in woede het huis inloopend, kwam ze kwaadaardig terug, smeet den student het pakje voor de voeten, waarin de verbandstoffen in een klit.

„Daar hè-je jouw smeerlapperij!"

MIJN BEGRAFENIS.

Luistert nu eens.

Mijn staat, zegge standaard, van leven, ligt als een blank griespuddinkje in zog van véel waterige aalbessensaus. De vergelijking is niet mooi, heeft ook weinig pretentie. Wanneer 'k zéér theoretisch reken, kan ik een maandelijksche begrooting maken die me eenige wijsgeerige satisfactie geeft. Een koe is een sympathiek beest, ook een varken. Als een koe geen *magere* lapjes had van vijf-en-veertig cent het pond en varkenskarbonaadjes niet te verkrijgen voor veertig, zou vleesch gehéel luxe-artikel zijn. Een koe is dùs sympathiek en zwakkelijk democratisch (vergelijk dem-os), wat ik herhaaldelijk tot leering van Lou zeide, die nog in 't geheel niet de kunst van koopjes verstaat en zich verbeeldt, dat een koe uit *louter* biefstuk, vette rib en kalfsvleesch is saamgesteld. Ik weet beter.

Mijn staat van lèven is ongeveer zoo:

Slagersrekening	per	maand	ƒ	....
Kruideniersrekening	„	„	„	....
Groenterekening	„	„	„	....
Bakkersrekening	„	„	„	....
Boter en melk	„	„	„	....

Huur	per maand	ƒ	„	....
Kolen en licht	„	„	„	....
Belasting	„	„	„	....
Slijtage v. m. gezin	„	„	„	....
		Samen	ƒ	....

De bedragen vul ik natuurlijk niet in. In de eerste plaats omdat het niemand aangaat, in de tweede omdat het er weinig toe doet in verband met hetgeen ik dadelijk ga zeggen. Trek ik bij die som voer voor honden en katten, dan ben ik burgerlijknetjes op het evenwicht, stabiel, van mijn inkomsten, mits er geen labiele schokkingen plaats hebben van onverwachte, onvoorziene uitgaven, die er natuurlijk altijd zijn en wier nuttigheid ik geenszins onderschat, daar de grijze sleur van afgepast, precies, op de cent uitgerekend leven afschuwelijk petieterig lijkt. Gelukkig kan ik verklaren, dat die grijze sleur mij steeds bespaard bleef.

Eens, jaren geleden, 'k meen er iets van gezegd te hebben in den eersten Falkland, reed ik in een fraaie equipage van het station *** naar een buitenplaats, waar ik te gast gevraagd was.

Dàt was een der schoonste momenten van mijn leven, niettegenstaande de deftigheid van koetsier en palfrenier in groene liverei met gouden opslagen, mij zwaar neerdrukte, verbazend klein maakte. Ik verzeker u dàt er in hun oogen medelijden was, dàt de statiekoetsier het een vernedering vond een zoo schunnig confectie-kostuum-individu te rijden.

Hij had gelijk. In zijn geval zou ik hetzelfde doen. Als ik dit schoon moment — dùs: het in equipage gezeten zijn, aankijkend tegen gegaloneerde rokspanden met initialen — oprakel en dit zoo direct na huishoudelijk gereken, doe ik zulks niet uit ijverzuchtig-

heid, uit verlangen naar hevige contrasten of andere gemeene drijfveeren. Integendeel.

Het zou voor equipages hoogst compromittant zijn, wanneer haar aanzijn bij herhaling door het mijne gedeclineerd werd. Ik gevoel levendig, dat een equipage en Falkland er twéé zijn. Mijn predestinatie was de tram, in brooddronken buien een aapje. Ik zou allicht neiging hebben tot mijn palfrenier te zeggen: kom náást me zitten, vrind. Om een symbool te gebruiken: de trams zijn de magere lapjes van vijf-en-veertig cent het pond. Maar dit wordt op deze wijze een reeks flauwiteiten en 'k moet aan serieuze dingen toe komen.

Wanneer ik zeer pertinent verklaar, dat ik volkomen tevreden ben met mijn maandelijksch budget, heelemaal geen begeeren heb naar brandkast, nòch andere veiligheidsmaatregelen, 't opperbest kan stellen met driecentssigaren, enzoovoorts (verdere intieme details àlweer overbodig) dan zal niemand mij waarschijnlijk aanzien voor een dier mopperende burgerluidjes, die over den „rijkdom" chagrineeren en sociaaltje uithangen omdat 'n ander zooveel meer duiten heeft.

Maar tóch — hier begin ik langzamerhand warm te loopen: deze heele opzet is maar slap gepuf — heb ik wel eens 'n bui van luilekkerlandsverlangen en in het bijzonder hoop ik te gelegener tijd een eerste klas begrafenis te hebben. De sprong is idioot. Let op de malloote climax:

huishoudboekje
op dineeren in 'n equipage
begrafenis,

maar dat doet 'r weinig toe en het verband komt straks. Dikwijls dacht 'k bij mezelf — als 'k 'r weer en nòg eens over peinsde dat 'n eerste-klas-begrafenis

zoo verleidelijk-sympathiek is — dat zulk een fantasie infaam, ziekelijk is. Wat kun je er aan doen? De een smulhannest, de ander fokt hondjes. Ik ben dol, en 'k zeg 't zonder eenig grapje, haast zou 'k 'r mijn woord van eer op geven, op 'n echt-rijke, d e f t i g e begrafenis. Want kijk nu eens aan. Je geheele leven knies je — als je voor magere lapjes en tram gepredestineerd ben — over sukkelige, wurmige, pietluttige nota's en beertjes. Bij tijden zou je wel eens dolgraag uit den band springen, reizen naar Egypte, een nieuwe demi koopen, 'n veertien dagen in Parijs boemelen en geld w e g s m ij t e n, versta me wel, smijten, s m ij t e n, alleen uit siekeneurigheid. Fantasie is 'n heel goedkoop ding. Je bent nooit ongelukkiger dan wanneer ze je deur met kleinigheden platloopen. In gedachten kun je w a l g e l ij k - r ij k leven, in werkelijkheid probeer je vijfcent fooi uit te sparen. Dat is je bestaan. Zoo is het. Ik, bijvoorbeeld, tracteer mezelf viermaal 's jaars op 'n twintigje Staatsloterij, wat me v i e r m a a l weken-lang plezier geeft, alleen bij de gedachte wàt met zóóveel geld te beginnen. Dat is 'n geheel apart genoegen, dag aan dag, prakiseeren wat al nuttigs je met kapitaal kunt doen. Ten slotte wor je in gedachten huisjesmelker, koop je huizen, neemt hypotheek op, verhuurt, verft, betaalt grondlasten, administreert, — — en trekt geregeld 'n niet, wat je niemendal schelen kan, want je hebt voor *f* 3.50 tiendubbel genoegen gehad. Perrette van La Fontaine was 'n gans.

Bij tijden zou je intusschen graag uit den band springen, 'n onbezorgden cancan slaan, feestrumoer om je heen hebben. Dat laatste gebeurt wel eens. Er trouwt iemand. Je schiet in je rok, doet mee aan het diner en na 'n uur of twee eten en drinken, voel je zoo zachtjes de stemming, die, in je nuchtere verbeelding, *de* normale moet zijn van edelen,

prinsen, koningen, keizers, heb je je klein-burgerlijke zorgjes weggeroesd, denk je niet aan je slager, je kruidenier, je groenteboer, je huur, niet aan de tralies van je labiel evenwicht — je denkt an niks, luchtig als 'n zeepbel, weelderig als elk drank-supérieur, mensch. Er staan witte en kristallen en groene en champagneglazen bij je bord. Je tafelzilver schittert. De juffrouw naast je in baljapon babbelt gezellig. Kortom 't heele gezelschap doet honderd plannen wuftér dan het op het gewoon levensplan doet. Dan 't licht en 't gedans en de versnaperingen *à discrétion* en het aristocratisch bewegen der kellners. O, 't is alles wel uren lang een gat geslagen in het lijzig gewurm van den eeuwigen dag. Alles bedrog. Als je tegen daglicht buiten komt, moe en katterig en de koetsiers ziet slapen op d'r koetsen weet je hoe laat 't is en den heelen volgenden dag ben je ongenietbaar, laboreer je aan de naweeën van dingen, die niet tot je s f e e r behooren, is 'r 'n bepaalde *dégout* in je tegen je belegde boterham, na dien waanzinnigen overvloed van kreeft, Fransche schotels, sausen etc. Ik weet wel, dat die zucht naar iets anders, dat verlangen bij tijden naar buitengewoons onverdedigbaar is en tot het laatst drab van onwijsgeerig leven behoort, maar àllemaal hebben we van die zinnelijke stuipingen. Wat een troost is.

Wanneer ik een eerste-klas-begrafenis zie trekken door de straten, heeft dat altijd iets touchants voor me. Ik verbeeld me lijk te zijn. Ik stel me voor dat *ik* onder het zwarte laken lig, dat die kransen voor *mij* zijn. Als er veel volgkoetsen zijn, vind ik dat aangenaam en de belangstelling der omkijkende menschen gaat me persoonlijk aan het hart. Ik herhaal, dat dit geen spot is. Een eerste-klas-begrafenis is de grootste fuif van je leven als je zelf

onder de kransen ligt. Ze kost je, om te beginnen, persoonlijk geen cent, geen minuut financieele zorg. Je nabestaanden betalen. Die deelen oók in de eer van de éérste klasse. Uit de benauwde doofpot van je kleinburgerlijkheid wor je plotseling, kosteloos, in het volle straten-lawaai gebracht, gereden in je eigen equipage met bedienden in ornaat, die respect voor je hebben. „Mijn jongen," zeg ik tot mezelf: „Wat verheffend en touchant als je letterlijk begràven ligt onder kransen. Als je goed telt, al je familie, je ooms, je neven bij elkaar krijg je nog meer volgkoetsen dan de meneer die daar rijdt. Wat zal dat deftig en aandoenlijk zijn, mijn jongen. Je heele leven ben je door geen lakeienpak bediend en nu loopen er dozijnen om je kist en bij de portieren van elke volgkoets. Wat staat hun dat kostuum, de zwarte liverei schoon. Welk een tonige eenvoud van zwarte tressen. Je boft, mijn jongen. Eindelijk steek je dan eens anderen de oogen uit. Het heeft lang geduurd, maar nu ben je er. Adi slager, kruidenier, groenteboer, bakker, melkboer, huurbaas, belastingautoriteiten, kleermaker. Adi. Ik lach jullie uit. Ik, onder mijn deftig zwartlaken en mijn kransen. Ik die hier alleraangenaamst lig, terwijl mijn ergste vijanden, zèlfs mijn buren goed van me dienen te spreken en niemand iets van me te vorderen heeft. Mijn jongen, dit is de *couronnement de l'édifice*. Een eerste klas begrafenis is de grootste bofferij, een vriendelijk feest zonder grauwen morgen of haarpijn. Alles concentreert zich óp eens om je heen. En die dure kransen... en die dure koetsen... en die dure rokken en overhemden...

Werkelijk, het denkbeeld van met veel ceremonieel, veel nette rijtuigen, veel kransen begraven te worden is een vertroostende eindgreppel op het grasveld van 't leven, waar we rustig te grazen

loopen, bang voor een molshoop (alweer een onguur beeld zonder pretentie). Ik misgun een doode zijn stoet geenszins. Het lijkt me volkomen gezellig door véel menschen te worden weggebracht, van een genoegelijkheid zonder einde, veel statie, véel uitpakkerij, geen katterigheid. O, 'k hoop maar dat Lou tegen dien tijd goed in z'n contanten zit.

SNIJKAMERS.

Aan Dokter V. de H.

Uw schrijven naar aanleiding der *Gids* van April trok ten zeerste mijne aandacht. Een jongmensch laat zich in een novelle over de snijkamer aldus uit: „De wetenschap! Ik heb meelij met de vrou-„wen en mannen, die jullie te prepareeren geeft „aan broekjes van het tweede jaar. Ik vind 't vies „en gemeen en schándelijk dat 'r gesold wordt met „dood vleesch; dat jullie (doctoren) beschikt over „lijken van arme drommels! En of je lang praat of „kort, 't is 'n gemeenheid en nèt zoo gemeen is 't „bedotten van 'n familie, die om 't lichaam van 'n „doode komt en niet om 'n mishandeld lichaam."

Tegen een dergelijke „ondoordachte" uitlating protesteert u, haalt er de oude quaestie van het al of niet geoorloofde van proefnemingen op levende dieren bij aan, en eindigt met de volkomen duidelijke woorden: „als de wetenschap zich lijken of deelen van lijken toeëigent, doet zij dat in het belang der gemeenschap, niet uit éénig zelfzuchtig doel, en ontwikkelden die hier tegen, in het openbaar, protesteeren, handelen, zachtst gesproken, ondoordacht,

daar zij de oude volksvooroordeelen in de hand werken." Wanneer ik u, geachte heer, aldus rijkelijk citeer, is het om de lieve lezers een overzicht te geven van het tusschen ons hangend verschil en dit in het bijzonder nu een ongelukkig toeval, bij ingezonden stuk in een der bladen, opnieuw aandacht op de ongerechtigheden der snijkamers vestigt.

Ongerechtigheid, dokter, ongerechtigheid, die mij bijkans verlokt u als tegenwoordiger der praktiseerende burgerij te dezer plaatse aan eeuwige schendpaal te nagelen en te beschimpen naar den luim en de woede van het oogenblik. Maar ik ben voornemens u volkomen kalm te executeeren — zoo ik dat kan volhouden.

Ik begin met de feiten te stellen:

1°. In de gasthuizen wordt opgenomen, op kosten van de gemeenschap — wat geen fooi is maar p l i c h t van die gemeenschap, plicht die misschien eerder utiliteits- dan humaniteits-redenen hàd, wat ik wil laten rusten — een vrouw van de straat. Zij krijgt haar nummer en dient, zelfs in doodelijk stadium tot voorwerp van studie voor meergevorderde studenten. Zoo zulks met gróóten tact geschiedde zou men niet licht er over spreken.

Maar u weet uit ondervinding dat gemoeds- of kieschheids-bezwaren voor nietbetalende patiënten niet zeer hoog gesteld worden en dat menig vrouwelijke en mannelijke zieke met schuwe verbazing en gêne het heerenbezoek met professorale uitlegging òndergaat. Ook behoef ik allerminst, ù in te lichten, over den aard en het wezen der klinieken, waar m. i. het ambtsgeheim geschonden wordt terwille van studeerende jongelingen, die *niet* onder ambtseed staan. Is het niet dikwijls gebeurd en gebeurt het nog niet herhaalde malen dat studenten op klinieken, op

ziekenzalen vrouwen ontmoeten, die zij nog voor weinige maanden onder andere omstandigheden gekend hebben? En is die ontmoeting met ànderen dan die ter genezing zijn aangewezen, verdedigbaar?

In de verte zie ik u reeds edel wetenschappelijk gebaar maken, ook een verzoek om bij de „zaak" te blijven. Ik blijf bij de zaak: ik vraag u toch heel kalmpjes, hebt u ooit dat triestig onderzoek van een ziek individu in bijzijn van tien, twintig, veertig studenten gezien, wanneer dat individu toevalligerwijs in gunstige condities verkeerde en betalen kon? En is het niet een voortdurende schaamtelooze daad, een hinderlijke ontiegheid, dat in mede de schoonste inrichtingen van humaniteit een mensch studievoorwerp wordt, als maatschaplijke verhouding en ziekte hem tot die inrichtingen dwòng? Nu weer ter zake — niet héél ver ben ik verdwaald. Het zieke nummer sterft. Er is geen familie. Zulk eene vrouw heeft nooit familie. Doode nummer wordt niet begraven, geannexeerd door de wetenschap.

Doode nummer wordt vervoerd naar de snijkamer, daar in alcohol gelegd — 'k vertel u allemaal dingen ù welbekend — opdat niet natuur wetenschap bestele en naarmate er behoefte aan is, worden de lijken ter prepareering gegeven aan baardelooze jongelieden, die nog voor één, twee jaar op banken van Gymnasium of Hoogere Burgerschool zaten; jongelingen die na hun eerste dagen van onpasselijkheidsgevoel, elkander als heele Pieten beschouwen, als zij cynische moppen bij lijken verkoopen. Doode nummer, gehakt in zóóveel deelen als er preparaten noodig zijn van armen, handen, aangezichtsspieren, voeten, genitaliën, zenuwen, hersenen enz. ligt weken en weken op de prepareertafels, kunstig ontvet, voorbeeldig uitgepluisd, en één doorsneden

vezel of draad wekt ongenoegen van professor. Doode nummer ligt 's nachts in alcohol-bakken met het nummer van den student op het lichaamsdeel dat hèm behoort.

Zonder éénige sentimentaliteit te bezitten, zullen er toch weinig menschen zijn, die zich een dergelijken „doodenakker" wenschen, weinig zóó verbruut, met zoodanig uitgerot sentimentsgevoel, dat zij niet lichtelijk huiveren bij de gedachte aan żúlk een schending hunner armelijk-willooze lichamen door schaar scholieren, die ingewijd worden in mysteries, nièt uit „heilige" zucht tot weten — welke kunstenaars-emotie zijn kon — maar in nègen en nègentig gevallen omdat pa „dokter" een goed vak vindt en diens positie zoo keurig-net. Pa's geld — zeer geachte heer — brengt zoon in de snijkamer, bij doode nummers, wier noodlot het was er óók te komen omdat zij géén geld hadden en geen familie die belang in hen stelde. Contrast is wel aardig, vindt u niet?

Nu wilde ik nog, afgescheiden van de vieze financieele quaestie, wijzen op de eervolle daad der Wetenschap, om niet alleen misbruik te maken van omstandigheden, maar ook op het feit dat zij nog nimmer aan een verpleegde, niet opeischbaar door gebrek aan belangstellende familie, vergunning vroeg om met zijn lijk te sollen, zoo medici dat meenen te moeten en te mogen. Al verklaart de gehééle geleerde wereld dat er individuën zijn „wien dat weinig kan schelen:" ik geloof er niets van. Alles gaat geheimzinnig, geniepig zonder voorkennis van het nummer en dàt, geachte heer, is de formidable laagheid, laagheid even ergerlijk als lijkenschennis op kerkhof. U voelt dat niet, omdat u geleerd hebt elk mensch als centrum van leven met eigen gevoel, geloof,

gedachten te beschouwen en waarschijnlijk hebt ge er nooit over nagedacht dat wat u dierbaarst op dit oogenblik is, uw vrouw, uw kind, uw vriend dàt dèrgelijke zou kunnen gebeuren: het als simpele materie overgeleverd zijn aan „broekjes" op de snijkamer, bij veranderde levensvoorwaarden.

Indien ongelijkheid, willekeur nog niet ophouden na den dood, is dan de wetenschap in dit geval niet heler, waarvan het leven dief was?

2°. Straks nam ik als voorbeeld de eerste de beste vrouw — mét opzét — om het geval van een door de maatschappij uitgestooten en daarna l i e f d r ij k - v e r p l e e g d e te bekijken. Maar nu een gewóón gasthuisgeval, waarbij de eerlijke wetenschap niet let op betalenden, of niet-betalenden, dus voorwaar voortreffelijk-eerlijk is. Een verpleegde sterft, krijgt een behoorlijke begrafenis. Maar de man of de vrouw had iets abnormaals, een buitengewone hartvergroeiïng, een maag met bijzonder kankergezwel, een.... — 'k geef u machtiging om deze reeks tot in het oneindige aan te vullen, — in het kort ièts, 'n ziekte, 'n afwijking, die niet tot de daaglijks-weerkeerende behoort.

In zulke gevallen zal een dokter — 'k spreek niet van die of die in het bijzonder: de kleptomanische kwaal is algemeen — op sluw-listige wijze gebruik maken van het aan zijn zorgen tijdelijk toevertrouwd lijk, van de onwetendheid der familieleden, die trouwens moeilijk door de wanden der kist kunnen kijken en zich dàt lichaamsdeel toeëigenen wat hèm bevalt of prikkelt. Hart, maag, etc., àl wat hem aanstaat, kan hij uitsnijden en handig de wonden dichtnaaien. Geen haan kraait er naar. Het is een fatsoenlijke diefstal en zelfs bij onderzoek, zou uitvlucht van operatie de verklaring van wonden geven. Geachte heer, een daad als deze, vrij wel tot de

héel-gewone behoorend, is stuitend, berust op louter wetenschappelijk bedrog.

Want alweer: zonder overgevoeligheid kan het niemand behagelijk denkbeeld zijn, dat lichaamsdeel van een bloedverwant (man, vrouw, kind etc.) aan een lijk ontstolen bij den een of anderen verzamelenden maniak op spiritus staat en àlweer vraag ik u of het een dokter ook maar in de verste verte zou invallen een dergelijken diefstal te plegen aan het lijk van iemand die weer zooveel geld en aisance heeft dat hij zich rustig thùis kan laten verplegen.

Ik heb nog de, misschien zeer verouderde, gedachte, dat er alleen plaats is voor loyale daden en dat een Wetenschap die zich overbidlijk van alles meester maakt, nièt vragend naar wil van individu, nièt naar zijn mogelijk sentimenteele (maar dan toch te eerbiedigen) verlangens naar laatste rustplaats op zúlk- en zúlk een wijze, nièt ridderlijk tegenover familieleden die te goeder trouw (niet restant, maar) *de* laatste overblijfselen komen afhalen — dat zulk een wetenschap ontaard is in duister vak van met gevoel spottenden en sympathie verbeurt van allen die niet dwepen met doel-heiligt-de-middelen-theorie.

Vooroordeelen berusten soms niet op òverdwaze basis. In dit geval zeker niet. De nu nog bestaande wetenschappelijke usances ten opzichte van zoogenaamde „mindere menschen" zijn zoo zonderling, zoo deloyaal, zoo volkomen antipathiek, dat volksvooroordeel tegen snijkamer en gasthuis, meer dan begrijpelijk is. En daarom, geachte heer dokter, blief ik voorloopig ondoordacht over deze dingen te schrijven. Trácht bij ons volk een wet door te drijven dat elk lijk van ieder Nederlander ter Nederlandsche wetenschappelijke mishandeling gesteld worde: men zal u uitlachen.

Wij zijn nog niet gehéél vermaterialiseerd. Maar blijft dan ook met uw handen van hen, die de maatschappij in de gasthuizen smijt, van de zieken die u toevertrouwd worden niet tot stof voor *ùw* zucht naar gevallen, maar tot welzijn der gemeenschap, die ook haar domme stokpaardjes van poëzie heeft.

Gelooft mij enz,

S. FALKLAND.

GRAP.

„Wat schéelt jou toch Piet?" —, riep de soubrette van uit den anderen hoek: „is je wat gebeurd?"

Piet zat stil en hangrig, den kraag hoogtoegeknoopt om den vetten hals, het gladde komiekengezicht zorgvol en zwaar van verveling.

„Niks," gromde hij. De spoorwagen dreunde geweldig. De Salon-athleet Oliveira, die zich „the wonderful Nelson" noemde, sliep naast drie dames van het Tyroler Zangterzet; de regisseur zes-enzestigste op een reisdeken met Herr Schön van het Pantomime-troepje, met Bombag den liedjeszanger en met Boontje, den chef van de muzikanten.

Ze waren op weg naar een groote provincie-stad. In den coupé er naast zaten de anderen.

„Nou Piet, lèkker ben je niet!" —, riep Bombag, de zanger: „zeker kàtterig van vannacht!"

Piet antwoordde niet. De lippen bolden binnenwaarts in het gladgeschoren, ronde gezicht.

„'n Haring!" —, meende Boontje.

„Hij het ruzie met z'n vrouw gehad," lachte de regisseur.

„Ach klès niet!", zei Piet, het hoofd in den hoek van den wagen leggend, doende alsof hij ging slapen.

Maar er werd weer gestopt aan een tusschenstation en Boontje wipte er uit om een glas bier te gaan drinken.

„Dat kon 'k oòk wel doen," zei Piet, den wagen uitspringend achter Boontje aan. Ze liepen op een drafje naar de koffiekamer, slurpten hun glazen met spoed, bonsden met nog natte schuimlippen terug in den coupé terwijl de trein in beweging was.

„Nou, néé hoor," zei Piet, zich weder schurkend in zijn hoek.

Het begon verwondering te geven. Het was de éérste maal dat Piet, die een hartstochtlijk gokker was, niet mede deed aan het spel, terwijl hij pas veertien dagen gage ontvangen had.

„Je ziet er bleek uit," lachte Boontje.

„Hij heeft een ziekte onder de leden," ruw-schertste Bombag: „Heb je de mazelen al gehad, Piet?" ....

„Lachen jullie maar," gromde Piet: „'k ben 'r nààr an toe."

„Is 'r thuis mòt?", informeerde de salon-athleet Oliveira, wakker geworden.

Piet, bij al die belangstelling, begon gedrukt te vertellen. De bolle ronding van zijn komiekig-gezicht boven den opstaanden kraag, was scherp van profiel tegen het beslagen glas van het raampje.

„.... Me vrouw mot bevallen," zei hij serieus-somber.

Dat gaf een algemeen gelach. Of-ie daarom zoo treurig keek? Daar feliciteerden z'm mee en dat gaf van avond 'n rondje!

Maar Oliveira, „the wonderful Nelson," vroeg goedig of er iets bijzonders aan 't handje was.

„... Bijzonders nee," —, zei Piet stroef, niet ingaande op de vroolijkheid van de anderen: „maar 'k zit in de zorg. In de zorg tot over me ooren... Maken jullie maar gijntjes!.... Ik weet me niet

te keeren.... Reken is an, 'n vader en 'n moeder te onderhouen.... èn me vrouw... èn zes kinderen.... èn nou vandaag als God 't wil de zevende.... Da's om de haren uit je hoofd te trekken!.... 'n Huishouen van vier groote menschen en zèven kinderen!.... Je krabbelt zoo hard achteruit als 'r dagen in 't jaar zijn!"

„Heb jij al zès kinderen en 't zèvend op de komst!" zei de regisseur verwonderd.... „Da's goed voor rijkelui" — en er was werkelijk even een meelijdend zwijgen. Maar Bombag, òngetrouwd, vond het geval zoo schrikkelijk niet.

„Nou Piet, als 't ànders niet is!"

„Weet jij veel wat je zegt!" snauwde Piet, driftig in-eens: „Al die kinderen is 'n stràf! Wacht maar is tot je getrouwd ben.... En allemaal meissies!.... Da's nog 't ergste!.... Niet een jongen!.... En nou zit ik op heete kolen om te weten hoe 't afloopt...."

„Krijg je bericht?" — vroeg Boontje, de kaarten schuddend.

„Van avond of morgen of morgen-middag 'n telegram.... 't Wil wat zeggen.... En werk je daar dood voor!.... 't Is om te huilen, om te huilen!"....

„Nou hùil dan," lachte Oliveira weer goedig: „hùil dan! Wat kun j'r an doen?"

„Ach ja," zuchtte Piet, onwillekeurig vervallend in den toon van komiek, dien elkeen graag hoorde, omdat hij de dingen zoo dróóg zeggen kon: „.... àls 'k maar huilen kon!.... Me heele leven heb 'k nog niet anders gehuild dan op 't tooneel."

„Nou da's me ook een smoes," zei Bombag: „jij heb net zoo goed gehuild in je leven als ieder ander."

„Op me woord niet," beweerde Piet met vuur: „ik huil nooit.... 'k Kan me den tijd niet herinren

dat 'k gehuild heb.... Als ik verkouen ben huil 'k nòg niet!"

Het gesprek zakte weer door het doezelig gedreun van den wagen. De soubrette sliep èn de dames van het zangterzet dommelden tegen elkaar. De vier mannen bij de reisdeken hadden het kaartspel hervat en ook Piet, tobbende over het te wachten telegram, sliep in op het drenzend geschok....

Boontje zag hem zoo zitten met den mond open, làchte stil in zichzelf. Zacht sprak hij met Bombag en beiden zaten geheimzinnig te lachen.

— — — — — — — — — — — — — — —

De voorstelling was halfwege en Piet in de kleedkamer, die hij deelde met Bombag en Oliveira, „the wonderful Nelson," begon zich te schminken. Voor het spiegeltje stond hij in zijn flanel, groezelde zich een baard van stoppels. De liedjes van den „vroolijken beedlaar" zou hij dien avond voordragen.

Bombag in rok, zat rustig te rooken, de sigaar wegstoppend voor de Brandweer als er iemand klopte.

De muziek zweefde met stootingen aan en soms was een donker gedreun van applaus.

„Piet, ben je kláar?" — kwam de regisseur: „vooruit! vooruit! De Moltons zijn klaar!"

„Haast je maar niet," zei Piet, kalm: „ik ben er."

Hij trok een oude jas aan, jas van grijslaken, overal gescheurd, zette een pet scheef op en nam het eindje sigaar in den mond, waarmee hij altijd succes had, omdat hij zoo komiek rookte.

Het schelletje voor het ritournel klonk.

„Saluusjes", zei hij rustig, nòg eens in den spiegel kijkend. Maar gelijk werd er geklopt, bracht een kellner een telegram.

„Wel àllemachtig!" —, schrikte Piet. Het telegram beefde in zijn vingers, maar dan: „nee ik verdij het!... 'k Zal strakkies wel kijken."...

En opgewonden liep hij het trapje op naar het tooneel. Hij had veel succes. Driemaal werd hij teruggeroepen en driemaal reciteerde hij nieuwe moppen. Toen was het gedaan, sprong hij het trapje af, rukte de envelop open.

„Ach lieve God!", zei hij de handen in 't haar slaand en met een smak plonsde hij neer op een stoel. Bij de deur was een nieuwsgierig gedrang. Frees, de soubrette, stond in de gang met den regisseur en met Boontje en de dames van het pantomime-gezelschap drongen van achter op.

„Nou wat is 't?" —, riep Bombag, knipoogend met Boontje: „'n jongen of 'n meissie?"

Piet hield het telegram, half-verfrommeld, in de hand en begon zachtjes te snikken.

„Wat is d'r nou, Piet!"

„Piet mot je nou huilen!"

„Wat staat 'r dan in!"

„Piet! Pie-iet!"

„Mot je nou huilen om 'n kind!"

Er kwam een pijnlijke stilte.

Piet, het hoofd op de armen, onder de vlam van de gaspit, kreunde, zonder opkijken. Boontje keek Bombag aan, verschrikt en Bombag werd luidruchtig van onaangenaam gevoel.

„Wat is d'r nou?" —, vroeg hij opstaand, Piet heen en weer schuddend.

„O! O!" kreunde Piet: „wat 'n slag! wat 'n slag!"

„Is je vrouw niet... goed," informeerde de soubrette hartelijk: „Kom nou Piet!" — en ze nam het telegram uit zijn handen, las voor:

B e v a l l e n v a n t w e e g e z o n d e m e i s j e s. V r o u w e n k i n d e r e n w e l.

„Twee rondjes! Twéé rondjes!" lachte de regisseur: „Kom kerel wees wijzer! Mot je dáarom huilen!"

„Laat me met rust," zei Piet. En stil bleef hij snikken. Boontje, verlegen, kwam de kleedkamer in:

„... Piet!... Piet!... Kom kerel, schei uit met je huilen!... Is dat nou.... Hèjassus, mot je 't zóo opnemen?"

Het was een náár gezicht. De vrouwen huilden haast mee. 'n Màn te zien huilen wàs naar.

„Acht meissies," snikte Piet: „àcht meissies en me vrouw en me ouwelui!... Acht meissies!... Hoe mot je àcht meissies groot brengen! O! O!"...

„'t Zal 'n vergissing zijn," meende Boontje.

Ze drongen allemaal om den huilenden komiek, hem toesprekend, maar hij bléef huilen met 't hoofd op de handen.

„Kom nou kèrel," zei Boontje weer aarzelend.

„Ach ruk toch op!" beet Piet af en van onder de armen klonk de verzuchting: „Wat 'n straf! Wat 'n straf! Twee tegelijk!... Nog wel twéé tegelijk! Je zou zoo 'n end aan je leven maken..."

„Nou 't was maar gekheid," zei Boontje in-eens, verlegen-lachend.

„Wat is gekheid?" —, stoof Piet op.

„Nou met 't telegram... Da's van Bombag en mij... We wouwen eens 'n lolletje uithalen."

Het was een wreed lolletje, waar ze spijt van hadden nu het zoo liep.

Piet zat even verbluft met een vies gezicht van tranen en schmink, zei geen woord.

„'n Lolletje is 'n lolletje," verdedigde Bombag, „en als we gewèten hadden dat 't zóó zou loopen en dat je 'r zoo 'n verdriet... 't Is maar 'n stadstelegram"...

Maar Piet woedend dat hij er ingevlogen was, hield zich goed, had daadlijk een antwoord klaar: „Zoo?... Nou 't spijt me dat je me niet heb laten uithuilen... Dat deed me goed... Da's de éérste

maal dat 'k huil... Hè, wat 's dàt lekker!... Net of je geniesd heb"....

— — — — — — — — — — — — — — —

Den volgenden dag kwam het bericht, dat de vrouw van een dood kindje bevallen was.

NIRVANA.

Zij zag hem doen.

Van het raam ging hij naar de deur, bukte, duwde met zijn zakmes papier in de reten en geen ander geluid was in de kamer dan dit zacht kurkig gefrommel. Toen was hij klaar, kwam bij het bed zitten. Zij op den grond, kroop op hem toe, lei het blonde hoofd tegen zijn knieën.

Zonder spreken bleven ze zoo, kijkend naar den dagschijn der dingen door de tulle gordijntjes, luisterend naar het geraas van dicht-bije geluiden.

Ze wisten nu wel hoe het was op de groote binnenplaats, die een log gat was in het huizenblok.

Er boende een vrouw steentjes met harde bezemslagen. Het geveeg raasde op met stug geslier en bij tusschenpoozen kletste het geplas van een uitgestorten emmer.

Soms zweeg het stugge geluid, echoode stemmenklank op van pratende vrouwen, wier spreken langs de huizenwanden resoneerde — er werd een emmer neergezet met leegen metaalklank — en water liep in den emmer — en het hengsel klikte scherp neer — en er was weder praten, praten dat frisch geleek, bijna wonderlijk van frischheid, ofschoon onverstaanbaar — en ook wel drensde toe op de

ruiten het trage gegalm van een venter — en vaag gerinkel van een trambel — en uit een der ramen der binnenplaats gefluit, licht gefluit, gefluit van een werkenden man — en weer donker gonzen van veel stemmen uit de straat...

Zij hoorden het aan, zonder bewegen, als leven van al doode dingen.

Hij gehurkt op het bed, het hoofd in de handen, keek met groote, glanzende oogen naar de tulle gordijntjes, naar het grijze der wezenlooze vormen aan de overzijde; zij rustend tegen zijn knie, zag het sterkere licht van den hemel dat de bovenste vakken der tulle wit tegen grijs zette.

Even was in hem een opwekking gekomen door den arbeid, door het vullen der raam- en deurreten. Het had hem afgeleid, groot werkelijkheidsgevoel gegeven. Maar nu weder in het zwijgen der kamer met de regelmaat van bekende geluiden dichtbij en zoo ineengehurkt, kroop in hem op de apathie van straks, het leege, grijze, vale van overmoe zijn en wel willen rusten, rùsten na het gezwerf, het hooplooze zoeken weken en maanden en telkens weer het loome trappengeklim en den volgenden dag opnieuw het gebedel bij die-en-gene, het sloffen in de drukte der straten, het plompen in de volte, het hangelen voor etalages — en weer terug, een hoog, twee hoog, drie hoog, vier hoog — dan de deur in het donker portaal — en háar vragende, matte oogen.

„Waar denk je aan?" vroeg zij plots, opziend naar het groote wit zijner oogen.

„Aan niets," zei hij, opstaand. Hij ging naar de kachel.

Zij zag hem doen.

In den ijzeren pot lei hij de smeulende kolen, hoestend in den walm, de kolen en dan de turven

licht-van-rood in haar aschlaag. In een hoek van de kamer zette hij den pot, de hand voor den mond, sloeg de deur van de kachel toe.

Zij zag hem doen, niet vragend, niet verwonderd, zonder opstand, zonder weifeling.

Hij kwam weer zitten op het bed en zij zich oprichtend doofde met den voet een rooderig vonkje dat inbrandde in het hout van den grond. Dat moest ze doen. Ze had het niet kunnen laten. Dan zat ze opnieuw, zooals ze gezeten had, het hoofd vermoeid op zijn knie en ze keken beïden naar den ijzeren pot, geheel gevuld, met zwakke glimmers van goudrigen gloed in de aanzwellende laag van wit-grijze asch.

„Nu kunnen we nog terug," zei hij mat, de oogen wrijvend die gloeiden van 't staan boven het vuur.

„Nee," zei ze, „wàarom? waarom?"

En ze spraken niet verder, kijkend naar den pot die witter van aschlaag werd, effener van grijs.

Buiten bleven de geluiden egaal.

Ze luisterden met zekeren angst alsof iets gebeuren zou.

Maar ze herkenden alles, àlles . . .

Voor een open raam van de plaats werden borden, vaatwerk gewasschen.

Slaagjes van steenen dingen, die op elkaar werden gezet en weer afgleden en holle, vroolijker zweving van stootende glazen. Er was daar een keuken.

En heel beneden op de plaats werd een kleed geklopt, klonk het rieten geveer van een mattenklopper op en neer, op en neer, plezierig van zwiep, met praat van holle stemmen er tusschen, opstijgend langs de wanden der huizen.

Er was dan even stilte tot er weer water liep en de harde bezem stug en brutaal over de steenen

schrapte, een bezem — veel water — glad-schoone, gele steentjes.

Dan zoemde aan het gegons van de straat, zacht van dreun, gelijk, roezerig — en het bellen der tram.

„Wil je naast me komen zitten?" —, vroeg hij lief-teeder, slierend het blond haar tusschen de vingers.

„Nee," zei ze: „ik zit zoo wel goed — zoo wel heerlijk aan je voeten."

Hij bukte en ze zoenden elkaar lang en wel iets van huilen kwam over hen, iets om nu maar in elkanders armen uit te snikken en zoo mond op mond, adem in adem te sterven.

Maar te moe en te loom bleef ze zitten op den grond, dicht tegen hem aan, haar wang op zijn knie, gansch onbeweeglijk starend naar den zwarten pot met de aschlaag.

Er kwam iemand de trap op, zwaar van stap, de deur voorbij, het portaal langs en ze luisterden naar een sleutel die het sleutelgat zocht — naar het dichtgaan der deur en het heen-en-weer loopen in de kamer naastan. Maar dan werd het weer stil, sleepte het drensend gezang van een meid, die schijnbaar-ver en dwaas aan leven, begon het eentonig schurend gespeel van messen die over een plank met zand werden geslepen.

„Vijf uur," zei hij.

De slagen dreunden langzaam, rustig en het botte gewrijf der messen hield zachtekens aan.

Nu spraken zij in het geheel niet meer.

Zij spraken niet.

De kamer werd van een lichtgrijze mist, en zij keken soms naar elkander op, ziende elkaars oogen.

Hij dacht: ik voel nu wel grooter de moeheid, maar ik zal zoo blijven zitten, zóó en slapen gaan

— dan rust ze tegen mij — anders rust ze zoo hard op 't ijzer van het bed...

Zij dacht: is hij óók moe, ook moe — ik ben erg moe — heel erg moe — vreeselijk moe — en we sterven nu — we sterven nu zeker — ik zou nog kunnen opstaan en het raam openschuiven — maar ik doe het niet — doe het niet — doe het niet — want zoo slaap ik in — en dat is wel plezierig — wel plezierig — wel plezierig zoo langzaam weg te knikkelen....

En de geluiden vervaagden in hun hoofd.

Er was nog wel stratendreun en sissend geschuur van messen over zand — en neerklikken van borden die gewasschen werden in een keuken — en flauw rinklen van bellen en fluiten van een gebogen werkenden man, maar zij hoorden het minder, wijd als een grauwe diepte hen overduizelde, diepte waarin zij vergleden zonder houvat.

Zij, schijnbaar ingeslapen, zat met weggezakt hoofd, de blanke, vleezige hals met lichte gorgling er in, — hij, het hoofd in de handen, dieper gebogen, zwaar-aadmend scheen naar den grond te kijken.

En de geluiden dreven vager aan, als aarzelingen in diep, vaal grijs.

Op de plaats sloegen twee vrouwen een ganglooper uit, kloppend met rieten klopper en de slaagjes donkerden op tusschen de huizen.

De eene, jong, met paars kleedje en wittullen muts sloeg met jong-sterken arm en de ander hield den looper gespannen. Ergens dreunde een deur dicht.

Er klonk ook zacht fluiten van een werkenden man en flauw sloeg de torenklok het kwartier, kort van spel, over het roezig gegons van de stad.

DE MAAN BEKLAAGT ZICH.

Van de week, een avond van volle maan, meende Falkland aangenaam te zullen arbeiden. De rust was volkomen en de maan scheen zeer lieflijk. Maar een kat of een kater, vlak-bij in een goot begon liederlijk te kermen en een andre kater of kat bliefde accompagnement te geven. Falkland vloekte, schreeuwde kischt! kischt! wierp een leege flesch naar het dak — nutteloos. Als ze èven gezwegen hadden, begonnen ze opnieuw, kermend en krijschend in het maanlicht dat hen maanziekerig maakte. Het was onmogelijk, radicaal-onmogelijk twee woorden te schrijven. Na een kwartier lang *gekookt* te hebben, blafte Falkland de maan af, zulks lang niet malsch:

„Vervloekte gele bol!" — zei hij vuisten-ballend: „lamlendig gat in den hemel, heb ik niet genoeg aan mijn buren, aan de straatkinderen, aan gerij en gebel overdag? Moet jij met de katten mij den avond verstoren, gruttersgezicht! bleeke leelijkert! saffraangele mummie! Parvenu met je gestolen licht! Verloopen komiek!...."

Veel meer zeide Falkland dan hij hier herhaalt of *fatsoenshalve* herhalen kan. Maar ongeveer halfwege zijn scheldvloed keek hij met een bêter

gezicht dan gewoonlijk. De maan werd rood van het lachen, sprak:

„Vriend Samuel, geef me een poot kerel! Voor het eerst van mijn oneindige siderische en synodische wentelingen, hoor ik dan eens de stem van een genietbaar individu. Je moet niet denken dat het een plezier is maan te zijn. Als mijn collega's van Jupiter, Saturnus, Uranus, Neptunus enzoovoort, 'r net zoo beroerd aan toe zijn als ik, beklaag ik ze deerlijk. Jij hebt me een gelukkig moment bezorgd. Wat zei je ook weer? Saffraangele mummie... Parvenu... Verloopen komiek... Lamlendig gat in den hemel... Hè, 't frischt me op als ik je serie herhaal... Kerel, kerel, wat ben jij een gezellige vent!... Toen 'k je voor je schrijftafel zag, dacht ik: álwéer een, net als de rest... Dank je hoor! Hartelijk dank!"

„Wel rare kwibus," zei Falkland onwillekeurig: „wat heb je? Wat is 'r? Waarvoor dank je?... Kruip liever achter 'n wolk dat ik werken kan!"

„Hahaha! Hahaha!... Goddelijk! Heerlijk!" — grinnikte de maan: „beste Samuel, toe scheld me een páár uur lang uit, hoe gemeener hoe beter, hoe platter hoe aangenamer, hoe ruwer hoe genietelijker!"

„Vriend," meende Falkland verbluft: „je verstand is naar de maan! Wat raaskal je? Ik zit dik in mijn werk en die katten en ka..."

De maan werd weder van peinzend gehalte, glimlachte op haar afstand van 384000 kilometer en begon verdrietig te klagen:

„... Samuel, Samuel, 'k wou dat 'k uit mijn lijden was. Ik verveel me afschuwelijk. Primo is het geen pretje altijd om de aarde te draaien in 27 uur en zooveel minuten. Voor mijn part kwam er 'n meteoortje. Maar aan dat gedraai, wen je en ten slotte zou je met zekere gelatenheid je tijd vergeeu-

wen, als ze je met rust lieten. Maar ze beschouwen mij als het meest publieke lichaam en dat hangt me de keel uit. Kun jij jaar in, jaar uit ulevellen, bonbons, pateetjes, zoetigheden, likeur, lievighedens verdragen? Lieve hemel 'k ben zoo blasé en ik vind alles zoo banaal! Denk je dat het aangenaam is, altijd geprezen, bezongen, bewierookt te worden? 't Moet nu eens uit zijn met de zoetigheid. Ik ben beu van jullie ontboezemingen, beu van jullie maan-gelijkenissen, beu van jullie gesmacht, geklaag, gekijk, gewurm. Laat me met rust! Ik bezing jullie niet, waarom doe je 't mij? Wat duivel! Wat...! Alleen inbrekers schelden me bij tijden hartig uit. De andere menschen bezorgen me de tering, vergiftigen me. Als 'k kón zou 'k 't ze wel inpeperen, groen of paars of pompadour verschijnen! Dat houdt geen sterveling uit, al die lyriek!" — Falkland's vragende oogen animeerden tot voortgang:... „Ja al die lyriek, meneer! Komt 'r dan nooit eens 'n dichter die me uitscheldt, hoont, smaadt, vloekt. Kun je je éen vrouw voorstellen die goed-gehumeurd blijft als ze elken dag bezongen, be-sonnet wordt? En zoo gemeen als ze me beliegen! De een zingt „Met vreemde flikk'ring dreef de halve maan ('n leùgen meneer!) Boven de boomen in de donkre lucht" en verder: „Dwaallichtjes, angstig flikkrend naar de maan"...; 'n ander heeft 't over: „Zoelblauwe nacht, vol loof- en roze-aromen, liet maanlicht sneeuwen op mijn liefdepaden". — Verdraaid, ik, ik-die-bezongen-word, wor er zelf zenuwachtig onder!... Noem maar op welke poëet je wil. Bijvoorbeeld, bijvoorbeeld Couperus. Ja man, ik moet wat slikken. Dit is maar éen van zijn orchideetjes:

„De maan, die 't raaflend wolken juist ontglee,
„Dat half als donzen schaûw reeds was vervlogen,
„Giet over 't oord zoo mild een stralenzee,

„Als plengt zij gantsch heur glanzend gouden horen,
„En elke sterre ontsteekt haar luchter mee
„En doet het zwerk in zilverschemel gloren."

En zoo hoopjes, hoópjes meneer! Weer één ander zegt: „Zooals daarginds, aan stille blauwe lucht, zilveren-zacht, de half-ontloken maan, bloeit als een vreemde bloesem zonder vrucht, wier bleeke bladen aan de kim vergaan..." en wèèr een ander zingt:

„Heil! Zoete star, die 't zachte licht vertoont
„Met wit'gen glans door 't mat der miststreek henen
„En maakt 't vol lomm'r en bladerlijk geboomt
„Van een groenen nacht half dag beschenen,
„Hun zijt gij lief in wie het droomen woont,
„Die gaarne in de eenzaamheden de ooren leenen
„Al wat den eenzaam velen t'zamen toont
„En brengt 't verdeelde en verr' tot zoet vereenen;
„En gij, die de altijd eenig', dwalend', schijnt,
„Brengt allen troost maar nimmer één verzaden,
„Gelijk uw verfloos licht geen warmte geeft.
„Maar 'k schenne u niet en zij niet onbeleefd,
„En neme dankbaar uw ontstaag' genade
„En volle gaaf, die voor 't daglicht verdwijnt."

Zoo kun je gaan van de kleinsten naar de grootsten, ze willen het allemaal per se over m ij hebben. Allemaal! Theo Reeder die zegt:

„In de maan zaten menschen
„Hun lusten schenen door,
„'t Was de maan die lachte
„Uit een reuze-bek met 'n leeuwen-glimlach."

en 'n ander die verhaalt 't weer zùs. 't Hangt me de keel uit, Samuel. Me dunkt ze konden me nu wel een eeuw of twee, drie, met rust laten. Ik heb geen droogstoppel-natuur, maar je kunt van alles te veel krijgen. Wat ben ik toch voor een ding, vraag ik mezelf af, dat de lof varieert tusschen „vreemde

flikkring van een halve maan", licht dat „sneeuwt op liefdepaden" — „een stralenzee uit gouden hoorn" —„ een vreemde bloesem zonder vrucht" — „verfloos wit" — „reuze-bek met 'n leeuwenglimlach" enzoovoort? Wat duivel, zal er dan nooit iemand me eens prachtig u i t s c h e l d e n? Zes van mijn vlekken voor één scheldpartij! En waarom *ik* juist de eer geniet? Wat moeten de bewoners van Mars beginnen, die géén maan hebben? En hoe lappen de dichters het op Jupiter, Saturnus, Uranus, die vier of acht manen tegelijk kunnen zien en wàt 'n bommen van manen! Kun jij je denken dat de Jupiteriaansche dichters poëtische inspiraties krijgen bij vier manen, bij zulk een overvloed van *clair de lune?* Wat zou Julia aan Romeo antwoorden als hij zwoer: „Lady by yonder blessed four moons I swear!... ???" — hè? En vindt *jij* het poëtisch als een Saturniaansch poëet à la Heine beweren zou:

„Die acht Monden sind aufgegangen
„Und überstrahlen die Welln;
„Ich halte mein Liebchen umfangen,
„Und unsre Herzen schwelln."

Je moogt God danken dat ik de eenige maan ben. 't Zou bij jullie niet uit te houden zijn, als 'k er drie of zeven compagnons bij kreeg! Iedre nacht maanlicht zou van de aarde een gekkenhuis maken, 'n reuzencollectie van dichters, verliefde paren en krolsche poesen... „Les rimeurs sont une sorte de fous qu'on n'enferme pas, je ne sais pourquoi, bien que le plus sain d'entre eux soupe du clair de la lune et se conduise avec moins de jugement qu'une bête apprivoisée [1])... Waarachtig zoo is het. Van de vroegste tijden af heb ik alles geslikt, vriend, vanaf Faust tot op vandaag.

[1]) *Gringoire.*

Denk je een Faust op Uranus:

„O zagen uw oogen achttal manen
„Voor 't laatst al mijn ellend' aan,
„Ik heb zoo menig middernacht
„U aan deez' less'naar opgewacht.
„Dan kwaamt ge droeve zielsvriendinnen!
„En blikte 't hooge venster in
„Ach, mocht ik wandlen in uw stralen,
„En over kling en bergtop dwalen . . ."

Denk je al wat je wil — voorwaar ik ben bezig je stof voor een Falklandje te geven! — denk je de rust van mijn collega's van andere planeten en voel dan een sikkepit voor mijn noodlot, nóód-lòt, vriend Samuel! Overdag laten ze me gelukkig met vrede. Als ze me overdag konden zien, zouden ze me nòg meer bezingen. En nu gevoel ik me als een man, die jaar in jaar uit savooie kool eet. O, o mijn licht voor een zoute varkenscotelet en mijn bestaan voor een schunnige mop!"

Na deze ontboezeming schoof de maan geeuwend achter een wolkje, Falkland in ernstige peinzing latend bij de kermende katten. Een oogenblik later dook zij weer op, schoon als . . .

Jawel! Nooit meer!

PROEVE TOT ANALYSEERING VAN ECONOMISCHE VERSCHIJNSELEN, KLEERMAKERSREKENINGEN, RENTE POSTSPAARBANK ENZOOVOORT.

Amice!

Ziet mij hier verdiept in zwaarwichtige berekeningen. 'k Heb er hoofdpijn van. Zoolang ik geleefd heb — en dat is al tièntallen van jaren — ben ik nog nooit zoo door en door vermoeid geweest, enkel van 't cijferen, 't napluizen, 't wikken en wegen. Kerel, vandaag heb ik twee uur gewandeld in 't Vondelpark, om uit te rusten van het hoofdbreken.

Mijn kleermaker — maar laat ik je eerst even wijzen (drommels 'k weet niet wàt het eerst te citeeren, waarmee het eerst aan te komen!) op de laatste weekstaat der Fransche Bank. Wat is je idee er over?

Voorraad munt en muntmateriaal:	franc	franc
Goud	1,959,560,000	1,958,060,000
Zilver	1,206,530,000	1,207,270,000
In omloop zijnde bankbiljetten	3,726,700,000	3,746,200,000
Portefeuille	846,910,000	828,140,000
Beleening	367,600,000	380,670,000

Rekening met de schatkist.	279,150,000	245,790,000
Rekening met particulieren	500,540,000	508,880,000

Vind je niet zekere wanverhouding tusschen den voorraad munt francs 1,959,560,000 ('k wil trachten geen nulletje te veel te zetten) en de in omloop zijnde biljetten francs 3,726,700,000. In zoover ik mij in economische verschijnselen van dezen aard verdiep en verdiept heb — 't lijkt me soms ongenietelijk-diep — vind ik deze verhouding onsolide en 't komt mij voor dat een voorzichtig man òmzichtig met de Fransche Bank dient om te gaan. Indien deze instelling ergens in de Pijp woonde, zou zij nog geen kwartje crediet hebben. Zoo ook, amice, de Engelsche Bank. Ik heb pertinente bezwaren tegen de Engelsche Bank. Haar weekstaat van 28 Oct. tot 4 Nov. geeft aan:

Bankbiljetten in circulatie.	£	27,270,000	27,579,000
Voorraad munt en muntmateriaal.	„	31,928,000	31,495,000
Rek.-courant met particulieren	„	38,284,000	37,112,000
Rek.-cour. met publ. lichamen	„	6,619,000	6,756,000
Governm. „securities" . . .	„	12,724,000	12,691,000
Other „securities"	„	28,575,000	28,341,000
Kassaldo i. h. Banking Department	„	21,458,000	20,715,000
Dekking der obligo's Banking Department . . .		47 3/5 pct.	47— pct.

Constateert ge niet dezelfde wanverhouding tusschen de biljetten (i. e. beertjes) in circulatie ad £ 27,270,000, de rekeningcourant met particulieren ad £ 38,284.000 en den voorraad munt £ 31,928,000?

Daarenboven ben ik de persoonlijke meening toegedaan dat een bedrag van £ 28,575,000 belegd in „other securities” te hoog is. Wat zijn die securities? Wat in de oogen van de Engelsche bank een security, dat is: secuur is, is ’t in de mijne nog heelemaal niet. Wat gij? Het komt mij voor, dat een waarschuwing aan ’t adres der Fransche en Engelsche bank op dit moment niet geheel overbodig is. Voorzichtigheid is de moeder der porceleinkast. *Ik* pefereer mijn fondsen op zekerder wijze te beleggen. Ik ben Hollander op en top en sedert ik zelve rentjes ontvang, versta mij wel: sedert *ik* rente van mijn gelden gezien heb, ben ik een schok wijzer geworden en in het bijzonder afkeerig van alles wat naar speculatie of onzekere belegging riekt. Groot is mijn antipathie tegen de rage in Klondyke-aandeelen en de vermindering in ontvangsten der Chicago Milwaukee & St. Paul Spoorwegmaatschappij ad 79,000 doll. vind ik bepaald enorm. Tegen Italiaansche fondsen heb ik eveneens gedecideerde bezwaren. Hebben niet gedurende de vier eerste maanden van het dienstjaar 1897 de douane-ontvangsten van dat rijk 1,750,000 lire minder opgebracht dan in hetzelfde tijdvak in 1896? Wij renteniers dienen voorzichtig te zijn.

Is er verder geen onaangename wanverhouding in die francs 3,726,700,000 beer van de Fransche Bank, de £ 27,270,000 beer van de Engelsche Bank en een onnoozelen beer bij mijn kleermaker? En begrijpt gij het aandringen van denzelve, zijn ongerijmd misbruik maken van porti, waar andere individuen of combinatie van individuen zich niet schamen, lees schàmen om drie duizend zeven honderd zes-en-twintig millioen zeven-honderd duizend francs te beeren? En niet eens voor zulke nuttige zaken als een winterjas met een dubbele rij knoopen!

Van uit de verre verte hoor ik intusschen uw verwijt dat deze analyseering van bankstaten etc., niet zeer zuiver is en dat gij u v o o r n a m e l i j k ongerust maakt over de straks neergeschreven, schijnbaar-zonderlinge bewering, dat Falkland „renten van zijn gelden gezien heeft." Het lijkt apocrief, onwerkelijk, eenigszins romantisch, maar ik verzeker u niet alleen dat het volkomen waar is, maar méer nog dat de bewering in verband staat tot de cijfers van daareven.

Want nademaal de kleermaker — ziet nu hier een logisch gehéél — het Rijk vele malen met porti begunstigd had, meende ik wel te doen langzaam, maar zèker te sparen, eerst voor de winterjas, daarna voor den ouden dag. Fransche en Engelsche Bank leken mij te zwaar in haar beeren te zitten en de vermindering der Italiaansche douane-rechten schrikte mij af. Hoe aangenaam-solide leek daar tegenover de Rijkspostspaarbank:

Gedurende de maand September zijn ingelegd en terugbetaald de navolgende bedragen:

Inlagen	*f* 2,530,586,91 ½
Terugbetalingen (waaronder *f* 12,789,12 ½ wegens aankoop van inschrijvingen in een Grootboek, obligatiën of certificaten van inschrijving)	„ 1,866,374,25 ½
Meer ingelegd dan terugbetaald .	*f* 664,212,66
Aan het einde der maand Aug. 1897 was ten name van de verschillende inleggers ingeschreven .	„ 58,026,289,22
Zoodat het tegoed op ulto. September bedroeg	*f* 58,690,501,88

Ik vermeende dat een instelling onder garantie van het solide Hollandsche Rijk, een instelling met

f 58,690,501,88 kapitaal aan inleggelden mèerder te vertrouwen was. Derhalve amice, vermeerderde ik haar kapitaal met *f* 2.50 om te beginnen, waardoor dit steeg tot *f* 58,690,504,38. Deed ik niet inderdaad volkomen verstandig, als man van overleg en nadenken? Gedurende vier weken spaarde ik te zaam zeven gulden vijf-en-zeventig, zoodat het kapitaal der Rijkspostspaarbank, ongeacht bijdragen van andere inleggers vermeerderd was tot *f* 58,690,509,63. Maar helaas, niet alle kapitalisten blijven meester van hun kapitalen. Mij trof een slag in den vorm van een ongemanierd individu, dat recht vermeende te hebben op een deel wegens à contant geleverde sigaren, tabak etc. Ik onttrok dus aan mijn Bankier de som van *f* 7.25, waardoor het kapitaal slonk tot *f* 58,690,502,38 en mijn tegoed *f* 0,50 (vijftig cent). Alsnu trachtte ik weder weken en maanden deze som te vermeerderen, maar de uitgevers belegden liever zèlf. Ik lei wat bij, nam weer wat af. Het was een va-et-vient van bedragen tot ik dezer dagen besloot mijn gelden in haar geheel aan deze instelling te onttrekken, daar ik dezelve in mijn zaken gebruiken kon. Ik teekende een formulier, dacht aan niets meer, tot ik verleden week zonderling verrast werd, zonderling ontroerde door het volgend schrijven of liever mandaat:

RIJKSPOSTSPAARBANK.

N°. 9367.

Order van Betaling.

(Geldig tot en met den 26 November 1897).

De Directeur der Rijkspostspaarbank machtigt het Kantoor te Amsterdam tot terugbetaling eener som van ... *gulden*, vier-en-zestig cent (*f* 0,64) op het Spaarbankboekje N°. 2624 Kantoor Amsterdam, aan den heer

SAMUEL FALKLAND te *Amsterdam.*

Na aftrek der bovenvermelde som, bedraagt het tegoed op bovengenoemd Spaarbankboekje Nihil.

Hoofdsom	*f* 0.50
Rente over 1897 . . .	„ 0,14
Totaal . . .	*f* 0.64

AMSTERDAM, 29 October 1897.

De Directeur der Rijkspostspaarbank,
SASSEN.

Amice, dit mandaat was mij een vreugde, een ontroering! Rente over 1897!...R e n t e o v e r 1897!... Eindelijk zou ik dan rente toucheeren, eindelijk was *ik* ren-te-nier. Niet om niet had ik belegd, niet om niet mij verdiept in den toestand van diverse banken, in de frs. 3.726.700.000 beer van de Fransche, de £ 27.270.000 beer van de Engelsche bank.

Wetend dat gij mij altijd als iet of wat lichtzinnig hebt beschouwd, als iemand die niet denkt aan den ouden dag, nòch belang stelt in zaken van handel en financiën, meende ik wel te doen u het resultaat mijner onderzoekingen mede te deelen.

Van *mijn* rente heb ik een dubbeltje briketten en vier cent petroleum ('n halve kan) gekocht. En dit verschijnsel vind ik zóo merkwaardig, dat ik er nog beduusd van ben en mijzelf bijna zie als in een romantisch gewaad.

Vele groeten.
S. FALKLAND.

P.S. Zou er nooit eens 'n kleermaker geboren worden met voldoenden wijsgeerigen aanleg. Willen die lieden dan *per se* den naam van beerleider *blijven* dragen. Wat is een winterjas vergeleken bij frs. 3.726.700.000? Heb ik dan ook geen rechten?

EEREZAKEN.

„Wat 'n tuig — wat 'n tuig — wat 'n schorremorrie!" — herhaalde weduwe Knikkel, bleek van drift. Als ze nou maar iemand had gehad om mee te pràten, om d'r hart te luchten, maar ze had nièmand en daar raakte ze nog meer van overstuur. Lichtbevend luisterde ze aan de deur. O, o wat 'n tuig — wat 'n valderappus — wat 'n Judas — zoo pas de trap gedweild en het portaal — en zoò pas de matten uitgeklopt en nou dat stuk schorremorrie alles weer an 't bemorsen! — as ze vroeger opstond dat lui mirakel zou ze d'r bure niet zoo van last zijn!... Om drie uur kolen laten sjouwen... om drié uur. — Hoor nou is! — Je kreeg 'r 'n ziekte van op je lijf — al dat kolengruis op je schoone trappen — en die kerel met z'n vuile pooten alles inloopen en daar had je nou 'n kwartier an gewerkt! — Dat hield ze niet uit — zoo'n schorremorrie bestond 'r op de heele wereld niet en zóó 'n bovenbuur had ze nog nooit gehad. Met ingehouden woede, sterk in haar voornemen om dat mensch nou is góéd op d'r plaats te zetten, dee ze de deur open. Net kwam de kolenman met de láatste leege zak van boven. O, o, wat 'n boel — wat 'n stukgetrapt gruis, wat 'n zwijnderij! „Juffrouou-ou! — Juffrou-ou-ou!"...

Boven, in het half-schemerdonker van het portaaltje, de haren nog onopgemaakt, het jak losjes omgeknoopt, kwam juffrouw Maandag.

„Joe-oe-oe!" —, riep ze, meenend dat 't de kolendrager was.

„... En nou vraag ik," keef weduwe Knikkel ineens, zonder inleiding, zonder waarschuwing en wat wònderlijker was: in-eens in den juisten, preciezen, malschen ruzietoon van ènkel sleepende, vervelende, zanikende klanken: — „nou vraag ik of dat nòu most gebeuren — as ik pas me trappe gedweild heb — kijk nou is wat 'n zwijnerij — wat 'n zwijnerij en ik ben jouw meid niet — zoo ka-je wel an de gang blijve — an de gang blijve — an de gang blijve." —

„Nou" — repliceerde juffrouw Maandag, allergelukkigst overnemend den ruzietoon, even-zuiver zanikend met een stem die paf lag van verveling: — „nou en dan zal 't wel weer schoon worde — en krijg 't maar niet op je zenuwe — en dan zal je nog is dweile — je dweilt me ook — je dweilt me ook!..."

„As je vroeger je nest uit kwam," keef weduwe Knikkel, nu meerder pijnlijkheden uitstootend: „en die kèrel van jou niet zoo lui was, dan had 't vanmorge kenne gebeure..."

„En nou woùe wij niet en wat jij nou?"

„'k Zal d'r met de huisbaas over spreke, hoor! — Dat lap-ie me niet nòg is! — Betaal je huur in plaats kole te koope!"

„Mot jij wat van ons hebbe?... Heb 'k wat van jou an? 'k Heb maling an jou, an jou en je huisbaas!"

„Om een uur opstaan — ópstáan — as 'n ander klàar is!... Nou je zal van me hoore, vulnis! vulnis!"

„Vulnis? Vùlnis?", herhaalde juffrouw Maandag, dieper buigend naar de trapopening, zich nu gehéél gevend, zonder eenige restrictie, in de volle merk-

waardigheid van haar temperament, zànikend, zànikend over elk woord, dat ze tot dolkspits meende te scherpen: „vulnis die 't zeit! Wie is d'r 'n vulnis hier? Vulnis die 't zeit! Mijn vulnis is nog te goed voor jou!... Vulnis! Vulnis! Dàt durft vulnis zegge!... Als je zellef vulnis ben, mot je 'n ander geen vulnis noeme!... Vulnis! Vulnis!... Waar leit je man begrave, dat-je je weduwe noemt?... Dat noemt zich weduwe! Weduwe!... Weduwe Knikkel! Hahaha! 't Is om je dood te lache! En dat noemt 'n ander vulnis! vulnis! vulnis!"

Nou die was raak geweest. Weduwe Knikkel zweeg even. Op. Op. Maar dan met 'n aanloopje, zoekend naar de heftigste geniepigheden om dat schepsel van boven te sarren en duuvels te maken, zanikte zij hijgend en verwoed:

„...Jij ken na mijn weduwenstaat informeeren... Ik heb papiere... Ik heb 'n man gehad... Dat kan 'k bewijze... Dat kan 'k bewijze op 't stadhuis!... Maar jij!... Maar jij!... Bewijs jij is, schorremorrie, dat-je met die kerel van jou op 't stadhuis ben geweest! Ik heb papiere!... Maar jij!... Maar jij!... De heele buurt kijkt je na!... Vraag maar is an de menschen! Ik ben 'n weduwe!... Maar jij!... Jij ben nog te vies om van achter angekeken te worde!"...

Nou die was òok raak. Vooral de slotzin. Juffrouw Maandag, kwaadaardig, kwam 'n tree van de trap af, nu meer schréeuwend en de stemmen sloegen driftig tegen elkander in, inviteerend tot luistering de vele, vele buren van het huis, dat twaalf bellen had in de Jacob van Campenstraat. „Dat zel je me bewijze! Daar neem 'k getuige van!..."

„Ik heb papiere! Mijn papiere kan je zièn!"

„Jòuw papiere! Jij ben me 'n weduwe van niks! Ik ben fatsoenlijk getrouwd! Mijn man die kan je noemen!"

„Laat je papiere dan is zien! Nou laat is zien!"

„Laat jij ze is zien! Jij heb ze nooit gehad! Madam! Madam van niks!"

„Vulnis! Schorremorrie!"

Zij zeiden natuurlijk meer, scholden allerweelderigst nu de argumenten òp waren. En het schelle gekijf echoode de trappen langs, het heele huis door dat twaalf bellen had in de Jacob van Campenstraat.

Juffrouw Maandag verloor den slag, was niet opgewassen tegen weduwe Knikkel, die niet voor de poes èn niet voor den kater was àls ze begon. Maar ook weduwe Knikkel hapte naar adem. Zoo'n schandaal — eerst de schoone trappe vuil make — en dan nog affronte — en al de bùre — al de bùre — zij geen papiere? — nou dat zou je is zien. — Nou zou ze is toone dat ze weduwe was — daar zou je wat van beleve! —

Geagiteerd, met bevende handen doorzocht ze de la, nam er de trouwacte uit en 't inentingsbriefje èn 't bewijs-van-overlijden van Jozef, Gerrit, Willem Knikkel, in leve stukadoor — en dan met 'n dribbelzet stommelde ze de trap af, aankloppend bij juffrouw Jansen van de bel links: „Heb u 't gehoord van dat schèpsel!... Van me papiere!... Wil u me papiere is zien! Ben 'k 'n weduwe ja of nee?... En is me man gestorreve, ja of nee?" — en dan zonder rust klopte ze an bij juffrouw Dijkhuis van de 3de bel rechts: „Wat zeg u d'r van?... Wat zeg u d'r van?... Zijn me papiere in orde?... As 'k 't niet laat zièn zou je soms meene, da'k me zoo maar weduwe noem! Nou? Nou? Nou?" — Geheel ondersteboven van het schandaal, liep ze dan verder naar benee, naar de weduwe Schaap van de 2de bel, links, en die moest òok de papieren zien, de trouwacte, het bewijs van overlijden, zélfs het portret van Jozef, Gerrit, Willem

Knikkel, ex-stukadoor. En het heele huis van de twaalf bellen in de Jacob van Campenstraat bracht ze in de weer met haar papieren.

Terwijl was Juffrouw Maandag even verwoed òok naar beneden gekomen, het haar onopgemaakt, het boezem-vleesch rijkelijk drillend in het loshangend jakje. Juffrouw Jansen van de 4de bel, links, en juffrouw Dijkhuis van de 3de bel, rechts, stonden nog op het portaaltje te redeneeren met juffrouw Appels van de 4de bel, rechts. Juffrouw Maandag hield stevig de trouwacte in haar beide handen, het secúúre document dat ze getroúwd was met Hendrik, Karel Maandag op den 12^en^ Maart 1893. Nou dat loòg niet. — Dat stond zwárt op wit. —En wie dáár wat op án te merken had? En òf ze getrouwd was of niet? En dat ièdereen 't weten mocht! — Opgewonden ging ze naar twée hoog, toonend de acte aan weduwe Schaap van de 2de bel, links, en àn juffrouw Boon, die allemaal de herrie gehoord hadden — en of zij d'r an doen kon as die man van de kolen zoo laat kwam, niewaar?... en of... Maar weduwe Knikkel, die zoo-ver klaar was, moest het groepje voorbij en dat gaf nog even een kortdurende, tragische scène, 'n gevlam van oogen, 'n gezwaai met trouw-actes.

„Mijn papiere zijn in order!"

„Jij kan wel zooveel bewere!... Hier hè-je mijn acte!"

„Dat kan wel de acte van je zuster zijn!"

„Me zuster! me zuster!... Dat lór van jou wil 'k nog niet-eens om me man z'n boterhamme!"

„Haar man! Haar man! Die kerel noemt ze d'r màn!"

En weduwe Knikkel liep h o o n e n d door naar juffrouw Kruit, van de 6de bel links.

IDYLLE.

Een zoen smakte.

De dikke lipjes van Zakkie bedrukten het vleezige mondje van Saar.

„Beminde Zaar," zei Zakkie.

„Geliefde Zakkie," zei Saar.

Weer smakte een zoen.

Deze reine uiting van liefde vereischt een kleine verklarende ouverture.

Zakkie kwam van Friesland en had in de Breestraat een kleerenwinkel geopend. Zakkie was klein, spichtig, bleek met veel zomersproeten, kippig, zenuwachtig. Zakkie ging nooit uit. Of als je 't beter nemen wilt: hij was altijd uit. Zomer en winter stond hij op z'n stoepie en riep de voorbijgaande boertjes aan: „Heb-ie gheen fhijne jas noodig? Mot je niks hebbe voor 'n prikkie, voor een bàgathel?" Zakkie las op z'n stoep de krant en wipte éénmaal per dag naar de overzij voor een bittertje.

Toen hij z'n zaak in de Breestraat opende, nam Zakkie een huishoudster. Hij spaarde er veel geld mee uit. Saar, een dikke, zwaarlijvige vrouw van over de veertig, erg vet van aanleg, met een wip-

neus en rood haar, hield de opkamer en de twee slaapkamers schoon, zorgde voor ontbijt en middagmaal, naaide de afgesprongen knoopen van Zakkie weer aan en hield boek van het verkochte-confectie-goed. Saar was weduwe en leelijk. D'r stak dus voor het oog van de wereld niets verkeerds in, dat zij het „jongeluis-huishouden" van Zakkie bestuurde. Saar had twee gebreken: ze was kortademig en ze had een voorliefde voor joodsche woorden. Dat laatste gebrek had Zakkie haar al afgeleerd.

Ze was zelfs zoo voorzichtig geworden, dat ze eens op een wandeling met Zakkie gezegd had: „Meneir Zakkie.... lees d'r 's 't aanplakbiljet.... ze gewe van awond: „L a r e i n e d e Z a t e r d a g" omdat ze S a b b a t h niet wou uitspreken.

Op 'n Vrijdag-avond, toen Saar weer heerlijke soep met balletjes gekookt had, kreeg Zakkie de ingeving, dat hij z'n heele leven zoo'n soepie moest hebben en vroeg om de hand van Saar. Hierop volgde de smakkende zoen (z i e b o v e n) en waren ze geëngageerd.

„Khindrief" — zei Zakkie den volgenden dag: — „ik heb in mhijn bed 't besruit genhomen om morgen een daghie naar bhuiten te gaan."

„Zakkie, dat kost zoo'n hoop geld!"

„We zhijnen maar eens de bruid en bruidegom en we khunnen veer doen voor 'n khoop-ie! Rham van me reve wat seg je d'r van?"

Het lam — Zakkie had last met de letter l — had er bij slot van rekening niet veel tegen. Ze zaten lang te redeneeren en kwamen tot de conclusie, dat ze Zondag-middag — als je de zaak Zondag-morgen ging sluiten, zou het nadeel te groot zijn — naar Zandvoort zouden gaan. Zelfs wilden ze te Zandvoort in een restaurant dineeren.

Het weer was dien middag niet erg lekker. Het had den heelen morgen gesausd. Eerst om twaalf uur werd het droog. Maar de lucht bleef grijs.

„Nheem je parapruie mee Zaar," — zei Zakkie. Zij had een duren gebloemden shawl om het dikke lijf. Ze droeg een hoed met gele en roode rozen, die voortreffelijk bij het roode haar paste. Zakkie had 'n fantasiehoed op — bruin met 'n breeden rand — en had de spitsjes van z'n dun snorretje tot glibberige plakseltjes uitgetrokken.

Aan het Centraal-station nam hij twee retourtjes derde klasse. Voor geen goud in de wereld zou hij „tweede" gereisd hebben. Welbeschouwd had hij berouw van zijn d u r e plannen, maar voor z'n „meissie" hield-ie zich goed. In den trein zaten ze elkander knietjes te geven, wat ze met gerustigheid doen konden, daar de coupé stampvol was en iedereen te puffen zat door het drukkende van het weer.

„Haarlem! Haarlem! Reizigers voor Zandvoort overstappen!"

In een oogenblik was de wagen leeg.

„Mot u verderop?" vroeg de conducteur.

„Wij motten naar Zandvoort!"

„Uitstappen! D'r komt zoo dadelijk een trein voor Zandvoort!"

Zakkie klom er 't eerst uit en hielp Saar, die het l e v e n s g e w a a r l ij k vond om d'r uit te stappen. Zakkie was zenuwachtig geworden en stond met z'n kipperige oogen uit te kijken naar den trein.

„What 'n inrhichting! Wat 'n affaire!" — zuchtte hij.

Maar, rommelbom, rommelbom — daar had je de trein. Zakkie zag een hoop menschen, die haastig opdrongen naar de openstaande deuren. Hij was bleeker dan anders van opwinding: „Vooruit dan Zaar, vooruit! Raat je niet op sij dringen!"

En met de handen om haar middel duwde hij haar voort, tilde haar half-op ... Oef!

„We zhitte!" ... blaasde hij buiten adem.

„'t Is me 'n reis" — blaasde Saar terug, terwijl ze hem knietjes gaf.

„Rhaten we nou uitkeike voor de dhuinen!" zei hij. Ze plakten hun neuzen tegen het raampje, maar zagen niets.

„Ze zhulle wel khoomen! Heb gedurd kindrief!"

De trein stopte.

„Zhijnen we hier in Zhandvoort meneir de condhukteùr?"

„In Zandvoort? Ben je gek? 't Is hier Halfweg!"

„What voor harfweg?"

„Station Halfweg! Mag ik je kaartjes zien?"

„Arweer me kaaretjies" ....

„Je bent verkeerd! Uitstappen maar! Je hebt in Haarlem den verkeerden trein genomen."

Ze stapten uit. Van moeheid en zenuwen kon Zakkie eerst niets zeggen. Toen zei hij sissend: „Zaar, ze besteren me!"

Ze moesten naar den chef en deden hun beklag. De chef kon er niets aan doen. Ze zouden het best doen een volgenden trein af te wachten en weer terug naar Haarlem te rijden.

Toen ze van den chef kwamen, ging juist de trein naar Amsterdam weg. De locomotief floot.

„Hij fhruit nog," — zei Zakkie woedend, maar aan de teleurstelling van z'n meissie denkend — vervolgde hij vriendelijk: „Kindrief, we hebbe d'r nog gheen kwarthiertje over gereje .... Wirre we dat endje rhoopen?"

„Seker" — zei Saar, die ook in de verbeelding was, dat je in 'n half uur van Halfweg naar Haarmel kon komen; „seker, dan sijnen we d'r om vijf uur."

Ze liepen nu over den langen, vervelenden weg,

die door den regen van 's morgens aangenaam modderig was. Saar hield haar japon hoòg-op, Zakkie liep voorzichtig met z'n arm om haar middel. De lucht was nog altijd grijs, de weg eenzaam. Zakkie voelde zich gelukkig aan de zij van zijn „gerhiefde." Wat in hem was blijven hangen van liefde in dagbladfeuilletons, maakte hem sentimenteel. Wanneer zou 't weer gebeuren, dat hij met z'n „meissie" buiten liep? Was hun begin en einde niet de Breestraat, de Breestraat?

„Zakkie wat bè-je stil?"

„Ik stir, kindrief? Ik ben zoo vroorijk dat 't me stir màåkt!" En dadelijk — om te toonen hoe vroolijk hij was, begon hij te zingen — te zingen met een schraperig falsetje:

„Ik ben in de schaduw gebhoren.
„Rood, wit, brauw! Rood, wit, brauw!
„Mijn hartje kan jou toch bekhoren!
„Rood, wit, brauw, rood, wit, brauw!
„En ik bhen in de schaduw gebhoren!
„Rood, wit, brauw, rood, wit brauw!
„En ik bhen in de schaduw gebhoren!
„Rood, wit, brauw, rood, wit, brauw!!!"

Saar lachte zonnige lachjes van onder haar gele roode rozen. Hij kuste haar. Zij keek hem in de oogen met groote dosis zaligheid, tot ze allebei in een plas trapten, dat de spatten van alle kanten opvlogen. Het begon ook te motregenen. Saar, kortademig klaagde dat ze moe werd.

„We zhijnen d'r dadelijk... ik zhie al de thoren van de kherk!" Om haar af te leiden, zong hij weer:

„Geheer arreen rhoop ik te dwa-a-a-ren.
„Zie mhijn gerhiefde nimmermeer!
„Waar ik steeds gha rhoop ik te ma-a-a-ren.
„'k Zie mijn gerhiefde nimmermeerrrr!"

„Ik kan niet meer!" steunde Saar: „me schoene steeke in de modder!"

„Ret d'r niet op, kindrief!" — en hij zong verder:

„Vervrogen zijn nu ar mijn ho-o-o-pen,
„Heraas ik sterref haast van verdrie-ie-ie-iet!
„Waar moet ik nu weer henen rhoopen,
„Heraas ik ster-r-r-rf haast van verdrie-ie-ie-iet!"

Lang zong hij ook niet. Na een half uur moest dikke Saar rusten. Ze huilde haast van moeheid en kortademigheid. Het regende harder. Zakkie's arm was half-lam van het ophouden der parapluie. Hij werd kregelig, omdat zij zoo klaagde en om z'n natte voeten. Zij liep te blazen, te puffen, te kuchen en de weg was modderig, eindeloos, eindeloos. Nog wou hij het eens probeeren:

„Ik ben in de schaduw gebhoren!
„Rood, wit, brauw, rood, wit brauw!"

Maar het water siepelde uit z'n schoenen en het stortregende, het stortregende op den weg die geen einde nam....

Omdat Saar driemaal onderweg een half uur gerust had, kwamen ze bij achten in Haarlem, hongerig en doornat. Er ging nog een trein om 8.11 naar Zandvoort die te 8.32 aankwam. Maar ze gingen liever om 8.59 naar Amsterdam terug, waar zij te tien uur een koud souper van brood met pekelvleesch gebruikten.

Drie maanden later zijn ze getrouwd.

---

v Noord	150
Baker	220
Baker	180
Eendracht	150
Terstraten	225
Ruten	75
Eendracht	180
Schermer	45
Bach	60
Liefdefonds	30
	[illegible]
	[illegible]
	[illegible]
	[illegible]

200
250
350
1[illegible]50

1950
1[illegible]5[illegible]

[illegible]